

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Skjoldborg, Johan.
Titel Title:	<u>I Skyggen : Noveller.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Rønne : Bornholms Tidende's Bogtrykkeri (M. M. Smidt), 1898
Fysiske størrelse Physical extent:	152 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Digitaliseret af | Digitised by

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Joh. Skjoldborg.

7 Skyggen.

1898.

1898.

57, - 268.

Det Kgl. Bibliotek

130026265089

2.25
Johan Skjoldborg.

F S k y g g e n.

Noveller.

1408 A. 2546
—♦♦♦—
København.

„Bornholms Tidende“s Bogtrykkeri (M. M. Smidt)

1898.

Eftertryk forbydes.

Jeg spændte mit Lærred bag Klitternes Råd
ved Mosernes sivkrante Grave,
hvor Havet brummer sit Visingeløvd,
ukjendt med Aft og Aft,
hvor Sivet synger saa spæd en Sang
til Klittagets dæmpede Strængeslang,
mens Vinden sulker paa Heden.

Ud over Landet i Rundsyn vid
sig Jædrenes Grave tue,
paa Søjler af Guld ved Midnatstid
de løfte sig lys i Lue.
Over brune Bakker gaar Windets Sus
ud over Gaard og Hytte og Hus
over Nutidslivet i Dalen.

Livet med Kampen for Livet man fik,
Fattigmands Kamp for Brødet,
Kampen mod Sløvhedens Sovedrif,
mod Sansen dummet og dødet.

Livet med Høvernes Fødsels-Be
og Viljernes bitre Baande,
Haabet om, hvad skjønt der vil se,
i Drømme dragende Aande.
Modet, der spænder til nye Tag,
Syner, der staa som en grædende Dag
for Muldets Mænd i det fjærne.

Muldets Mænd i Hytte og Braa
af tunge Tanker højet,
i Skyggen de bo, og dog jeg saa
dem Lyset tindre i Øjet.
Jeg saa dem paa Post, de krogede Strog,
og saa kun stænked dem Agten,
trods Hytten brændte, jeg saa dem dog
ikke løbe af Bagten.
— Se, derfor greb jeg min Pensel fat,
og derfor løfter jeg højt min Hat
for dem, der leve i Skyggen.

Det bristede.

I.

Jens Rods firfkaarne Krop, der omsluttedes af en rød- og grønstribet Hvergarnsvest med hvidt Vagstykke, sad paa et Par Hjulben, der gjemte sig i hjemmevævede Buxer, som fælmede i det grønliges, med store, mørke Lapper paa Knæerne. Ufarvede Hoser, striklede Trøjerærmer, der vare bødede paa Albuerne, og en laadden Lue fuldenbte hans daglige Dragt. — Det blonde Rundstæg, der var tæt og stift som Haarene paa en Børste, omgav et udpræget Ansigt med en kraftig Næse, en stejl Pande og et Par floge, graa Øjne, der sade lunt gjemte under almindelig buftede Bryn.

Jens Rod gif i Træsto, han selv havde fkaarret, og spillede paa en Violin, han selv havde bygget. Hænderne kunde gjøre alt det, Øinene saa, og det Hus, han boede i, var da ogsaa hans eget Værk lige fra Grunden og op til Mønstningen.

Haandværksfolkene kom nemlig ikke den Dag, de havde lovet. Og da Jens Rod en otte Dages Tid havde gaaet og set paa Stenene, der stode i Stabler, Tag-

bunterne, Tømmeret, alt det, der med Møje var slæbt sammen om den jævne Grund, — uden at de lode sig se, og da det var Jens's Vilje, at Huset skulde rejses nu, saa tænkte han: „Fanden skulde vente længer paa dem“, og saa tog han selv fat paa Mursteen. Sine, hans unge Kone, og gamle Mikkel Kræmer gik ham til Haande, og da Haandværksfolkene endelig mødte, sagde Jens Rod, at han havde ingen Brug for dem.

Alle sagde ellers, at der var ikke mange, der byggede et smukkere og bedre Hus, og dog havde han aldrig lært Byggeriet. Der blev rigtignok for saa Sten til den ene Ende; den stoppede han saa op med Tørv og Lyng, og siden blev der i mange Aar aldrig rørt en Gaand ved Huset, mere end den allerhaardeste Nødvendighed krævede.

Fra den Tid fik Jens Rod Lyft til at bygge Huse. Især naar gamle Bygninger skulde flyttes, eller der var noget Arbejde, andre ryttede paa Hovedet ad, var Jens Rod Manden i mange Miles Omkreds. Og nyttig var han paa mange Maader at have i Gaarde. Han murede, tømrede, tækkede lige nemt, lige godt og lige glad, og hvis Konen havde en Kaffekjedel, Bunden var gaaet af, eller Manden havde et Uhr, der trængte til Eftersyn, saa sagde Jens Rod: „Kom her!“ Ved Gilberne kunde han slet ikke undværes, da han var den vildeste Spillemand langt og nær.

Derfor havde han Arbejde nok og tjente stundom mange Penge.

Men det traf ogsaa, at han blev borte fra Arbejdet flere Dage. Det var, naar Nykkerne kom over ham,

mente Jolk. Saa gif han derhjemme og gøglede med Hjul og Møller og Maskiner, alt det Bæsen, han vilde opfinde — Luftkasterer naturligvis! — Men det var da sært, Menneftet ikke havde saa meget Vid, han kunde skjønne, at det at gaa og pille ved saadant Makværk i den bedste Arbejdstid, det var da tordnende galt og uden Spor af Fornuft.

Men Jens Rod tog ingen Hensyn, naar Ideerne kom. Saa smøg han Arbejdssjelen af sig, hans Mafsyn lyfte, og det var hans Livs Festdage, naar han lukkede sig inde og gav sig over det, der vældede op i hans Tankter. Han kunde sidde timevis i Bænkekrogen, blinke med Øjnene og drage sig i Stægget; saa kunde han rejse sig brat op, snitte og tegne og gjøre en Masse Kunstler, der vare uden Mening for andre Mennesker. Han mælede næppe et Ord og hørte knapt, hvad der sagdes til ham. Saaledes gif Dagen. Om Natten laa han urolig, smaa-snakkede med sig selv, sprang saa op, flød Børnenes slidte og stoppede Klæder, der laa paa Bordet, til Side, og ved en lille øsende Petroleumslampe sad han saa i sine lappede Underbukser og kyskede med Planer, der skulde bringe Menneskeslægten et Stykke fremad.

Sine lod ham i Ro i saadanne Stunder og holdt Børnene ude det meste muligt. Hun havde stærk Tro til det, der arbejdede bag denne stejle Pande. Hver Gang hun kom gennem Stuen, skottede hun til ham og snusede Luften lydelig ind gennem Næsen, medens hun trak Underansigtet nedad — et Tegn paa, at hun var interesseret. „Bare han dog maatte hitte paa det!“

Naturlig ved saadanne Lejligheder kunde det hælde, at der ikke var mere Brød i Huset; og naar der saa kom Bud, om Jens Rod vilde have med sit Arbejde at gjøre eller ikke, saa gif hun hen, lagde sin Arm over hans Aksel og sagde: „Nu faar Du af Sted, bitte Jens!“ — Han saa forstræmt op. „Ja, det er slemt, Du ikke har fundet det“ — sagde hun og strøg ham over Haaret — „men . . .“

Han slog sine Arme om hende, saa paa hende med et ømt Blik og kyssede hende. Saa skyndte han sig syh paa ad Mosevejen. Hun stod og saa efter ham, saa længe hun skimtede hans hvide Vesteryg.

II.

Paa fugtige Tuetjær og ensomme Overdrev havde Jens Rod vogtet Bondens Kvæg. Og naar han mange Gange maatte løbe langt og vidt omkring, havde han ofte grundet over, om det ikke var muligt at ride eller kjøre paa noget Hjulværk, som man kunde træde med Fødderne for at komme hurtigere og lettere afsted. Men hans spinde Lante kunde ingen Begne komme hermed.

Ungdomsaarene gif med Bondeskysser paa Ager og i Bæde. I flere Aar tjente han Peder Sand. En Formiddag kom denne ud i Løen, hvor Jens stod og grublede ved Hattelsemaskinen.

„Men hvad i Alverden! Du har jo ikke fkaaret den mindste Smule endnu!“ udbroød Husbonden.

„Jeg ftaar og tænkler paa, at vi maa kunne komme meget nemmere fra dette her, naar vi fik noget Trædebærl anftillet, der kunde virke fammen med Svinget!“

Husbonden lo og fagde: „Mens Du ftaar og fpekulerer paa det, kunde Du jo have fkaaret Hækkelfe til en 3—4 Dage!“

Jens Rod havde flere Planer til Forbedring af mange Ting, mens han tjente Peder Sand. Men faa kom Tiden, da han ffulde til Kjøbenhavn og være Soldat.

Hele Natten ftood han og ftirrede paa Dampmaskinens Gang. Med stor Vrbødighed betragtede han diſſe blanke Stænger, Stempler, Hjul og Skiver, der paſſede faa nøje ind i hinanden, og han føgte at hitte Rede i dette underlige Værk, der bar ham ſelv og alt det, fom var i Skibet, gennem den mørke Nat over Havet til fræmmede Egne. Det var fom et Eventyr. Han figgede fra den ene Side og fra den anden Side, og naar han opbagede Sammenhængen paa et enkelt Punkt, udbroød han i glad Overraſtelfe: „Det er godt! det er godt!“ — „Ja Gu' er det godt!“ fagde Meſteren, der kom op ad Tærntrappen fra Maſſinrummet, og hvifte fine hvide Tænder i det mørke Anfigt.

Men til den lyſe Morgen ftood Jens der, hældende fig til Lugens Kant og rhytende af Kulde i ſin tynde Frakke.

Hovedſtadens Liv, der vrimlede mellem himmelhøje
 I Skyggen.

Huſe, ilede gjennem Gaderne, fortættedes ved Stationer og Torvepladſe og væltede ind i Lyſthaverne, naar Lampene tændtes, — fangede hans Opmærksomhed. De tusinde Traade, der ſlyngede ſig gjennem den ſtore Byſ Forretningsliv og Induſtri, fulgte hans Øje med ſtigende Undren, men det var dog iſær Opfindſomhedens og Snillets Værkſteder, Værſter og Fabrikker, der fængſtede ham.

Det var en hel ny Verden, der buſtede op i hans Synsraad, en Verden, ſom vinkede ham med alle ſine Herligheder. Men alligevel droges han med øget Vængſel mod ſin Hjemſtavns Klitter, hvor der gik en blufsende friſt Bondepige og hvifſtede hans Navn til hver en Fugl, ſom fløj forbi.

Og de vare ſnart blevne gifte; ſaa var Huſet blevet rejſt, affides ude ved Klitterne, hvor Jorden var billig, og det varede heller ikke længe, inden der blev flere Munde om det Brød, han kunde fortjene. Han gik ud paa Arbejde, og hun fødte Børn og røgtede Tørv for Folk i Sommertiden. Saaledes gik Aarene. — Hver Aften, hun kunde vente ham, ſpejdede hendes Øje ud over Sletten, og hvis Børnene ikke vare gaaede til Ro, ſtormede de ud af Døren og løb ham i Møde langt borte, hængte ſig paa ham ſom Burrer og ſtøjede glade omkring ham.

Til Huſet var der nok nogle Tønder Land, ſom kunde opdyrkes, men de fik ligge, ſom de altid havde ligget. Roen og Faarene dreve om i Klitbakterne og Tørbegravene, hvor de havde Lyſt, og Børnene gjorde ligesaa; barhøvde og barbenede væltede de ſig i det gule,

brændende Flyvesand mellem Marchalmens Buste, plufte de Blaabær mellem dustende Pors og flettede sig Hatte af den friskgrønne Siv i Gravene, — indtil de bleve saa store, at de kunde tjene deres eget Brød som Hyrder.

Uagtet Habet var over en Mil borte, strakte der sig dog tæt nord for Huset en mægtig Klittjæde. Mod Syd og Øst bredte sig vidtstrakte Rosedrag; ældre jævne Tørbegrave med mange Sivbuste, hvor Haren holdt af at ligge, og ny Tørbegrave med glatkaarne, sorte Bægge og Valker omkring mørkt Roseband. Her var libligt om Sommeren, naar trable Hænder stablede talløse Tørv i Struer. Men den meste Tid af Aaret boede Ensomheden paa den menneftetomme Strækning, der adskilte Husets Beboere fra Byernes Larm og Liv. Lyng og Pors flettede sig sammen med smaa Birke, Pil og Graarisk til en lille Urskog, hvor glade Sangere boede. Her var kæmpestore Myretuer og et myslrende Insektliv under de lave Buste. Paa sumpige Steder naaede Rørtaget Mands højde, og i Rosehullerne svømmede Bildænderne med deres Ullinger. Om Formiddagen mødtes Bruks-hanerne paa deres Samlingsplads og brystede sig, og om Eftermiddagen holdt Ræven Øvelse med sine Unger. — Naar Solen stod op en Sommermorgen, glimtede dens Straaler paa Duggen, der hang i de vaade Kviste, og lyfte paa Edderkoppens Bæb, der spandt sig fra Gren til Gren. Lærker, Solsorter, Gårdesmutter . . . de svang sig op i Luften, som de fyldte med jublende Tonestrømme, eller de sad og kvidrede i Risene og ghyngede i Rørtagets Top. Solen steg højere og højere over et summende og

murrende Naturliv med Grøde, Tribsel og Livsglæde, med lurrende Eftov, Strid og Saar og Sukke.

Her talte Naturens Stemmer til det oprindelige i Jens Rods Sind, og han kunde ligge og grunde herude Spøndag Eftermiddage, mens hans Hustru sad hos ham og bandt paa en Hose, og Børnene legede længere borte.

Bed Aftentide, mens Hustruen mallede Roen, kunde han tage sin Violin og sætte sig udenfor paa en Huggestol. Paa de blaatflørede Bjerge i Vest var Solens Baal tændt, Flammerne luede højt op og blinkede paa Rudernes Glar. Jens Rod jog Buen over den brune Violin, saa det lyse Harpiksstøv lagde sig under Strængene. To Børn stode ved hans Knæ, et mindre hælbede sig sovende mod sin ældre Søster, der sad paa Grønningen, og en plustkjæbet Fyr lod sin buttede Haand stryge kjærtegnende hen ad Ryggen paa Mis, der kjælent bøjede sig efter Haandens Bevægelser.

Solen sank i Bjerge, Baalet sluktes, og Dagen gled tykt ind i Nattens mørke Rige.

III.

Naar Vinteren kom med Driver og flygende Sne, der fyldte alle Bytter og Grave og luede Huset ved at tæne alle Revner, fæde de inden Døre i Mosehuset, en lille fattig og lykkelig Verden for sig. Saa var der

Tid til Graustning for Jens Rod, og iøvrigt havde han fra i Aar og i Fjor hundrede Smaating, der skulde klinkes og loddess for Folk. Sine stoppede og hødede, og desuden søgte hun at løse den vanskelige Opgave at faa det sparsomme Sul til at strække ud over den kolde Aarstid.

Men naar den unge Vaar rystede sig, saa Is og Sne flød i Strømme til Hav og Fjord, da saa man aarle og silde Jens Rod færdes mellem sit Hjem og Fjordbyerne med sin Redskabskasse paa Ratten.

Syd for Mosedraget laa de tætbyggede Øster- og Vester-Fjordby paa gammel Mark, og bag dem hævede Himmelands Banter sig hinsides Fjorden som mørke Skydannelser i Himmelbrynet.

Det var hos disse Byers Gaardmænd, at Jens Rod tjente sine fleste Bænge, og det var med dem, han mundhuggedes, for hans Mening var som oftest paa tværs af andres, og han havde ikke det smidige Sindelag, der let kan sno sig.

Hvor han kom, tirrede man ham mestendels med hans Opfindelsesforetagender, og han løb stadig mod Sphidighedernes Spids. Naar han kunde faa Ram, huggede han hensynsløst igjen. Men han var ene mod mange, og naar Haanlatterens kolde Byger haglede ned over ham, bragte de Gysninger til hans Hjærte. Ingen tænkte vel over, hvor stærkt han saaredes, men i Aarenes Løb affatte den ene Braad sig efter den anden i hans Sind, saa han blev ru og branten af Væsen. Ved hvert

nyt Sammensjød trykledes Braaddene længere og længere ind, saa det blev pinefulde Aar for Jens Nod.

Men under hans Hustrus milde Blik smæltede det stive Bæsen, og derfor sølte han sig kun tryk og lykkelig i hendes Nærhed. Hun var hans eneste virkelige Ven i Verden.

I femogtyve Aar havde alle drillet ham med hans Opfindelser, og i femogtyve Aar havde han drillet igjen. Det var mange Kap, han havde givet dem, men det var, som han for hvert, han uddelte, blev mere ene og fattig. . . . Og havde de ikke Ret, de Mennesker, han kaldte dumme? Kunde han ikke have haft det roligere, hyggeligere, rigeligere, hvis han havde ævnet at rive denne indre Drift ud af Sjælen, denne Uro, der aldrig lod ham i Fred? — Var den fra Himlen, eller var den fra Helvede? . . . Og hvad blev det for Resten til med hans Planer? — Spot og Grin og ingen Ting andet. — Var det ikke Indbildstthed det hele? — Ja, hvis han i sine unge Dage var bleven i Hovedstaden og havde gaaet paa Værksteder og Skoler, eller hvis han ikke nu var pistet til at hænge i Selen for Brødet's Skyld . . . De forbandede Pænge!

Det var mange Tanker, der jog gennem Jens Nods Hjerne, naar han gik hjem fra Byerne om Aftenen. Men naar han saa tænkte paa sin Hustru, der troede paa ham, og han kom ud ad Mosevejen, hvor alt var stort og stille, og Aftenens Fred hvilede, saa lagde de stride Tanker sig til Ro.

Mosebandet, der var indrammet af Lørvejordens

Bægge, laa aldeles blifstille med Maanelyset over sig — som et blankt Spejl, hvorover de lave Brinkle og Sivbuxtene kastede deres Skygger. En Horsegommer surrede med raske Vingeslag gennem Luften og slogrede. Gaardhundene gjøede i Byerne, men Lyden, der bares den lange Vej over Mosen, løb saa afdæmpet, at den kun forhøjede Stilheden. Havets Drøn naaede Øret fra det fjærne. Vandet piblede og rislede, og enkelte Steder, hvor der var stærkt Fald, brusede det, naar man kom i Nærheden.

Kulturen havde ikke naaet herud med sine Grøfter og Kanaler, det vælbede og gjærede i Grunden.

Jens Rod følte sig sælsomt til Mode. Det var, som dunkle Kræfter lønligt rislede og vælbede og gjærede i hans eget Bryst.

IV.

En Søndag Formiddag laa Jens Rod ved en Tørvegrav og fiske. De smaa Rod'er lejrede sig deromkring og stirrede ned i Dybet, mærksomme ved ethvert lille Bjæst. Solen stod højt paa Himlen, og Børnene kunde se deres eget Billede i det stille Vand. Det var morsomt! Saa spyttede de i Vandet og sparkede med de bare Ben i Luften; men hver Gang Faderen halede en blank Fisk i Bejret, strege de højt af Glæde.

„Lykke med Arbejdet, Hr. Professor,“ sagde en munter Stemme.

Alle vendte sig om paa Siden og saa „Markus med Siren“ for sig med hans Violinpose af sort oliet Tøj under Armen.

Han saa ud, som han var slæbt paa i en Markskandiserbod; et Par lystige, men glansløse Dine spillede i hans magre, skjægløse Ansigt, i hvilket en rød Næse dannede Midtpunktet.

Markus havde staaet øverst paa Kirkegulvet ved Jens Rods Side Konfirmationsdagen. Siden havde han strøget vidt om Land og tjent Opholdet ved sit Spil. Paa sine Strejftog forsynede han Landsbymusikanterne med sine egne Kompositioner, der vare ganske ejendommelige, og et Par Gange om Aaret kom han over denne Egn. Altid gjæstede han saa Jens Rod. Han havde gjerne en Flaske Brændevin i Lommen, og mens Glasene tøntes, sad de to hos hinanden undertiden baade Nat og Dag.

Disse Besøg vare et Brud paa Jens Rods ensformige Tilværelse, og de bleve ham en kjærkommen Lejlighed til ligesom mere fuldt og frit at drage Aande i de Tanker og Fræmtidsdrømme, han ellers kun delte med sin Hustru, thi Markus var en mærksom og undrende Tilhører.

Børnene toge altid mod den fræmmede Spillemand med straalende Dine, for naar han kom, saa vidste de, at der blev stort Hus og livligt Spil.

De kom alle ind i Dagligstuen, hvor der stod et

Bord og en Bænk under Vinduet, intet mere. Hverken dette eller noget andet der inde var malet. Ralkpubsen var falden fra ved Dørene, saa de graa, ubrændte Sten grinede fræm. Der hang en Violinpose af rødbroget Ralvestind paa Bæggen, og i Vinduet laa der nogle Pinde og Hjul og smaa Møllevinger som til et Legetøj.

"Goddag, Madam!" sagde Markus og rakte sin tynde, klamme Haand til Jens Røds Hustru, der kom gennem Stuen. Hun smilede lidt og sit sat i Fisten, der snart kom i Gryden, mens et Par raske Drengene kom af Sted til Høsteren.

"Naa!" — sagde Markus, idet han drak den første Dram — "hvor langt er Du saa kommen med Tingene, Du gamle?"

"Ja, Du ved jo nok, at jeg ikke sværmer for Dampen og disse kunstige Kræfter. Nej, Vinden, Lufttrykket, Spændkraften og Vinden, saadan noget som er lige ved Haanden, som er Tingene i naturlig Tilstand. Ikke alle disse kunstige Maskiner, de ere for indbillede og for kostbare. Nej, ser Du . . ."

Jens Rød udviklede sine Planer saa flydende og med en Ordrigdom, man ikke skulde have tiltroet ham. Smens tegnede han paa Bordet, svingede med Armene og slog Streger i Luften. Sine kom ind, naar hun havde Tid, for hun holdt af at se ham, naar han var i Lag med de Dele.

Markus sørgede for Skænkningen og lyttede til Jens Røds Fremstilling. Han nikkede bifaldende og sagde en
 3 Stykken.

Gang imellem: „Du er Drollen splide mig en Tæmp, Jens!“ eller: „Dersom vi havde Pænge, Jens. — Død og Pine! — — Skaal!“. Hans Indbendinger tog Jens Rod op til grundig Behandling, og det tog lang Tid, inden han blev færdig.

Sine satte med venlige Øjne den dampende Fist paa Bordet.

„Fisten skal spille mig svømme!“ sagde Markus og skælede.

Jens grinte: „Der er saadan Slag i Dig, Markus! — — Skaal da!“

Børnene hængte i med, at de skulde spille for dem, og saa maatte jo Violinerne fræm af Poserne. De to Benner spillede i flere Timer, saa det Klang i Huset, et underligt, vildt Spil. Børnens Øjne tindrede, en lille Pige trippede om paa Gulvet med en ganske lille Broder, og Sine stod i Sovestue med udbredte Fingre paa Møbel og lyttede efter. —

Det var over Sænetid. De to Mænd sad i den forreste Stue ved den fjerde Kaffe, og Sine laa over Borden i Sovestue og gav Bryd. Saa hørte hun Markus sige:

„Hvad var det, Du sagde til Rigsdagsmanden forleden? Jeg hørte noget om det oppe i Byen.“

„Ja, se, Søren Kristian spurgte jo i sin Tale oppe fra Forhøringen, hvorledes noget kunde være lovligt og og dog sørgeligt. Og saa var det, jeg sagde til ham med det samme, da han gjorde et lille Ophold: „Det skal jeg sige Dig, Søren Kristian! Du er vor Rigsdagsmand;

det er lovligt, men det er Fanden pine mig sørgeligt!"
— He! he!"

Markus lo, saa han nær var bleven kvast i et Høsteanfald. Sine smilede og tænkte: „Hvor det ligner Jens!"

„Du er et Særn!" — sagde Markus med Øjnene fulde af Vand, da han kom til sit Væjr igjen. — „Der er spille mig lige saa megen Logik i Dig som i hele Fjordbys Pastorat."

„Der er heller ikke meget af den Slags!"

„Ha! ha! ha! — Staal! . . . Hvis vi havde Pænge, Jens, — Død og Pine! . . . Men hvad er nu det for noget, der ligger i Vinduet; — er det Vindplogen?"

„Ja! — Det er ligegodt den, jeg er nærmest ved at hitte ud af endnu. Den Vindkraft, Markus, den maa der ske noget med en Gang; saadan en Masse Styrke og Kraft, som gaar vor Ræse forbi hver evige Dag!"

Han tog Modellen frem.

„Dersom denne her ikke kan gaa, saa maa Du styde mig paa Pletten! Men jeg har ogsaa spekuleret paa den i tredive Aar . . . Ja Gu' tredive Aar! — Jeg har vaaget mange Nætter over den Tingest, mens de inde i Fjordby har ligget og snuet i tykke Dwyner. De Høveder, der grine ad mig, og saa have de ikke mere Tanketraft i Hjernen end jeg i min Lillefingers Regl . . . Ja, vel er det harmeligt, men jeg kan ikke lade være, om det saa skulde gjælde min Hals. Ja, se den skal altsaa gaa ved Vind, fortaar Du — —" og Jens Rod fortsatte Undervisningen.

Den lille, skjæve Lampe kastede sit sparsomme Lys

over de to Mænd, en Brændevinflaske og to halvfylde, hankeløse Kopper, der stode paa Bordet. Sommetider støjede de, fortalte muntre Historier, lo og klinkede. Sommetider sad de og døsede, og Rusen virkede paa Mæle og Miner. Det var sent paa Natten.

„Ja, de tro nok, at jeg kan gøre, hvad det skal være, naar det kan gøres med Hænderne, men saadan ligesåm opfinde noget mærkeligt, der kan komme i Historien, det tro de ikke, jeg kan, men det kan være, de komme til at tro det alligevel. — Sovet Du, Markus?“

„Nej, jeg tænker,“ svarede han.

„He! he! Skænt os en Dram!“

„Det skal jeg!“ svarede han og tog sig sammen.

„De tro ogsaa nok, at Du kan spille de fleste Musikanter sønder og sammen ved Begæstuerne, men de tro ikke, at Du kan spille saadan, som Du sommetider kan, saadan ud af Dit eget Hovede og saadan, at det kan trykkes paa Noder og spilles af svære Folk, det tro de ikke! — Tak! Skaal! — aa giv mig Ølkruset — Ah! — Nej, det tro de sgu ikke!“

„Nu skal Du høre noget nyt,“ udbrød Markus med Liv og stemte Violinen. Og saa spillede han saa længe og saa vel, at Jens Rod fik Taarer i Øjnene.

„Naar jeg tænker paa, hvad Du kunde blevet til, Markus . . .“

De to Mænd fortsatte til den lyse Morgen. Saa sov de; derefter stak „Markus med Liren“ nord over Klitterne ud i den vide Verden, og Jens Rod gik til Fjorðby paa Arbejde.

V.

Det var paa Foranledning af Lærer Johansen, Hjordby, der var Sekretær i Landbosforeningen og Referent til „Folkebladet“, at Jens Rod fremstillede sig med sin Vindplov ved Landmandsudstillingen i Åa Kro den 20. Juni.

Et dejligt Sommervejr lyfte ned over en lang Række præmieæstende jydsk Kvæg, der stod uroligt, brølede og gnubbede sig op ad det rystende, midlertidig opførte Stænge, det lyfte over Hørs- og Hingstedyr, hvis blanke Haarlag glinsede, og hvis løstede Hoveder og spilede Næsebor vidnede om de usædvanlige Forhold, — og det lyfte over blanke Blæseinstrumenter henne i Nærheden af den „med Flag og Grønt pyntede Talerstol“.

Ved et Bord stod Vindplovens Opsfinder med sin Model.

„Jeg tror Janeme, Jens Rod staar der henne ved Bordet med sit Melanik-Væsen. St! st! st! Han gaar saamænd fra „Snøvsen“ med det første!“ var der en, der sagde til sin Nabo.

Som Folkestrømmen steg, kom mange drivende forbi Jens Rod. Ungkarle, der vare øre og overstadige af Drik, vilde kjøbe hans Mølle for 25 Øre; sommetider trængte man sig om ham. Det var ikke saa Snydigheder og drilleborne Ord, han maatte bide i sig, og mange

haanste Blik og Altsælslag maatte han indvendig bide sig under. — Men der kom ogsaa mange, der undrede sig over den findrige Vindplov, viste ham Agtelse og talte fornuftigt med ham. Flere fine Folk, deriblandt Landboforeningens Formand, Godsejeren, Landsthingsmanden, Ridderen, den høje statelige Herre stod ikke saa langt en Stund hos ham og skiftede Ord om Vindplovens Sammensætning og Virkemaade. De hilste ham anerkjendende og haabede, han vilde faa noget ud af sin Opfindelse.

Men Jens Rod bandte paa, at saadan noget som den Udstilling, skulde det vare noget, inden man skulde faa ham med til for at gaves paa og glos paa og udgrines. — Nej, hvis Landmændene havde sagt: „Den Plov er godt lavet; Du er en Knob; den Plov skal til Vinden; her er Pængene, og er det for lidt, saa er her flere“ — se det var der Mening i. Han havde tænkt, han skulde have faaet saadan noget ud af det paa en Maade. — Men dette her! — nej, nu gaar det ad Hekkenfeldt til med hele Stidtet . . .

„Men se dog her, Jens, hvor „Folkebladet“ skriver kjønt om Dig!“

„Ja Herregud, bitte Stine! pæne Ord og Talemaader! — men Pængene! — Nu staar jeg med en Opfindelse, der ikke er Mage til, og mangler blot disse lumpne Stillinger. Men jeg ser nok min Skjæbne; jeg kan lige saa stille synke i Muldet igjen med min Vindplov. Jeg kan godt gaa hen og lægge mig, og saa kan min Opfindelse raadne og ruste op. Saa, naar jeg er væk, vil man sige: „Det var før Næsten en underlig Fyr,

den Jens Rod! — Hvordan — opfandt han ikke noget?" — og saa kan de lede efter Stumperne."

"Men hvad vilde Du da . . ."

"Jeg vilde gjøre et Værk, der skulde gaa over i Folkets Brug og tage mit Navn med sig!"

"Nej, jeg mener, hvad vilde Du, de andre skulde gjøre andet end omtale Din Opfindelse godt? — Jeg synes, Udsigterne er bedre end nogen Sinde."

"Pængene? — Pængene til at lave en virkelig Vindplov, der kan arbejde i den virkelige Jord, saa alle Fæhovederne kunne se det og tage og søle paa det? Saadan en koster Pænge, kan Du tro. — Nej, det synker, Du!" sagde han og drog sig i Skjægget.

"Skulde det være mange Pænge?" spurgte hun og satte sig hos ham.

"Ikke saa saa!"

"Jeg har et Par Stilling!" vedblev hun og tog hans Haand.

"Har Du!?"

"Jeg har lagt dem til Side i flere Aar, lidt efter lidt, for jeg tyktes nok, det anede mig, at der vilde komme en saadan Dag, da Du vilde trænge gruelig haardt til dem. Sommetider har jeg haft flere, men naar det har knebet . . ."

"Sine! Sine! Hvor Du er en prægtig Kone!" udbrød han med Varme og lykkelige hende. "Havde Du ikke været, saa havde min Vindplov ikke været det, den er!"

"Ikke?" spurgte hun med lyst Afsyn.

„Hvor mange har Du saa?“

„Der skulde være 75 Kroner!“ sagde hun, idet hun hentede dem inde i Sovestammeret.

„Men det er vel for lidt?“ spurgte hun og saa paa ham.

„Ja for lidt er det, for der skal flere Hundred etil!“ svarede han smilende. „Hvor jeg holder af Dig, Sine!“ udbroød han i Fortsættelsen af en anden Tante og knugede hende. — „Du skal have Tak! — Du har altsaa hele Tiden for Alvor ment, at der virkelig vilde komme en saadan Dag! — Ja, saa! ja, saa! . . . Det er godt! . . . Hør Du, vi kunde jo sælge Huset?“

„Ja, hvad saa?“

„Der kunde jo nok blive saa meget tilovers, som jeg behøver, naar jeg nu har disse her.“

„Saa skulde vi af med Koen?“

„Ja, det skulde vi.“

„Og saa skulde vi bort herfra?“

„Det skulde vi vel ogsaa.“

„Jens, jeg tykket, vi har haft det saa rart her i mange, mange Aar.“

„Det har vi ogsaa, Sine.“ —

„Hvorhen saa?“

„Ja, vi maa vel sidde til Leje i Fjordby eller et andet Sted, for det første.“

Der var stille en Stund. Saa fik hun travlt ude i Røttenet, og der blev ikke talt mere om Sagen i nogen Tid. Saa en Dag, han sad og grublede ved Bordenden,

kom hun hen til ham og spurgte, hvad der kunde ske, om de folgte Huset?

„Der sker det“ — udbrød han med ungdommelig Iver — „at Jens Rods Vindplov kommer paa Støberiet og kommer til at gaa rundt med rigtige, store Vinger ude paa Markerne lige for Næsen af Fjordbhyerne. Saa har Jens Rod sejret, og de andre kan holde mig deres Kjæft!“

„Lad os i Guds Navn prøve det, Jens!“

„Ja, men kan Du være glad ved det, Sine? ellers skal det — saa bandte han — aldrig ske!“

„Jeg kan ikke være glad, uden vi gjør det!“

Han sprang op, vippede med Brynene og sagde, idet han løftede hende i Bejret:

„Nu skal det igjennem, om det saa skal knage!“

Den Gang var Jens Rod 58 Aar gammel.

VI.

I „Folkebladet“ stod at læse, at der paa Finansloven var bevilget Husmand Jens Rod Pedersen af Sandmosen 1500 Kroner til Udførelse af hans Vindplov.

Fjordbhyerne tørrede deres Briller, de, der brugte saadanne, og læste om igjen, og Nyheden løb fra Mund

I Styggen.

til Mund, fræm og tilbage og rundt; den vidste næsten ikke, i hvilken Krog i det gamle, skiftelige Fjerdby den maatte være.

Men Jens Rod svingede med „Folkebladet“ og sagde: „Nu gaar vi ind i Historien, i den rigtige Historie! — 1500 Kroner! Sikken et Arbejde det kan blive! 1500 Kroner af Staten til min Bindplov! — Nu gaar vi ind i Historien!“

Naar Jens Rod saa ind over sin Fræmtid, var det, som Grøt vældede fræm under mørke Skyer, og den dejlige Dag sødtes af Dæmringen. Han havde saa travlt, som han var kommen for sent op, han ilede og jagede, og Tankerne løb endnu rastere, langt fræm, hvor der var en stor Fabrik med forfærdelig store Bygninger og saadan en Masse store og smaa Møllebygninger, der alle løb rundt over Tagene, og paa denne store Fabrik lavedes ikke andet end „Jens Rods patenterede Bindplove“. Men tilsidst løb selve Tankerne rundt . . .

Der blev meget at foretage for ham i den følgende Tid paa Støberiet og hos Møllebyggeren. Han blev nødt til at høre sig i mange Stykker for den tekniske Kyndighed, der blev stillet ham ved Siden, uagtet han var vis paa, at hans Mening var den rette. Og for hver Gang hans Vilje og Vorne maatte give sig, var det, som hans Ryg krummedes. Det gav vaagne Nætter og hvileløse Tanker alt det, han fik at arbejde med, de Vanskeligheder, han ikke havde tænkt sig, og de Hensyn, han ikke forud havde kunnet tage.

Som Bindploven skred fræmad og blev prøvet, viste

det sig, at den ikke nær saa godt svarede til Hensigten, som Meningen havde været, og mere end en Gang maatte den delvis ombygges.

Triblen, den grusomme Tribul om Ebnene, krøgebe den gamle Mand og skar sine Rykker i det stærke, karakteristiske Ansigt. —

Da Vindploben dog i hvert Fald var et findrigt Arbejde, blev den fremstillet ved den store Landmands-udstilling i Aalborg, hvor den kunde blive kjendt og bedømt.

Tusinder af Folk og Fæ vare samlede her fra vide Egne. Det hølgede og brimlede af levende Væsener nede paa den store Plads mellem Telte, Tribuner, Skur og Træhygninger under vajende Vimpler og Flag. Som et Hav brusede Lyden fra alstensk Struber og Instrumenter. Og oppe paa en høj Mark i en Udkant af Udstillingspladsen gik Vindplobens Ringer rundt.

Folk gik fra og til og saa den arbejde. De syntes alle, det var en ganske mærkelig og godt opfundet Maskine, men praktisk brugelig! — de rystede paa Hovederne. Fens Rod, der nu i Grunden saa gammel ud med graaet Haar og Skjæg, styrede og tumlede med sin Plov paa bedste Vis og gav paa en stilfærdig Maade enhver Spørger Svar.

En Stund var der ingen Folk hos ham, og han sad med Albuerne paa Knæerne og saa ned i den oprobende Muld, mens Tanterne strekedes om, hvorvidt Folk havde Ret i deres Dom.

„Tillader Hr. Professore, at jeg tager hans verdensberømte Opfindelse i Niesyn?" raatte en lystig Stemme.

„Er det Dig, Markus!" svarede Jens og saa op med et tungt Smil.

Markus saa meget medtagen ud i sin lasede Dragt. Han løb rundt om Maskinen, søgte paa den, saa den efter indvendig og lod Blikket løbe op ad Stativet.

„Naa, saadan ser den ud!" sagde han med et fornøjet Ansigt. „Kjør lidt for mig, Jens!"

Han foretog en Bløjning, mens Markus stod glad og saa til.

„Det var da morsomt, Du fik denne Dævl i Gang, Jens. — Jeg tænkte jo nok, Du maatte være her i Dag. Jeg har hørt Dig omtale helt nede ved Aarhuskanten, og Du har været i Avisen og faaet Statsunderstøttelse! — Ja, Jens" — tilspøjede han med Taarer i Øjnene — „Du har da bundet Sejr med Dit!"

„Sejr! — Det er ikke saadan en Sag at vinde Sejr med noget, Markus, og en er næsten lige gammel nok til at tumle med disse her Ting nu!"

Markus havde taget en Flaske op af Lommen.

„Hold, hi! lad os først saa en af Sines Mellem-mader!" sagde Jens, og af Vindplovens Indre halede han en „Tejne" frem, som han aabnede og fræmtog nogle meget tarvelig paalagte Brødsfiver.

„Ja, det er jo et gammelt Ord, at Brød til Brændevin er bedre end Hug til Al. — Tak! — Staal!"

Der var ikke saa megen Lystighed over Markus som ellers, og ofte randt Taarer ned ad hans oppufte-

Rinder. Heller ikke Jens var saa snaksom, som naar han før var sammen med Spillemanden.

Der kom nogle Mænd op imod dem fra Udstillingspladsen. „Det er ikke værd, jeg sidder her ved Dig nu!“ sagde Markus, da han saa dem, rejste sig og tog Violinposen under Armen.

„Kom hjem til mig om nogle Dage. Jeg tror, Du kunde have godt af at hvile Dig ud og høre Dig lidt hos os, og Du ved, at Sine ikke har noget imod, at Du kommer.“

„Taf, Jens! — Ja, Du har en god Kone!“ svarede Markus med Taarer i Øjnene og sjokkede hen over Pløjningen. Jens Rod lullede „Tejnen“ og gjorde sig færdig til at tage imod dem, der kom.

VII.

Ingen spurgte mere efter Windploven, ingen talte om den, ingen tænkte mere paa den. Jens Rod førte en tykt Tilværelse i det affides liggende Mosehus, og om hans Opfindelse blev der ganske stille, Glemselen lullede sig over ham og den, og Tidens Bølge strømmede fræm over hans Hoved.

Der blev kun labet denne ene Plov for Statsunderstøttelsen.

Længe holdt han igjen, men omsider nødtes han til at forstaa, at hans Livs stolte Drøm havde opløst sig i en — Skuffelse.

Da dette imidlertid blev ham klart, rigtig skærende klart, saa bristede det for ham. Det var, som Livets Foreteelser gled bort fra hans Syn og Sans, langt, langt bort, hvor han ikke ævnede at skjæne Lyd eller Bevægelse; han selv stod svimlende tilbage midt i Døde og Tomhed, og gennem en Dødens Stilhed sank og sank hans Tanker som døde Fugle.

Skuffelsens Taage drog sig sammen om ham og mørkede hans Forstand. —

Han blev opslagt fra sit Arbejde det ene Sted og det andet Sted. Han kunde nemlig falde i Tanker midt under Arbejdet og blive staaende i Timer uden at røre en Haand til noget, staa og stirre som efter noget kjært, der var tabt og forsvundet. Der kunde jo tales til ham, saa han vaagne, men snart sank han igjen hen i denne Svøngænger-Tilstand.

Saa maatte Sine ud med Krukken og Bøsen den lange Vej til Byerne. Tungt og trælsomt var det for den gamle Kvinde at gaa Idmyggelsens Gang, men hellere det end bytte deres Hjem med Fattiggaarden. Til Rosehuset knyttede der sig et langt og lykkeligt Livs mange Minder, der kunde hun i Fred for Mængdens Øjne pleje ham, for hvem hendes Hjærte bankede saa varmt som nogen Sinde, og der kunde hun i al Fattigdommen og

Nøden med sin Kjærligheds Varme mildne hans sidste mørke Dage.

Det var smætteligt nok for hende at se, hvorledes han tabte mere og mere af den lyse Forstand, hun før havde været saa stolt over. Men han var saa stille og god, og naar hun strøg ham over Haaret, lyfte det blinkvis i de matte Øjne, og Taarerne randt ned ad de magre Kinder.

Det meste af Tiden sad han i Kaffelovnstroen, mimrede med Munden og stirrede ud for sig med sit døde, udslukte Blik. Han blev en Ddning paa kort Tid.

Endelig ynkedes Døden over ham.

Slid.

I.

Ole hed en Karl, der i tolv Aar havde tjent hos Povl Kræusen i Kanstrup. Han var svær af Skikkelse, meget høj og ludedede lidt, havde blondt Rindstjæg og blaa, gode Øjne.

Hans Kærester, Røde-Maren, havde de sidste fem Aar tjent paa samme Sted. Hun var meget fregnet, især om Sommeren, og havde flammende rødt Haar. Hun var en lille fastbygget en med kraftigt Liv i de graa Øjne, der under lyse Vipper sad og tindrede i godt Lune. Naar hun lo, saa man hele Tandrækken, og hendes Braknæse stræbte i Vejret midt i det runde, fornøjede Ansigt.

Det daglige Samvær havde været saa hyggeligt. Naar han saa hende stynde sig over Gaarden med et Par Spande Mælk til Kalvene eller Valle til Grisene, saa fornøjede det ham at lægge Mærke til, hvor de stynde Ben i de klaprende Træsko kunde rappe sig over den broslagne Plads. Naar hun tumlede Bøtter og Baljer, saa de stramlede, skurede Træet hvidt og Jærnbgaandene skinnende blanke og satte dem til Tørre paa Tremmebænken ved Bryggersdøren, saa blev han glad ved at se, hvor hun

dog kunde nytte Næverne. Hvor hun færdedes i op-
 skjørtet Travlhed, frydede han sig over hendes kraftige,
 spændige Krop, der sprængte baade Knapper, Waller og
 Hæfter; han smilede lykkelig og tog sig en frist Skraa
 — nota bene af Obels i Aalborg — for at gjøre Stem-
 ningen fuldkommen.

Sommerdagene henrandt mellem trydrende Hø og
 duftende Reg. Under Leens stærke Klang og livsglad
 Spøg gled Arbejdet som en Leg, og det muntre Arbejds-
 liv i Skjortearmer paa solvarme Dage og Skyndingen
 ved Bjærgning af Aarets Afgrøde bragte dem nærmere
 sammen.

Om Vinteraftenerne, naar hun skulde ud at malke,
 fulgte han hende med Lygten og fik sine Hys i Stald-
 gangen . . . Naar de traadte ind i den lune Staldluft,
 rejste Køerne sig, krummede Ryg, drynede og vendte deres
 gumlende Muler om imod dem; Hestene stræbede, rystede
 sig og raslede med Grimestasterne. Han gik ind i Doen,
 trak Stodderne fra Krybben og fodrede Bæsterne, der
 pustede i Hakkelsen og sparkede i Besvingen. Saa lukkede
 han igjen og kom ind til Maren, hvor Mis listede sig
 varsomt frem, mjavede og strøg sig op ad hendes Skjorter.
 Han stillede sig med Ryggen mod Stænget, Hænderne i
 Lommen, thyggede paa Skraaen, og saa pratede de, mens
 de fine Mælkestraaler skummede i Spanden, og hun flyt-
 tede sig fra Ro til Ro.

Og der var jo saa meget at drøfte: Om de nogen
 Sinde skulde faa deres egen Stald, deres egne Køer at
 3 Stykken.

malte og fodre, deres eget Hus, deres eget Hjem. — Hvorledes det skulde gaa til, og hvordan alt saa skulde være . . .

Det var ved en Legeftue for fem Aar siden, at Trolovelsen havde fundet Sted.

Længe havde han baaret paa en lønlig Jølse, der ofte var ved at tage Magten fra ham: Kunde han blot saa Lov til at slynge sine Arme om hendes skulmende Krop og holde den fast — eller klappe hende paa Ryggen Men naar de vare ene sammen, var det ham ikke muligt at sige det, der netop skulde siges ved en saadan Lejlighed.

Saa var der som sagt Legeftue. Han dansede ikke meget, men hun fløj fra Arm til Arm og var saa fornøjet. Det syntes han ilde om. — Det snørede sig sammen øverst i hans Bryst til nogle kvælende Fornemmelser, mens han stod i Døraabningen og saa paa de dansende. I et Hjørne skimtede han Jens Rod, der lod Buen flyve over Strængene, mens det faldende Støv pudrede Haar og Skjæg og lagde sig tykt i Folderne paa hans Vest. Lyset i et Par smaa Lamper viste, thi rundt i Dansen sukede de unge. I en Taage af Støv og Sveddampe saa Ole dem fare rundt der var hun igjen, og som hun lo

Lyl, sur, opvarmet Luft strømmede ud af Vinduer og Døre, Dampene fortættede sig til store Drypper paa Loftet og drev i tunge Taarer ned ad de graa Rarme.

Han stirrede endnu en Stund ind i Taagen og

ærgrede sig. Nu dansede hun igjen med Jens Brøjer, den Avelat! — og saa klemte han Skraaen.

De tryggede den Aften en Tigres Kulle af Obels og skylede mere Punsch i sig, end han havde godt af.

Thi, hvordan det kom sig, sad han snart ved Drikkebordet. Han lod sig falde ned i en Krog, hvor han blev siddende gauste stille, mens de andre støjede og larmede; han bare drak, som det var hans Livsopgave at tømme alle de Bægere, der kom i hans Nærhed.

Efter nogen Tids Forløb begyndte det at snurre i Hovedet. Han syntes Bordet løstede sig med alle Glasene og snurrede rundt, og han selv — det hele løb rundt. Det summede og larmede, men hvad det var, de enkelte Lyd kunde han ikke opfatte. — Saa rejste han sig og stod og mumlede noget om de Satans Kvindemennesker . . .

Da han kom udenfor, løb han mod Vindestenen. „Det var da ogsaa spedaalt!“

Idet han traadte til Siden, var han lige ved at falde over en Trillebør: „Nej, nu tror a sku . . .“

Mere fik han ikke sagt, for da han blev nødt til at gribe for sig, satte han Haanden ind gennem en Rude, og i bare Forbavselse blev han staaende stille som en Mus.

Indenfor var der nogle Piger, som strege, og ud styrtede mange for at se.

„Hvem er det, der spørger?“ spurgtes der.

„A kan Ja'n fløite mig ikke gjøre for det. Det er aa spedaalt i Aften, og saa er det saa mørkt!“

„Hi! hi! hi!“ — lo Pigerne, der stod i Rhynde og trykkede sig op ad hinanden — „Det er jo stjernelyst, Ole!“

„Stjærn — he! — ja, det kan s'gu gerne være, a har en Stjærn — he! he! — Det er da ogsaa spe-dalst!“ —

Senere, da han sad paa en Kasse og svalede sig, lagdes der en Haand paa hans Aksel.

„Ole,“ sagde hun. Det var Maren.

„Falsk som Skum paa Vand!“ svarede han med kold Foragt og stirrede ud for sig.

Hun lo og blev staaende hos ham.

„Men er det din Mening, saa vil a . . . jeg elsker med Smerte . . .“

Hun lo igjen.

Saa sagde han, idet han sprang op:

„Bitte Maren! a holder den onde tæste mig saa møj o dæ!“

Saaledes friede Ole.

II.

Sommeren kom. Den drysfede Lys over Landet og ud over Havet, der bag Alitterne rullede sine Dønninger ind mod Stranden. Ingen Skove luffede for Udsynet,

og med udbredte Arme favnedes Sommerens rige Lys. Klitternes hvidgule Sand drak sig mæt deri, Marehalmens Buste badede sig deri, og ind over det lyngbrune Land trøb Styggerne i Stjul under det lave Purl og gjemte sig i de dybe Hjulspor. Sommeren sang i Lærkens Toner, dustede fra Blomsterets Bæger, blinkede paa hvide Sejl spredt over Havet, og saa laa den midt paa Dagen og gnitrede i det aabne Landskab. Njet frydedes, naar det hift og her fandt en grøn Sig med en Ryt Vand, og Blikket vederkvægedes ved at hvile i Havets blaa Farve.

Ude i Sommeren, i Klitlandet drog Ole langsomt sin Fure. Af denne ubrudte Jord havde han kjøbt mangfoldige Tønder Land af sin Husbond. Det kneb under tiden med at tage fuld Fure, for de mange Tuer og smaa Ujævnheders Skyld, men de kom da til at ligge der, den ene nok saa pænt ved Siden af den anden; — gennem tung Jord og filtrede Rødder skar hans blanke Plov.

Det var en stor Stund for ham, da han første Gang spændte Jærnet i Jorden her. Han sølte sig saa højtidelig stemt, trængte ligesom til Andagt, Indvielse, Betsignelse . . . Han saa ud over sin vide Ejendomsstrækning, hvor aldrig før et Redskab havde prøvet paa at bryde ny Jord; — saa tænkte han paa sit Studepar og sin Arne. Han anede i et Øjeblik, hvad som forestod for mange Aar, for hele hans Liv. Og det var derfor han syntes, det var saa hellig en Time.

Saa sagde han, ligesom naar han holdt uden for
3 Styggen.

Husbondens Dør med hele Familien og skulde til Lendum Marked: „I Guds Navn!“ — Og saa drev han paa Studene.

Lysket dirrede, Lærken sang, Seletøjet knirkede, Rødderne rykkedes træge op af Jorden og sprang for Jærnet. Ole drev ganske langsomt frem over Fladen med sin egen Plov i sin egen Grund.

Hvor vilde han ønsket, at Maren havde staaet der henne ved Jordhuset og set ham pløje og virke med deres egen Drivkraft. Men i Aar kunde det ikke blive. — Maaſte han til næste Aar kunde saa bygget saa meget, at der kunde ſaaſ Rum til en Stue; og ved den Tid kunde der maaſte ogſaa holdes en Ro . . . Naa, Du bitte brogede! — Vil den graa trække Dig i Halsen? . . . Lad Dig ikke gaa paa, bitte! . . . ikke gaa paa! — Naa, ſt! ſt! — for ſaa komme vi ſkam ingen Steder. — Naa, ſt! ſt! — Ja til næste Aar maatte det blive . . .

Medens Trædkhyrene bedede, brugte han ſin Spade. Der var Løv, ſom ſkulde graves til at bygge videre paa Jordhuset, der var Indbigning at beſørge, Grøfter at laſte, Brinker at jævne, Huller at fylde, og Lyng var der ogſaa at ſtaa imellem til en Stiſling.

Naar han havde gaaet efter Studene en Tid, ſaldt Spaden ſaa beſligt i Haanden, og han ſlyngede Stik paa Stil ud over, ſom det var en Fryd at tumle med den Jord og rigtig danne den efter ens Vilje.

Det var, ſom han med ſin Spade vilde grave ſig Lykken til, og virkelig tyktes han at mærke, at han blev gladere for hvert Raſt, ſom rullede, hver Fure, der laa,

at hans Hjærte slog friere og stoltere, at han rykkede nærmere mod det, han glædedes ved.

Han troede nok, at han skulde bryde frem til at blive sin egen Mand, der kunde bære sit Hoved lige saa højt som nogen Gaardmand i Ransrup og sætte sin Hat, som han vilde, tage den af, naar han syntes, og lade den sidde, om han tyktes saaledes, . . . saa tog han en umaadelig Spadefuld og kylede saa langt, saa langt, idet han trak paa Smilebaandet.

Naar han hvæssede sine Redskaber, smaaspylede eller byggede paa et Jordhus, nynnede han gjerne. West Niels Pinds Vise, som denne havde digtet, da han kom hjem fra Krigen, og hans Kjæreste sad som Rone i Østergaard. „Der gaves i Verden Belymring og Møje“ holdt han ogsaa af, for den gik paa saadan en sørgmodig Tone.

Var Dagværket endt, stillede han sig uden for Hytten i Aftensbalen med Hænderne i Lommen og thyggede paa Skraaen. Han mærkede Hvilen som en behagelig Strøm gennem sin sunde Krop. Hans Øje fulgte Furerne, som øgedes, og Grøfterne og Digerne, som stedse bleve længere. Han syntes, det groede for ham. Da blev hans Blod mildt og fugtigt.

Aftenens lette Skygger listede sig frem og gjorde Omridsene bløde. Ingen Hund gøede i Nærheden, ingen Støj fra noget Rabolag. Ensomhed. Habet durrede dæmpet i Stranden, en Vibe streg, en Hjejle fløjtede. Øverst oppe stod en Vaale som et mægtigt sort X mod ren, blaa Himmelgrund, og længere inde skimtedes de

hvidkalkede Mure af Povl Arnsens Gaard. Han saa derop og smilede.

Han dvælede endnu en Tid, for det var som en Gudstjeneste at staa her og føle sig saa ydmyg og lille midt i det store og mægtige, der ligesom var ham.

Han saa, hvorledes Natten kom, den blide, sølige Sommernat, og viftede Grændserne ud, saa kun det endeløse Himmeldyb blev tilbage. — Saa gik han ind og borede sig ned i en Bunke Hø, der i et Hjørne af Jordhytten udgjorde hans Natteleje.

III.

En Sommerdag gjæstede Maren ham herude. Struttende af Livskraft, glad og smilende kom hun til ham i en ny Hvergarnstjole og nystrøget Forklæde med friske Folder.

Han trykkede hende lykkeligt til sit brede Bryst, og saa gik de Haand i Haand rundt og saa paa Herlighederne. Han udriftede saa mange Planer og talte saa længe, at hun gav sig til at fæggerle:

„Men det er da forfærdeligt, som Du er bleven til at snakke!“

Han smaalo og svarede:

„Ja, der er saa længe imellem jeg faar talt ud; for ser Du, Studene kan jeg jo nok snakke lidt med, men de forstaa mig jo ikke, og — æ — se saa har jeg i Grunden haft det som Adam i Paradiset!“

De lo igjen. Solen lo, og Lærken sang, og Livsmød lyfte i de to glade Menneffers Dine.

En Vinter havde raset ud over Egnen. Stormen havde fejlet Sneen sammen i store Dynger og Driver, saa man knapt kunde komme fra By til By. Den havde streget ind ad enhver liden Kebne og Sprække, gjort Smaafolk rædde og tæret deres dyre Tørv. Strandfogdens Smaabunker af ilanddrevet Tømmer blev borte om Natten, og ikke en Bind var at se langs Kysten. Havet var islagt mod Land, Fisterne bankede de valne Hænder og stirrede ud efter, naar Isen dog vilde brydes. — Da flyttede Ole op til Povel Krænsens med sine Stude.

Da Sommeren kom, bleve de gifte. Og Ole var glad ved, at det var overstaaet, for det havde haft sine Bryderier.

Han havde staaet forved Alteret i den store, tomme Kirke og følt sig helt fræmmet i sin ny Badmelsdragt, der ikke vilde danne sig efter Kroppen. Saa kom han til at se paa Præstens Støbler, der havde en Lap over Snuden, hvilket bragte ham i Tanker om Labrits Stomager, der havde været i Klitgaard at sy paa Seletøj den Dag, han kjøbte den graabrogede Ro, — ret et dejligt Afskedsbyr! . . .

3 Skjggen. 11

Saa dan løb Tanterne paa egen Haand. Han vidste jo godt, det var ugudeligt, men jo mere han søgte at holde dem sammen om det vigtige, som foregik, des vildere fløj de til alle Verdens Hjørner, og Præstens Ord løb som en fjævn, mumlende Strøm. — Det var ved at pine Eveden ud.

„. . . om Du vil have hende, som hos Dig staar?“ —

Præsten maatte gjentage: „Vil Du have hende . . .“; saa so'r Ole op og sagde i en flyvende Fart: „Jo, jo, det byder sig selv!“

Præsten smilede og fortsatte. Ole rødmede, fløede sig bag Øret og skottede til Maren, der ligeså blussede.

„Det var da ogsaa spedalsk!“ tænkte han.

Men, som sagt, nu var det ovre, og han havde hende hos sig. Hun hjalp ham trolig med Arbejdet, der gik med Liv og Døds, kortede Tiden for ham med Spøg og Munterhed og krydrede ham Dagen, der svandt som et Røst.

Men saa kom der en Tid, da Maren blev stille, hendes fræmslugtige Livslyst dæmpedes, og Ole fandt Anledning til at granske over en mulig ny Udgiftspost, som maatte med Tiden kunde blive brydsom nok og true hans Livs Maal. Naturligvis, han havde ikke noget imod at . . . men det koster minfæl.

Men da de spæde Strig løb i hans Stue, blev Ole som vild af Glæde. Han kunde forlade sit Arbejde og næsten løbe ind for at tage det lille Bæsen paa sine store Arme og hoppe og danse og gjøre Kunst, saa

Maren maatte le, til hun fik Taarer i Øjnene. Stundom kunde han næsten brøle af rasende Lykke og tumle saa dristigt med den lille, at hun af Frygt for, at der skulde hænde noget galt, smilende maatte lægge sig imellem.

Ved hvert Varn, som kom efter, var han lykkelig, og dog, — paa den anden Side øgedes hans Uengstelse; den rejste sig Dag paa Dag, naar han gik i Enrum med sine Udregninger, til en høj Mur, der hindrede de lyse Udsigter.

Hans stolte Drøm var nemlig at blive Selvejer; saaledes at forstaa, at han ikke skyldte saa meget som en tynd Tostilling hverken paa Gaard eller Grund, thi først saa syntes han at være sin egen Mand for Alvor. Han var født i Fattighuset og havde i sin Tid gaaet med Besen. Derfor var hans Livs Stoltthed og Ære at bryde gennem alle hindrende Dag, til han naaede en uafhængig Stilling. — Han talte aldrig derom, hentydede aldrig dertil, men aldrig gik der en Dag, sjælden en Time, uden at dette Maal vinkede ham med sin Fortrylselfe. Han foretog ikke et Skridt, fattede ikke en Beslutning, inden han først søgte at klare, om det vilde hæmme eller fræmme hans Plan. Han tænkte paa denne, naar han sov ind; naar han vedblev at høre sine hullede Træfsto Gang paa Gang, og naar han tørrede sine gamle Ekstraer for at blande dem i frisk Tobak. Uden nogen havde en Anelse derom, var det denne Tanke, der ragede frem i hans Bevidsthed, og hvorefter alt andet samlede sig.

Kunde han føre Bevis for, at han og Maren — en fordruffen Kvinde's uægte Barn — vare fuldt saa dygtige og lige saa agtværdige som selv de mest ansete i Sognet — ringere vilde han ikke nøjes —, saa var hans Maal naaet. Han vilde sætte Livet ind paa at føre dette Bevis, og derved gjøre det saa grundigt, at naar Dagen kom, Sejrens Dag, da maatte alle tvinges til at godtgjende det.

Men hvis det skulde glippe, hvis Sygdom og Ulykke, hvis Marens Moder, der rendte i Landet med en Blikkenslager, — vældede ind over ham; hvis Børnene skulde komme en efter anden, Udgift efter Udgift . . .

Des var saadanne Tanker, der kæmpede i hans Bryst, naar han gik ved sin daglige Dont.

Men Ole lagde sig ud i Selen med sine Kæmpekræfter og udrettede næsten overmenneskelige Ting. — Han kaldtes almindelig blandt Folk for Ole Slider.

IV.

Børneskoven øgedes, Kreaturbesætningen tiltog, og de grønne Agre bredte sig videre og videre i det mørke Klitland.

Smidlertid rejste der sig en mærkelig Bygning under Oles egne Hænder. Ølse, Sav og Murste vænnede han

sig til at bruge i sin Fritid, og af de Emner, han havde ved Haanden, byggede han til sit Hus, en Fløj hist og en Udbygning her, saa det efterhaanden blev en hel Gaard med mange Vinkler og Kroge.

Efteraarstorme sendte ham Bjæller fra Pommern, Bord fra Finland og Skibsbrag fra alle Nationer, Limsten savede han ud i Tirup Alev, der ikke laa saa langt borte; Sandtørn og Lyng havde han altid til sin Naadighed.

Men man skulde ogsaa tro, at hans Gaard ved en Forvirring havde klumpet sig sammen af de forskjelligste Huse mange Begne fra, saa aldeles uden Harmoni og Stil var den.

Tæt paa den østlige Side i Lø af en Klitløbe laa den. Naar det blæste, indhyledes Gaarden i en Taage af flyvende Sand. Det søg i Vejret, hirolede rundt og lagde sig til Hvile i Dynger og Smaahobe i de mange Kroge mellem Husene. Det fyldte Dine og Ører, naar man kom udenfor, pistede paa Ruderne og smøg sig ind Stuen ved de utætte Vinduer.

Ar efter Ar tilsaade Maren sine Bede og plantede Blomster; Ar efter Ar udslattede ogsaa Sandflugten hendes Spor. Saa rejste Ole om Haven en vældig Jordbold med Gærde i Kronen af Enebærreis, der naaede i Højde med Tagstjægget. Malurten, der stod i Buske langs Muren, klarede sig godt, Balsam og Ambra stod grøn, men hendes Asters og Reseda trøb undselige i Skyggen.

ned i Sandet, og de høje Georginer hang sørgmodige med Hovedet ved Siden af en Vikube.

Uden om Gaarden strakte sig de snorlige Agre. Paa lave Straa bippede smaa Afs med faste, sunde Kærner; og naar Ole lod Blikket strejfe ad de lange Agre over det buggende Korn, saa forsvandt de tynde Steder. Hans Græsmark rødnede af Syrer med brunstede Padderokke imellem, men Kærne fandt den fine, nærende Klitgræs paa Bunden og trivedes derbed. Der var mange, mange Agre med Korn og Græs; lysere og mørkere i regelmæssige Felter laa de, omsluttede af brun Heide og graa Klitter. Ungkvæg, Faar og Gæs flokkede sig paa hans Jord. — Her var det Kongerige, hans Virksomhed havde skabt; og hvert Aar gjorde han ny Erobringer fra det lynggroede Land.

Naar Agrenes Velsignelse var sanket i Lade, da var det en Fryd for Ole at røgte og pleje sine Kreaturer, at feje og rengjøre Stalden, at brede frist Strøelse under dem, at børste og pudse dem, og de muslende, gumlende og gnastende Lyde af de mange tyggende Dyr kunde ret bringe ham i godt Lune. Ethvert brugeligt Straa, der var tabt, tog han op som et Bidrag til Livets Lykke, og han fandt det opbyggeligt at bære til Krybberne og se de mange Liv trives og vokse Dag for Dag. Han omgikkes sine Dyr som gode Venner, pratede og underholdt sig med dem, klappede og hjælede for dem. De befandt sig vel under hans Omhu, og naar de gnubbede sig op ad ham og snusede til ham med deres savlende Muler, saa opfattede han det som en venlig Tilnærmelse. —

Stalben med den luntne Ammoniakluft var ham et hjært Opholdssted.

— — Ensom og stille var deres lille Verden. Som Dampskibet under sjøvndyssende Larm arbejder sig fræm gennem Søgangen, saaledes randt deres Tid i ensformigt Stræb.

Troner kunde omstyrtes, og Riger gaa til Grunde, uden Ole anede det, thi der førte ingen Traade ud til ham, ad hvilke Verdensbegivenhederne kunde forplantes. Han hørte nok Tale om Rigsdagssvalg og Adelskræsen, men de nymodens Røster, der summede i Lusten, flydede han ubillkaarlig som farlige for hans snævre Livsmaal.

Det kunde træffe, at nogle tørstige Turister i Sommertiden kom indenfor, ellers saa de næsten aldrig fræmmede, og sjælden kom Ole til Landsbyen. Dog var der en Tid, da det skete i det mindste een Gang om Aaret, naar Jordemoderen skulde hentes. Om Vinteren trak han hende paa en Kjelke, om Sommeren kastede han Træskoene og løb til Klitgaard efter Vogn.

I Kirken kom han kun, naar Nødvendigheden krævede det, f. Ex. ved Barnedaab. Og naar han i saadan Anledning maatte ind til Præsten, var det noget af det, han mindst af alt satte Pris paa.

Præsten tog ved en saadan Lejlighed sin lange Pibe ud af Munden, kiggede over Brillerne stift paa ham og sagde i en mild, bebrejdende Tone:

„Det er saa sjælden, jeg ser Dem i Guds Hus, Ole!“

„Ja — jow!“ svarede Ole og saa sig forlegen om efter et Sted, hvor han kunde spytte.

„De har vel ikke glemt, at der kun er eet, der er fornødent?“

„Nej — jow, — det er saa møj vis!“

Ole vilde gjerne indrømme hvad som helst, naar bare Forhøret ikke maatte blive for langt.

— En Gang om Aaret indtraf den store Begivenhed, der fik Sindet til at svinge om sit Hvilepunkt. Det var Lendum Marked.

Naar de mærkede sig Markedspladsen, saa de lange, hvide Teltrækker med vajende Flog, hørte Køernes Brølen, Virekasser, Horn og Trommer og al den øvrige Larm og Spektakel, saa hoppede Hjertet af Forventning. Hvert Aar drev de Dagen hen, til de bleve trætte; men hvert Aar stod dog atter denne Dag i Glans for dem og vinkede dem med sin brogede Brimmel af usædvanlige Fræmtoninger.

Havde Ole fuldført sit Brang, søgte han Maren og Børnene. Disse gik med en Kringel i den ene Haand og en Trompet eller Mundharpe i den anden, og saa gnavede de vekselvis af Kringlen og tubede i Hornet og spurgte og spurgte i det uendelige med Munden fuld af Mad og Krummer i Mundvigene.

Ned langs Grøntsælgernes Borde, Bagerens Boder og Haandværkerens Udsalg, op langs Beværtningsteltene, forbi Gyngen og Gjøglerne, som særlig tiltrak dem ved deres Fagter og Grimacer; gennem en Myld af Mennesker, kjendte og ukjendte, der var nok at se . . . Ned og op, frem og tilbage Dagen lang.

V.

Den 1ste Juni oprandt med smukt Vejr. Den Dag var det 25 Aar, siden Ole Slider havde taget fat paa sin Opdyrkning. Gjælden var betalt, han var Selvejer, Maalet var naaet.

Solen skinnede paa hans Bygninger, der vare som fornyede. Murene lyste i hvidkalket Friskhed, Vinduer og Døre smilede i lyseblaat, Bindingsværkstolper og Portene glinsede af Kultjære.

Over Døren til Materialhuset, over Habelaagen og flere Steder prangede ilanddrevne Ravnebrædter med forskellige Indskrifter: „Søløven af Arendal“, „Dra & Labora af Stettin“ osv. Inde i Haven stod en hvidmalet Gallionsfigur, forestillende Afrodite, der fødes af Havets Skum.

De havde begge i mange Dage vasket, kalket og malet for at alt rigtig kunde straaale paa denne Dag, Sejrens Dag, Jubilæumsdagen.

Han var i Marken. Stibt og tungt førte han sit store, forslidte Vægeme, der luede mere end før; han ømmede sig i den ene Høfte.

Det var, som han i den sidste Tid havde tabt nogen Lyst, som ingen Ting rigtig vilde flyde for ham, Tankerne løb bare rundt og kom ingen Begne, — — og han vidste for Resten heller ikke, hvad han videre skulde granske ud, ikke var der mere, han vilde opdyrke, Husene vare tilfredsstillende, Besætningen efter hans Hoved,

Gjælden betalt. Og det var jo allsammen meget godt, men velfornøjet var han ikke.

Men det maatte da komme, det, han havde ventet paa. Der maatte aabne sig en Port til noget herligt, som han hidtil havde været udelukket fra.

Han ventede det. Og i Dag maatte det komme. Agrene maatte se prægtigere ud, Fuglene synge listigere, Solen straaale stærkere end sædvanligt, — men det var slet ikke Tilfældet. Det blev hurtig mæt af Overstuet, og han følte sig endog noget dvast . . . Det kunde maaske ogsaa have sin Grund i, at han vist ikke var rigtig rast. Den Værk! eller hvad det var for noget, der tumlede i hans Krop og kun undte ham en larrig tilmaalt Nattehvide . . .

Naa, men i Dag skulde det være Fest. Han vilde kjøre op til Landsbhyen i sin ny Vogn. Det skulde blive morsomt at kjøre gennem Byen med det stærke Spand. — Mage til Stude var der ikke i ti Miles Omkreds, nej det var der s'gu ikke — med sit stærke Spand, ja, og en velsholdt Pængepung i Bulselommen, — tænkte han og smilede. — Som en gjældfri Mand gennem sin Fødeby, hvor de svære Gaardmænd stak i Laan til Halsen, Kreditforening og Veksler, alt det nymodens Væsen . . . Jo, de skulde ligegodt faa ham at se i hans slunkerne Vogn, og de vilde nok ligge efter ham, ham, Jens Drejers Dreng, der havde sigget i de fleste Gaarde, — jo, det var ham . . . ja, min Sandten var det saa, det var ham . . . tænkte han og rejste sin krumme Ryg . . .

Noget efter var Ole i fuld Badmels Buds og paa Bejen til Landsbyen.

Stomager Andersen sang som sædvanligt for det aabne Vindue, Partikulier Willumsen sad paa Havebænken uden for Huset og klappede og kjælede for sin store, fede Hund, Postmesteren øvede sig i Jagtens ædle Idræt ved med en Stuebøsse at skyde Spurve i sin Have, — men der var ingen, der ønskede Ole, ingen, der anede, at det i Dag var en stor Dag for ham.

Gaardejer Kr. Jørgensen kom rast ud fra Forbrugsforeningen med noget Papir i Haanden: „Vil Du have en Aktie i Forsamlingshuset, Ole?“ spurgte han og svingede med Papiret.

„Turr! — En Aktie?“ spurgte Ole forundret.

„Ja!“

„I For-sam-lings-huset?“

„Gavell!“

Ole fik travlt med Tømmen, der var kommen under Hælen paa den frahaands Stud. Da han atter vendte sig til Kr. Jørgensen, forsvandt den trable Gaardejer ind gennem Vager Jensens Dør, hvis Klokke ringede.

„Et! st! — En Aktie — — i Forsamlingshuset!“ tænkte Ole og vendte Skraaen.

I Kjøbmandsboden fik han sin Dram og sin Skraa, som han plejede; de mange, der stod og drev ved Disken, pratede og disputerede om, hvor Forsamlingshuset burde ligge, — men der var ingen, der tog noget Hensyn til Ole, aldeles ingen.

Med Langsomhed ragede han om blandt sine Kroner

og betalte, hvad han var skyldig, og saa maatte han nok se at komme ad Alitten til.

Sindigt skred Rjoretøjlet fræm ad den daarlige Vej. Ole var stuffet. Det lod ikke til, at hans Slid og Møje i fem og thyve Aar havde bragt det, han egentlig havde ventet. Han følte sig træt, saa sær og sælsom til Pas, saa tom og næsten forknytt. — Der var noget, han savnede, uden at han ret kunde sige, hvad det var. Aldrig før havde han mærket det som i den sidste Tid, og derfor tyktes han, at han aldrig havde været saa fattig som nu, nu han var Selvejer . . .

Han maatte hjem til Maren, og — det er slem sandt! — det kunde hændes, at den graa Kvie kunde læse i Dag. Naa! st! st!

Hele Tiden gjenneede han paa Studene, traal Svøben i Vejret til Slag, men det blev ikke til mere, han nænnede ikke at slaa Dyrene, men Svøben løstede han uafbrudt, saa han var let at kjende, selv paa lang Afstand, naar han kom kjørende.

Det var jo en hel lille Gaard, hans Gaard, som laa der med sine Marker omkring; — og for fem og thyve Aar siden! — Ja, det var det samme, her var ligegodt ikke lavet saa lidt af ingen Ting, for der var da ingen Ting, da han kom herud, andet end den bare Jord . . . Men den Gang! Han var meget friskere i Sindet, saadan mere — mere oplagt end som nu . . . Mon det var Alderen, som gjorde det? Ja, vel, det var jo Alderen. Den Gang havde en Ungdommen; og se da var en nem og stærkt og smeden og gelik til hvad som helst, og —

æ — Sind og Humør og det hele var nyt og ubrugt . . . Ja, den Ungdom! Nu var han — æ — ja, Ungdommen, den var da væk! . . .

Men sikkert var der taget nogle haarde Tag i disse 25 Aar, og havde han ikke havt Maren, ja se saa var det saamænd groet sammen for ham, ja, det var saa pinnede flet ingen Ting bleven til, havde han ikke havt Maren. Naa! ft! ft!

Nu havde han kjøbt et helt Bund Kaffebojner til hende. De plejede jo rigtignok kun at saa et Bund til hver Høstid, men — to — han syntes jo, der var Naad til det nu, og se saa var det jo ogsaa en Slags Helligdag i Dag, og Maren holdt saa grumme meget af Kaffe, hvorfor skulde hun saa ikke ogsaa have den Fornøjelse. Han havde ogsaa noget Bomuldstøj til Omhæng for Sængene, som hun saa tidt havde ønsket sig, og lidt andet Pilleri havde han ogsaa. Naa, hvor hun vilde blive glad. Et! ft!

Da han kom nærmere hjemester, saa han, at Altbakkerne mod Vest stod i en truende Nærhed af hans Mark. Han havde jo nok lagt Mærke til, at de flyttede sig Aar for Aar mod Øst, men at der virkelig kunde være Fare for, at de ligesåm skulde spadserere over hans Ager, det havde han dog ikke tænkt sig. Men det var ikke umuligt; han maatte nok se sig vel for.

Denne Opdagelse gjorde ham dog ikke modfalden, tværtimod viste der sig et energisk Blid i de gode, blaa Øjne, — der var da noget at slaa med. Saa vendte

han Straaen og spyttede. Der maatte vel være Raad for det ogsaa, og han kunde dog egentlig nok have Lyst til at tage et Tag endnu . . .

Maren kom ud og tog imod ham med et fornøjet Ansigt. Hun var næsten tandløs, mager og fladbrystet, men hendes Haar var lige rødt endnu, og noget af den gamle Munterhed sad i Øjet.

Ballerne kom ind, og Herlighederne blev bredt ud paa Bordet, mens Ole ledsgede Udpakningen med tilbørlige Forklaringer og en Bemærkning om, at i Dag maatte der nok en Kop Extrakaffe til; Hvedebrød var der i Kurven.

Hun tog ham om Halsen og taltede for Gaverne.

„A tyktes jo endelig, vi have Raad til det nu!“ sagde Ole smilende og klappede hende paa Ryggen.

Festdagen var til Ende. Det daglige Stræb tog dem igjen i sit rolige Strømleje. Tiden gled med trælsomt Slid og en brydsom Kamp med en arm Natur. Efter en Mennestealbers Møjsommelighed sank de ned i de dødes Rige, uden at en Aandens Gnist havde lysnet for deres Øjne.

Deres Børn toge deres Arb.

Deres Ven hvile et Steds paa en øde Kirkegaard, hvor Flyvesandet topper sig i Tuer. Fra Habet bruser en Roral til Vestvindens Gravsang.

En fæstning.

Mellem Vimsfjorden og Stagerak ligger Hanherred. Fra den lave, venlige Fjordkyst stiger Landet mod Nord, Bakkebølgerne blive større, Gravhøje ere strøede ud over lynchældte Aaserhygge, og Landskabet bliver af et strængere, mere alvorligt Udseende, indtil det ud mod Havet former sig til en overraskende vild Bjærgdannelse med rislende Væld i Dalbundene.

Et Sted i dette Landskab ligger en Hytte, omgiven af Hede, en lav og usselig Kønne, faa Alen i Firkant og dog med høje Volde og dybe Grave rundt om og med en Overgang der, hvor en Vindebro burde have været.

Vag disse Volde og Grave bor en gammel, enlig Kvinde.

Om Sommeren kan hendes Hytte se hel hyggelig ud: mægtige Husløg paa det lave, mosklædte Tag, et grønt Kartoffelskylke, en gul Rugager og uden om det hele en mørkbrun Ramme af bølgender Hede. Smaafugle have bygget Rede under Tagbrynet og lovre deres glade Sange for hende i den friske Sommermorgen, naar hun ved Solens Fræmbrud aflaaer sin Dør, stikker Røglen ind i Tagstjægget for derpaa at begive sig ud over Heden,

med sin Byng-Le over de stærke Akser, med langsomme, store, faste Skridt.

Nen om Vinteren, naar Egnen spøber sig i Sneens fine Dun, ser Hytten ud som en Kartoffeltule med en Storfsten paa, og da maa hun ofte grave sig ud gjennem et tykt Lag af Sne, der har samlet sig inden for Volden og tildækket hendes eneste Vindue.

Alligevel maa hun lidt bade fræm til Grander, til Byerne efter Hø til sine to Faar, thi hendes lille Hus kan kun rumme Foder for to Uger ad Gangen. — Sneen har fyldt Rummene mellem Byngens Ris og Raster med sit løse Drys, hvorigjennem hendes store Fødder synke, mens Sneen vælter ned ad hendes magentablaa Sokker, og de træblede Skjorter flaste om hendes kraftige Ben.

Nen med sin tynde Stol i Haanden og sit Høknippe paa Ryggen gaar hun støt fræm med sit rolig-bestemte, jævnt-veltilfredse Udtryk. Svup! — sjap! — sjup! —

Lidt længere mod Nord taber Heden sig i en bebygget Lavning, der med en Spids løber op i Bakkerne; med sin brede Ende vider den sig ud i Slettelandet mod Øst. Vandet fra Højlandet samler sig til en Mølleaa; frist og sval flyder den gennem Dalens Bund, der om Sommeren klæder sig i et yndigt Blomsterstrud: fastig, grønt Græs med Rabbelejens store, gule Hoveder, Gaaseurtens lyse Smaasole og Træplekronernes rosenrøde Flige tittende bag Græssets frodige Blade. — Et Stykke borte ser man en sivkranset Mølledam, hvorpaa der ghynger en Baad med et Par Smaafyre, der larme eller hælde sig tabse ud over Rælingen. Bagved gaar et slimet, mos-

groet Møllehjul rundt, og Vandets Fald bruser mellem Tremmerne. Hinsides Møllen har man et langt Udsyn til Huse, Gaarde og Byer.

Men Birte Bibe passer ikke i en Idyl; derfor har hun staaet sig til Ro paa den med hendes Natur mere overensstemmende Hede. — Fra sit lille Vindue kan hun ikke se et eneste Hus, kun Lyng, — Lyng og Himmel. — Det eneste Kulturens Vidnesbyrd, hun har for Øje, er Telegrafstængerne langs med den lgl. Landevej, der i Syd stærer sig gennem den bølgende Lyngflade — Kulturens snorlige Streg tværs over Naturens bløde Linier.

Hendes Hytte er hendes Fæstning, hvortil der ikke faas Afgang uden særlig Gunst og Raade. Det er kun faa Mennesker, der have været inden for hendes Mure, flere have forgæves prøvet at komme der. Og det er en Fæstning, der har modstaaet et reglementeret Angreb saa godt som nogen anden.

Det var, den Gang Generalstabens Folk strejffede her omkring paa Opmaalning. En Sergent havde ofte grundet paa denne mærkelige Boligs Indre og besluttet at gjen- nemtrænge det løndomsfulde Spørgsmaal, hvordan det vel saa ud. En Dag stred derfor den stolte Kriger gennem Lyngens Purl mod sit Maal.

Birte Bibe stod ude.

„G'da, gamle Mutter!“ udbrød han slot henkastende, idet han med Lillefingeren strøg Asten af Cigaren.

Han vilde lige træde ind ad Aabningen i Volden, men Birte stod da allerede med Haanden paa hans Bryst.

„Her har ingen Grind!“

Han studebde.

„Men det kan da'nte gjøre noget, at . . .“

Men det var lige meget, enten han bad eller bandede.

„Men kjæreste bitte Di!“ — Sergenten lagde kjærtegnende sin behandsfede Haand paa hendes Aksel; men hun stubbede den væk.

Hun vilde raade her; — det var hendes endnu, — hendes Hus, — hendes Hjem; — — hvem der saa kom; — — og saa længe o. s. v.

Stor og bred stod hun for Indgangen med sit vejrbrune og rynkede, rolig-bestemte Ansigt, isørt rød Bindestrøje, store sværtede Skobbo-Træsto og med en tyk Stof i sin knoklede Haand.

Angrebet var afflaaet, og Fjenden tiltraadte nølende Tilbagetoget; jævnlig saa han sig tilbage, ofte standsende med høist forbavtede Miner.

„Det var dog Pokker til Kvindemenneste! Hm!“
Han strøg Aften af med Højrehaands Lillesfinger.

„Ja, saa! Hm!“

Han var saa heldig at komme i Kast med en førværende Folkethingsmand der paa Egnen og slutte et Angrebsforbund med ham mod det „grinagtige Fruentimmer“. Men hverken Militæret, Statskløgten, ej heller Møntens melodiske Klang formaaede at trænge igjennem.

Det var en stærk Fæstning.

Birte Bibe havde smilet efter det beslyttede Forsvar.
Et stille Smil i det stærke Ansigt — som kraftigt

Sollys ind over Hedens storliniede Alvor; hun var saa glad, rigtig hjærteglad over, at hun havde et Hjem at raade i.

Den Hytte var hendes dyre Gje, og den havde ogsaa paa en Maade været Midtpunktet i hendes Livs Kamp.

Hun kom til Verden i det samme Sogn, hvori hun nu bor, det samme Aar, Englænderne tog vor Flaade. Samsundet er omdannet siden, men Birte Vibe er ikke paavirket af Kulturens Strømninger. Bølgeslaget fra Aandens Dybder og Folkelivets Rørelser har ikke naaet hendes Bolde. Maaske har hun stundom hørt fjærne Døn af Nytidens Gang, men hun tilhører en Urdannelse, et Stykke oprindelig, kraftig og uberørt Natur. — Hendes Hytte staar som en enlig D tilbage af en Tid, som er sunken og forsvunden.

Alligevel har hendes Liv drejet sig om en Idè: en uafhængig, selvstændig Tilværelse uden offentlig Hjælp.

Allerede i hendes Barndom kom Spørgsmaalet om Brød med Alvor til hendes Bevidsthed. Det faldt som en Skygge over hendes Barndage, at hun maatte tage saa haardt i med for Føden, der, endda knap tilmaalt, bestod af Salt, Brød, Kartofler og Sennep. I kolde Efteraarssdage hjalp hun Moderen at grave Kartofler op for fræmmede. Op ad Dagen gik Moderen ind i en

eller anden Gaard og bad om lidt at drikke, for saa fik hun en Mellemmad, som hun altid gemte til sin lille Datter, hendes egen lille Pige, der frøs paa Marken i det fugtige Vejr. Moderen lagde sig paa Knæerne, tørrede hende om Munden med Avedsiden af sit Stjært, trykkede hende tæt til sig, kyssede hende og smilede. Og den lille slugte den dejlige Mellemmad med lætler Kullerpølse, paa — aa, hvor det smagte!

Om Vinterastenerne kastede hun, saa Hænderne sank i Stjødet af Træthed; imens spandt Moderen, og Faderen snøede „Simer“. Det sparsomme Lys kom fra en Tællepraas eller ogsaa fra Marven af Siv, der svømmede i Tran paa en Underkop. I dette Tuskmærke fortalte Forældrene Sagn og Eventyr, og de fantastiske Skikkelser tyktes hende ganske nær. Der var uhyggeligt stille efter hver Historie, — Karterne kradsede, Rokken snurede, og Manden spyttede i Hænderne for at fugte Galmen, — men der kom snart en ny Historie; eller de snakkede om, hvad de oplevede paa Hovmarken.

I de lange Sommerdage vogtede hun Kvæg i de grønne Dale og paa brune Bakker, hvorfra hun kunde se mange Mil til alle Sider. I stærke Paalandsstørme saa hun ikke sjældent Stibe strande i Jammerbugten.

Hun skrev med en Pind i Skolebænkens Sand, lærte Balles Lærebog og blev konfirmeret.

Narene og Arbejdet gik for hende som en Dag, thi hun svulmede af Arbejdskraft, og Livsmødet strømmede rask gennem hendes Sind.

Da var det, der kom et sælsomt, lykkeligt Afsnit i hendes Liv. Hun mødte en stilsfærdig, bleg, lyssøjet Karl, og de blev enige om at ville høre sammen — altid. I Sommernattens løndomsfulde Stilhed mødtes de mellem Engens Høstakke eller Hedens sorte Høje, og de hvilede hinanden Elfskovsord i Øre. De digtede sig ind i en Fræmtid med kraftige Farver, med Egteskabets og Hjemlivets hele frydefulde Herlighed. Men Niels blev mere bleg og hulbrystet; han spyttede Blod og magrebes. Naar hun hørte hans trangbrystede Aandefang, tænkte hun, hvor hun skulde tage Tag for ham, naar hans Åræster glippede. Hun sølte sig saa stærk som to; og saa strøg hun hans bløde Haar og tog hans tynde Haand i sin og var saa lykkelig.

Saa døde Niels.

Det er mange År siden, og der, hvor hans Grav var, er nu en anden. Men saa længe dens grønne Tue var at øjne, vidste Birte at finde den i stille Timer. Og hvor vilde hun ikke gjerne have plantet og prydet den, men ingen maatte den Gang vide, hvad de to havde haft sammen — ingen.

Fra den Stund blev Birte Bibe tabs og indesluttet. Hun passede sine Ting, men talte ikke meget. Over hendes Afsyn lagde sig en kold Ro med et tungsindigt Skjær. Ved enkelte Lejligheder kunde der lyse et Blink af Lue i hendes trofaste Øjne, og et Smil kunde pippe frem ved Mundvigerne; men sædvanlig var hendes Udtryk, som havde hun sluppet de Haab og Ønsker, der af-

spejle sig i et livfuldt Spil af Miner og Blik, — som om intet havde hynderlig Interessse for hende, men ogsaa som om intet kunde bringe dette Ansigt ud af Egebrøgtens Ro. Og dog var det ikke ligegyldigt.

Førlemmet, som hun var, tjente hun sig fræm ved Karls- og Rvinbearbejde, som det kunde falde, for otte Rigsdaler om Aaret. Men det afhængige Lyndesforhold tiltalte hende ikke. — Hun længtes efter i Ensomhed at leve sit Liv efter sin egen Lov.

Saa klinebe hun sig en Kønne op af Brokker og Rampeften ude paa Heden og nærede sig her i syv Aar ved at slaa Lyng til otte Skilling Læsset.

Før tre og fyrrethve Aar siden flyttede hun til sin nuværende Hytte. Den gamle kunde nemlig ikke længer affives, og som hun gik og brød ned paa den, ramlede Murværket ned og begravede hende næsten. — Konen, hun havde til Hjælp, kom løbende:

„Du har vel ikke slaaet Dig ihjæl, Birte?“

„Nej, men det er værre, for jeg er slaaet fordærvet. Kan Du saa mig gravet ud?“

Hun fik den Gang en Skade i Siden, som hver Dag volber hende Smærte.

„Hvad sagde Doktoren?“ spurgte jeg hende siden.

„Doktoren?“ svarede hun forundret, men smilede saa over et saa idiotisk Spørgsmaal.

„Hvornaar fik De saa Huset færdigt?“

„Ja, da hun nu havde saaet mig hjærget, saa byggede vi videre, for naar en har fræmmede i Arbejde, skal en jo nytte Tiden.“

Og nu tænker hun ogsaa, at Huset kan staa, saa længe hun lever. Det er rigtignok ikke længe siden, hun vaagnede en Vinternat med en lille Snedrive paa Bryttet, — Muren var nedblæst i den stærke Nordøststorm — men den er opført i en ny og bedre Stikkelse.

Brødet har hun jo faaet, om det ogsaa somme Tider har været karrigt, og der er ingenting, hun har saa stor Verbødighed for. Derfor stærer hun aldrig af et Stykke Brød, uden hun først med Kniven slaar et Kors over det, og hver eneste bitte Krumme samles omhyggeligt op; — intet spildes i denne Nøjsomhedens Bolig. Det var ogsaa derfor, hun kom i Dag med at meje, thi da Forpagteren paa Lerupgaard umulig kunde opdrive en Høstmand, og Blæsten truede det modne Korn, saa var det, hun sagde: „Lad mig prøve Jærnet!“ Siden den Tid har hun ofte svunget Leen som den stobteste Karl.

Naturligvis kunde hun godt for Kræfternes Skyld, dem havde hun havt i rigeligt Maal. Da Forbakteren fra Frydendal en Dag dumpede ned til hende og viste sig nærgaaende, bad hun ham først i en ingensunde høflig Tone om at fjerne sig; men da denne Anmodning ikke syntes at frugte, tog hun stiltiende den lille Springsyr og lempede ham ud over Borden, ved hvilken Lejlighed der var dem, der mente, at der gik et Par Ribben i Løbet.

„Mens jeg havde Drengen,“ sagde hun en Gang til mig, „lneb det dog svært somme Tider. Han skulde jo have ordentlig Mellemmad med til Skolen, for, skal jeg

fige os, — der bliver endda nok af Haan og Tilfidsættelse for Fattigmands Barn; Livet er langt, skal jeg fige os."

"Var det hendes egen Dreng, Birte?"

"Ja, det var min egen Dreng," sagde hun med lyst Afsyn. "Jeg holdt da lige saa meget af ham, som om han var mit eget Kjøb og Blod. — Jeg fik ham da ogsaa godt og vel opfojet. De skulde en Gang se ham nu, han er jo næsten Karl og saa stærk . . . Det er underligt, hvor man kan komme til at holde af saadan en Knægt," afbrød hun sig selv, "men fra han knap kunde gaa, har han jo puslet om herinde med sine Legesager . . . og pludret, som saadan en lille Fyr kan pludre! — Hø! Hø! Da Krabaten saa blev ældre, maatte jeg jo gjemme Sukkeret for ham."

Medens jeg tænkte paa, at saa mange Betragtninger havde jeg aldrig hørt Birte fræmsætte paa en Gang, tog hun en lille Palle, der hang ved Ovnen; det var Klude, syntes jeg, men allerinderst fandtes noget Randis, som hun lagde paa en Tallerken: "Værsgod! — Ja han kalder mig da ogsaa Mo'r, han kjender jo ingen anden, og han kommer da ogsaa tidt hjem og ser til mig."

"Hvis Barn var han ellers?" spurgte jeg og skjævede til Sukkeret, som jeg ikke fandt videre Lyst til at vebetvæge mig med.

"Maren Frøstrup hed hans Mormor, og jeg og hun var saa særdeles gode Venner fra Barnsben af. Hun var saa vilb, saa hastig, saa stridsindet og saa igjen saa blød og myg — ja, hun var et underligt Menneſte.

Men det var urimeligt, som jeg holdt af hende. — Hendes Datter arvede hendes Sind, men bildere og voldsommere, saa jeg tænkte: bare det gaar godt. — — Saa var det, den gale Svensker kom i hendes Vej, og Løsen var jo rent ellevild i sin Elskov, hun var jo af den Slags Folk, som ingen Maade rammer. Og saa — ja saa blev Drengen da født. — Sorg og Græmmelse! Svenskeren rendte naturligvis sin Vej, Haanhed og Foragt og for lidt til Føden, skal jeg sige os, det tog Livet af Pige-barnet. Og saa tænkte jeg, for Maren Frøstrup's Skyld og desuden — saadan et sølle Barn! . . . Naa, ja saadan gik det saamænd til."

Birte Vibe er som sammenbolstet med sin Hytte og dens Grund, saa det ene ikke kan stilles fra det andet, uden at noget maa gaa i Stykker.

"Den har saamænd kostet mig meget, denne Hytte," sagde hun en Dag til mig; "mon jeg faar Lov at blive her?"

Stemmen stjalv.

Jeg blev pludselig alvorlig, thi jeg stjænnede hendes Hjærteslag i alt det, som mit nysgjerrige Øje bare fandt sært.

Jeg fulgte hende ærbødig og med bøjet Hoved gennem den lave Dør, og — ganske vist, det var en underlig Bolig.

Et Hvilested, muret op af brændte Sten, en gammel-dags buelaaget Riste, et trebenet Sæde, et Brædt i Stedet

for Bord under Vinduet, et Uhr paa Bæggen, — saa var der ikke mere Bohave; jo, et Varmeapparat: en vældig stor Gryde, hvilende, med Bunden i Vejret, paa noget Murbænk; gennem et Hul paa Siden fyredes der fra Skorstenen.

Fire voksne Mennesker kunne til Nød rummes i Stuen. Bergulv, Loft af Stofke og Pinde, hvorover først er bredt gammelt Papir, dernæst flade Hedetørv. Soffer, Poser, Bølter o. s. v. hænge over en Snor ved Ovnen. I det eneste lille Vindue ligger en opslidt Andagtsbog og et Brillhus af Træ.

Dette halvmørke Rum er Birte Vibes Fristed her i Verden. — „Fattiggaarden“ er et uhyggeligt Ord, hvis truende Klang kan bringe hende ud af Ligebægten. Thi der kunde jo komme en Tid, da hun ikke kunde passe sig selv, hun kunde blive syg og sængeliggende, og saa kunde det en Dag ske, at hun maatte bort fra sin kjære Hytte som hun med egne Hænder har opført, og fra den Plet, hvor hun nu har boet saa frit et halvt Hundrede Aar; — det var jo ikke saa utænkeligt.

Saadanne mørke Tanter lægge Thyngsel over hendes Alderdoms Dage og stjæle en god Del af den Fred og Ro, hendes Hjærte ellers ejer, de gjæste hendes fattige Leje i søvnløse Stunder i Nattens Mørke, og de komme ofte snigende, mens Dagens Timer glide.

Hvert Aar faar hun nogle Læs Tørv; men hun ved ikke, at de komme fra Sogneraadet; for vidste hun det, tog hun ikke en Billing, hendes største Gru er at faa „Pjalterne strebne,“ som hun udtrykker sig.

Her er det sølsomme Punkt, hvor man mærker Livets Puls-slag gennem hendes ellers tythudede, uopslidelige Personlighed. Ikke saaledes, at hun lader sig overvælde. Hendes Stemning strømmer aldrig over i klingende Latter eller fortvivlet Hulten. Nej, et fornøjelig-hyggeagtigt „Hø! hø!“ — eller der kan trille nogle Taarer ned ad hendes rynkede Kind, uden at hun iøvrigt forandrer en Mine.

Virte Bibe skal man se i hendes daglige Klædebragt og i hendes daglige Omgivelser. Jeg glemmer aldrig en Morgen, jeg kjørte forbi hendes Hytte. Hun kom ud for at hilse paa mig; hun stod inden for Volden, paa hvilken hun hvilede sine sammenlagte Arme. Som hun der stod, var der en velgjørende, tryk og rolig Selvbevidsthed over hendes hele Væsen som hos den, der staar fast paa sin egen, hjemlige Grund. Det randt mig i Hu: heller dø i sin Rebe . . . Hun stod i nogle Minuter og snakkede lunt med mig paa en vis overlegen Maade; saa drog hun sig tilbage.

Der kan nemlig stundom være en vis Overlegenhed over hende. Jeg sagde en Gang til hende, for at prøve hendes Natursans: „Hvilke dejlige Vatter derhenne, Virte!“

„Lykkes De?“

„Ja, det gjør jeg rigtignok.“

„Det var jo rart, for det vilde jo ikke være saa nemt at jæbne dem.“

Disse Ord vare ledsagede af et lunt Smil og nogle morsomme Trækninger ved Mundvigerne. — Jeg snakkede saa ikke mere om den Ting.

En anden Gang, da hun talte om Døden, sagde jeg: „Ja, hvad saa?“

„Hvad befaler?“

„Hvad sker saa, naar De dør, Birte?“

„Ja, jeg tænker jo, jeg skulde saa det godt. Men det tænker vel alle — og det maa da slaa fejl for nogle,“ lagde hun til med et Blink i Øjet.

Jeg saa hende en Gang staa paa Toppen af en Dyngbanke midt i sin Hede; rolig som en Billedstøtte stod hun med sin tykke Stok i Haanden og saa ud over Egnen; hendes Klæder slagrede svagt i Vinden. I klar Septemberluft saa jeg hende som en Silhouet mod de rene Skyer.

Saaledes som jeg da saa hende, blev hun mig et Billede paa den i Ro hvilende Kraft, som er hendes ydste Stammebrænder egen.

Paa Grund.

Ved Limfjordens Kyst træde Balkerne et Sted tilbage og omgive en halvmaaneformig Flade. Inderst i Halvmaanen strækker Taastrup By sig langs med Landevejen, der hopper ned ad Skrænterne mod Øst, kryber op ad de vestlige Banter og lister sig videre fræm gennem Hedens unge Naaletræsplantning.

Det er en ret hyggelig, lidt gammeldags By med mosgroede Stengjærder omkring vanrøgtede Haver, forvredne Hylde og store Piletræer, der ved Andedammen og Gadekåret hænge tungfindigt ud over det mudrede Vand. —

Længere ude breder sig ned mod Fjorden Indlastenes firkantede Vænger med vævre Føl og tribeligt Ungtvæg, faste Enge og fugtige Kjør, hvoraf noget er nybrudt til Ager.

Om Vinteren hviler der en iskold Ro, men i Sommerens lange Arbejdsdage straalere Solen over travl Birkfomhed og muntret Liv.

Herude stod en Dag en ung Mand og grøftede. Hans Hoved var lille; kort Fuldstjæg, et opbalt Ansigt og et hurtigt Blik.

I Skyggen.

Arbejdet gik rast; Grøsten, der stod frisk med sine skarpe Kanter, var ren og lige som en Streg paa en geometrisk Tegning. Jens Brun lod sit Dje løbe ned ad den med Velbehag, idet han hvilede et Par Sekunder; men saa skar den blanke Spade sig atter let og hastig gennem Mulden.

Bliver han træt over Lænderne? Tænker han paa en Iysøjlet Kvinde, der bøjer sig over en lille Dreng i en Bugge? — imens han staar stille og ser fræm for sig.

Han smiler, og Arbejdet stryger paany flinkt fra Haanden, Grøsten bliver længere og længere: flere og flere Dre komme rullende i hans Tanker.

Den Gaardmand, han arbejdede for, var under Opsejling. Som et svært ladet Fartøj, der glider i stille Vind med slappe Sejl, saadan kom han langsomt drivende og ankrede op ved Jens Brun.

„Buh! det er fanneme strengt at trave i saadan en Hebel!“ — Med disse Ord lod han sig dumpe ned paa en blød Tue. „Buh! — I saadan en Barmel! Hva? . . . Bat! bat! bat!“

„Fær næst man har saa meget at bære paa!“ tilføjede Jens Brun smilende.

„Hja,“ svarede Søren Pedersen veltilfreds ved Tanken om, at han havde Raad til at holde sig saa godt et Hul; saa tørrede han Sveden af sin Pande med Trøjecærmet.

„Du skulde bare more Dig her med Spaden en Maanedstid, saa skulde Du undre Dig over, hvor Dit Sul vilde blive a’, Søren.“

„Ja, ja, Ja'rlil," sagde Søren lidt stødt, „Du staar og tjener Dig en god Dagløn, bitte Ja'r! Bat! bat! . . . Men det kan da ikke rage saa vidt!" tilspøjede han og spyttede.

„Det gjør det saamænd heller ikke . . ."

„Du forstaar nu alting paa Din Maade — hva? Bat!"

„Jeg har ellers tænkt, at vi kunde faa en bedre Skydebane her paa Din Ejendom ud mod Fjorden. Det har Du vel ikke noget imod, Søren?"

„Jeg er jo endelig ikke mest for det; der vades jo altid noget Græs ned og — æ — den Tummel . . . men det forstaar sig, jeg vil da ikke forbyde det. — Tror Du nu ogsaa, det Skytteri kan føre til noget?"

„Jo, ser Du, Søren Pedersen, et Folk i Baaben, der er paa sin Post, det kan man ikke byde alting. Og der kunde jo komme en Lejlighed, det kunde der jo, man ved aldrig, hvad der kan ske, det ved man ikke, og derfor er det godt at være forberedt. Det kan Du nok forstaa?"

„Jo, det byder sig selv; men alligevel, at tænke sig det saadan gaa løs for ramme Alvor, det—æ . . ."

„Vi maa da en Gang vaagne her i Landet til Syn og Sans for andet, end hvad vi æder i Dag, og hvad vi skal æde i Morgen!"

„Ja, ja, Skydebanen kan I tage, hvor I har lyst, og kommer I til at restte en Tirkoneseddel, skal I heller ikke gaa fejl efter den. Jeg siger, vi maa Fanneme vaagne, det maa vi — hva! Bat! bat! bat!"

Dermed rokkede Søren Pedersen op ad Byen til.

Skyggerne bleve længere og længere. Paa den anden Side af Fjorden stode Kridtstrænterne klart i Eftermiddagslyset, og over en mørk, bølgende Overfladelinie bølgede to Kirker og tre Møller fræm. Fjorden var som et vældigt Spejl. Baade og Fartøjer laa ganske stille med døde Sejl under Gaffel og Raa. En Fisterbaad blev roet fra Land, Arterne søndrede Spejlets Glas, og Tag for Tag stød den sig med let Graad om Boven ud over den kølige, blanke Flade. To Hyrdebrenge vadede med opsmøgede Benklæder ved Stranden og fangede Krabber. Bølgerne nynnede dæmpet ind mod den lave Brint.

Jens Brun havde tilhølet sin Spade med Græstøv, og hans grønmalede Madkasse, der var sammenbunden med en Olfaste, var kastet over Afslerne. Han stod og saa sig om efter den bedste Skydebane. Og han holdt ogsaa af at se ud over Fjorden, det havde han gjort fra sin Barndom af. Her var saa smukt, tyktes ham.

Her i Græsset havde han leget og spøgt som Barn, nu skulde han lede Ungdommens Øvelser paa den samme Plet. Her kunde opføres et Skur, det kunde staa der; og paa den flade Grønning kunde godt holdes Gymnastik, udmærket. Det kunde blive prægtigt.

Og han skulde synge for dem; de skulde lære herlige Sange, smukke, livsglade Sange, som han havde sunget paa Højskolen; ind mellem Øvelserne, ja, og under Marchen kunde de synge dem, og . . . ja kunde han bare

gjøre dem indlysende, at Verben dog gif længere end til Taastrup Høje og Ravnfig Bakker!

Han var paa Bejen hjemester. Let sprang han over Grøfterne, tværs over det dugbaade Græs stødte han sig forbi Tuer og blundende Blomster. Hjem, hjem til Marie og den lille Tylfat!

En Tøft stød sig fræm mod Bydammen, der stod i Forbindelse med Lergravene. Paa denne Tøft laa et lille, hyggeligt Hus. Kridhvide Murfelter i store Bindingsværks-Rammer, og smaa Ruder i blaamaalet Indsatning tittede fræm bag et Slør af Buske og Træer.

Han havde syntes fra Barn af, at der maatte kunne leves saa lykkeligt i dette yndige Hus, og nu var det hans, om han ogsaa stødte noget paa det.

Hans Kone sad derinde ved Vinduet og liggede efter ham. Paa en slank Krop sad et hjælt Hoved med fine Træk, et lyst Blit og blondt Haar. Drengen laa i sin Bugge med nydeligt Tæppe over og sov. Her var saa rent og saa stille.

Den unge Mand traadte rast ind med en ram Duft af Muldjord og Sved om sig, frisk og glad.

„Hys Du! Han sover,“ hvistede Marie og løstede smilende Pøgefingeren.

„Sover han, den Rægt?“ — Han hen til Buggen. — „Hvad, sover han, den 'nægt! — dille, dille, dille!“

„Du maa virkelig ikke vælle ham, Jens!“ Hun ogsaa hen til Buggen.

Saa ruslede de begge med ham og lo, og den lille
 I Styggen. 19

Fyr slog sine sorte Dine op imod dem. Saa lo og legede de alle tre en Stund.

„Var der ingen Breve i Dag? — Ikke? — Jeg ventede endda et fra Enevoldsen. Vi skulde jo have en Taler ved Skyttefesten.“

„Du skulde bare læse et Stykke i „Folkebladet“, Jens; hvor det er grinagtigt, Du,“ sagde hun og lo. „Aviserne ligge her.“

„Ja, men jeg skal først have vasket mig; saa kommer jeg ind til Dig, og saa skal vi have Lyset tændt.“

Jens Brun havde tjent udenbys og var der kommen ind i en Strømning af Folkelighed og Politik, der havde ført ham paa Højskolen, hvor hans Tankeliv var blevet vakt, og hans livlige Aand havde faaet højere Interesser.

Som en varm Apostel for sine Ideer var han kommen til sin Fødeby, og hans første troende blev Marie, hun, som blev hans Kone.

Han var bleven en Prædikanant for Bevægelse, Liv og Fræmskridt. Næsten hver af hans Snuttaler hang sammen dermed; de kunde begynde med Kær, Tørvejord, eller hvad det skulde være, de endte, uden at han vidste det, i et eller andet brændende Spørgsmaal.

Talen fik ved hans Ungdomsvarme den Personlighedens Glød, som alene giver Ordet den rette Myndighed.

Saaledes havde Marie mødt ham. Med en troendes ubetingede Hengivelse havde hun sænket Hovedet mod hans Bryst. Som en Flod af fyrig Elskov og svulmende Livsmod var han kommen og havde løftet hende i vuggende Lykke mod ukjendte Strande, hvorhen? . . . hun vidste det ikke, brød sig ikke om at vide det, kun kjendte Veruselsens Spidme.

Det var lykkelige Dage, der kom — — —

Og de havde sættet Bo i det lille Hus paa Tøften ved Bydammen. Inde mellem Træerne havde han dannet Bord og Hælebænk, hvor de sad Søndag Eftermiddag og i milde Sommeraftener, naar han kom fra Arbejde. — Fjorden kunde blinke gjennem Løvet's Rødværk ind til dem, Storkenovre paa Peder Madsens Lade stod paa et Ben og knæbrede, og Bladene hvistede i den stille Vind i stigende og synkende Tonesald underlige, dæmpede Melodier.

Og saa sad de saa lykkelige og fandt hinandens Hænder under deres egne Træer og drømte om den Fremtid, der bredte sig ud for dem som en herlig Sommer med grødefuldt Liv under Sol og Sang.

„De kunde saa rejse sig og gaa ud i Tøften, og han kunde fortælle længe om, hvorledes han, naar han fik Tid, vilde have det hele kulegravet, læplantet o. s. v. til Frøavl . . . „Om det kan betale sig? Ja, ja da.“

Og han fortalte ivrig videre. „Se, det er Forretning, Du. Hva'?"

Ja, det kunde hun da ikke nægte.

„Og jeg kan da blive hjemme hos Dig og er fri for at lægge min Arbejdskraft paa fremmed Mark, og det er Arbejde, som Du kan hjælpe mig med.“

„Hvor det skal blive skjønt! Saa gaa vi hjemme ved hinanden og passer vor egen Jord ligesom Gaardfolkene. — At der dog kan komme saa meget ud af saadan en lille Plet!“

„Ja, er det ikke storartet. Og vi forsende Frø i Væredspøser fra „Jens Bruns Frøhandel i Taastrup“, hva'!“

Hun havde smilet.

Saa kunde der jo komme et Par unge. En Del af Byens Ungdom traf tidt sammen her. Der blev holdt Begemøvelser, talte og sunget.

Det var en stor Glæde for ham, naar han hørte de smukke Sange som „Høje Nord“, „Jeg vil værge mit Land“, „Paa det jævne“, hørte disse Sange tone ud over Mark og Kjær. Og det var ikke saa sjældent nu, thi de begyndte at fortrænge de tvivlsomme Markedspoesier, som vare forfattede af den blinde Kristen Povelsen fra Bendtsyssel.

Taastrup laa lunt mellem Bakkerne og soledede sig i en Art gammeldags Velstand. Den blundede i Sommerheden, selv Gaardhundene gad knap gaa, men lustedes dovn om med deres laskede Sider. Den ene Gaard lignede den anden, det samme Møddingssted og de samme gamle

Halmstakke bag Ladelængen, ligedanne Stuehuse med lige mange Bærelser og Kamre. De samme Villeder af Luther og Melancthon i Olietryk paa Væggene, og de i Glas og Ramme ophængte Ligvers vare næsten alle rimede af den samme Degn og trykte i det samme Trykkeri.

Her var en Kolos af Enskhed i Skif og Sædbaner saavel som selfabelige Bedtægter og Meninger, en Kolos, der var vanskelig at rokke. Men den politiske Stemning havde dog fræmkaldt smaa Svingninger. Og Jens Brun tilede sig ind saa hist, saa her, hvor der bare var en Nabning, hans Meninger kunde saa Næbbet i.

En gunstig Lejlighed havde skabt ham et vist Ry. Proprietær von Franken, en hoven Herre, som hverken Højre eller Venstre holdt af, tænkte paa at stille sig som Folkethingsmand og holdt nogle Møder i Omlandet. Bed et af disse vovede Jens Brun at rette nogle Spørgsmaal til Proprietæren, men denne blev vred og bed ham temmelig ublidt af. Han vilde lade Jens Brun vide, at han var ingen Katolismusbdræng, der lod sig afhøre Side op og Side ned, han havde fibdet i Sogneraadet i saa og saa mange Aar og i Amtsraadet i saa mange, og for Resten gik han til Højre, men det gjorde han med Sorg.

Jens Brun fik Ordet. Hr. Proprietæren kunde vist ingen Glæde have af at læse lidt mere over paa sin politiske Katolismus (Munterhed); her blev han i hvert Fald næppe taget god. — Og hvad han vedrørte, at

i Skjogen.

Kandidaten vilde gaa med Sorg til Højre, saa vilde han synes, at han hellere maatte gaa med Glæde til Venstre. (Ny Munterhed.)

Saaledes blev Jens Brun ved. Og Bønderne slubbede hinanden paa Albuerne og lo. Søren Pedersen fløede sig med Bibespidsen bag Dret og lo, saa det kluttede i hans tykke Mave.

Taastrupboerne vare stolte af Jens.

Proprietæren blev vred og spurgte, om Jens Brun maatte troede, han var født i Gaar. Hvortil Jens Brun svarede: „Nej, jeg tror tvært imod, at Proprietæren snarere er født for et Hundrede Aar siden.“

Ikke længe efter mente Jens Brun at spore et for den „simple Mand“ ugunstigt Køre i Kreditforeningen, og med den Kraft, som hans spænstige Aand raadede over, havde han jaget Egnens Folk op af deres sorgløse Søvn paa dette Punkt. Hans Alarmraab førte til forholdsvis livlig Deltagelse i en Række Kreditforenings-sager, ja endog til et Repræsentantskabsstifte.

Paa denne Maade vandt han Indflydelse. En Læseforening blev stiftet, og ved hans Hjælp fandt dygtige og tidssvarende Blade og Tidsskrifter Vej gjennem den kieseiste Mur, der før kun havde ladet den gamle Stiftsavis komme frem.

Ringene var brudt.

Det var gaaet for fulde Sejl nogle saa Aar, men saa blev Marie svagelig.

Hun laa en Vinteraften paa Sengen, hun havde

ikke været rast, siden den sidste lille blev født. Hun kunde jo ikke saa Tid til at ligge hele Dagen — der var saa meget at sy for fræmmede; men nu havde hun givet sig over, forfærdelig udaset, som hun var. Syg maatte hun være, for Kræfterne svandt, men hvad der var i Bejen, det var jo ikke saa godt at sige, og Lægerne vare saa dyre.

Hun saa med et lidende Udtryk i sit blege Ansigt, der var fugtigt af Matheds Sved. Hun havde ikke klædt sig af, da hun snart skulde op igjen for at tage fat paa Syningen; men det var saa dejligt at døse lidt.

Sængen var i Vorden, og hendes filtrede Haar strittede fræm under Tørklædet. En Stenolie-lampe stod paa Bordet og sendte sit sparsomme Lys rundt i Stuen; den var struet ned for at spare paa Olien. Det mindste Barn laa ved hendes Bryst, et ældre snorkede med sit Hoved mod Buggens snavsede Pude og det ene Ben oven over Dynen; den ældste — en fireaars Puk — sad paa Bordet med nogle Pinde, som forestillede Skibe, der sejlede fræm og tilbage paa Glæden.

„Maa jeg ikke saa en Mellemad, Moer?“ spurgte han.

„Nej, vi kan ikke saadan spise Mellemad, naar vi har Lyst, lille Kristen. Nu kan Du vente, til Fa'er kommer hjem.“

Han var til et Møde.

Hendes hvide Haand med de tydelige blaa Arer under den blege Hud gled blødt ned over Haaret paa

den lille, der laa ved Bryttet, hvorefter hun saa ud for sig og kaldt i Tanter.

Hun tænkte paa sin Mand. Nu staar han i Mødet og taler varmt for det, han tror; hans Dje lyser. Hun kunde tydeligt se ham, det Træk ved Djuene og det Rast med Haanden er der ingen anden end ham, der har . . . Der var ingen, der havde saadan en Mand som hun. De andre Mænd i Byen vare jo nok rige, mange af dem, og han var — — han var vel fattig. Mon de ikke vare det nu? Det var et tungt Ord, og de vare saa unge, Jens og hun. De stræbte endda, det bedste, de kunde; og hun spiste ikke mere, end hun lige kunde holde Livet med; for Jens, der skulde arbejde saa strængt, maatte da have nogenledes Kost. Og saa skulde de endda Høkeren, skulde ham stadig væk. Hvor man dog skulde slæbe for at saa Føden! — Hun havde dog ikke tænkt sig det saaledes. Nu var hun jo ogsaa bleven svækket. Det hele saa saa underlig trist ud.

En Ting gjorde hende saa ondt. Hun vidste, at Jens satte stor Pris paa at have alt net og propert, hun kunde se Glæden skinne i hans Ansigt, naar Huset var rent og pynteligt. I Fjærstningen gik det saa godt, men nu! Hun kunde ikke, naar hun skulde tjene noget til Hjælp med sin Naal. Men det gjorde hende saa ondt, at det ikke var blevet, som de havde tænkt sig det begge to; hun var saa bedrøvet, men hun kunde virkelig ikke overkomme det . . .

Taarerne trillede ned ad hendes tynde Kinder.

Og mens den unge Kone græd, tænkte hun paa

Fattigdommen. Hun kjendte den vel ikke rigtig endnu, men hun frygtede den som et Uhyre, der vilde suge Blodet af hendes Børns Kinder og Marven af hendes Mand's Lemmer, stjæle Livslysten og Livsmodet og kaste Graven til over hendes og hans Ungdomsdrømme; som saadan et Uhyre og saadan en fort Graverkarl frygtede hun Fattigdommen. — Og var det ikke skrækkeligt! Hun syntes allerede, han sad paa Dørtrinet, syntes, han listede om i Halvmørkets Kroege.

Drengen var krablet ned paa Gulvet, havde faaet sin Faders gamle, fedtede Hue og en af hans Beste paa, og nu gik han med Stok i Haanden op og ned ad Gulvet i stor Alvor.

Da Moderen kom til at se ham, kunde hun ikke lade være at smile, og jo mere hun saa paa ham, des længere gik Smilet ind; til sidst blev det en hjærtelig, stille latter.

Da Drengen blev opmærksom paa, at hans Moder var fornøjet, kom han hen til Sængestoffen og vilde op til Moer, op til Moer! Og inden hun ret vidste det, laa hun og spøjte og var saa glad og godt til Mode.

Jens Brun traadte rask ind i Stuen, og idet han satte „Højstolebladet“ ind i Boghylden, begyndte han at fortælle om, hvad der gik for sig ved Møderne. Marie lyttede glad til. Hun satte Brødet frem. Han havde kastet Frakken og sad og lo af en morsom Historie. Kristen kom hen til hans Kæ. Han tog ham i Armen, gnygede ham og spurgte: „Hvad er det saa, Du er?“

„Stamherre!“

„Dg hvad siger Du?“

„Danmark! trænger Du til min Arm?“ sagde den lille Fyr med straalende Øjne og holdt den lille knyttede Haand i Vejret.

Faderen lo.

„Hvordan har Du ellers havt det, min Pige?“

„Aa! det kunde jo have været værre.“

„Ja, det gaar vel nok over . . . Ah, Du lille Lyfsal!“ sagde han og ruslede med Knægten. Saa satte han ham paa sit Knæ: „Ride, ride Rante!“

Jens Brun var bleven opmærksom paa, at Marie led. Det smærtede ham at se Svækkelsens Orm gnave det Begeme, han elskede. Dg derfor, trods hendes Modstand, blev der ikke Ro i Huset, før de bleve enige om at tage til Lægen.

En Foraarsdag laante de saa Søren Pedersens Enspænder og jollede af Sted op ad Landevejen mod Vest gjennem Hebeplantningens unge Gran og Fyr. Vejret var smukt. Foraaret bryggede i Pors og Lyngens Grene; i hvert Straa, i alle Spirer sydede det, og i Blomsternes Bægere stod Baarens unge Vin og gjærede.

Ungt, som deres Sind var, grebes det af Baar-

livets Boesi og overstyledes af dets forfriskende Bølgeslag.

Jens Brun fortalte muntre Historier om Skovrideren, som han kaldte et sjælle, sjullet Menneske, der ved gode Forbindelser var bleven læmpet ind i Embedet, som kunde føde ham. Bønderne havde ham til bedste, og der var mange morsomme Smaatræk at fortælle om ham.

Marie lo, ikke maaske saa meget af Skovrideren, som fordi hun søgte en glad og inderlig Kjærlighed til den Mand, der sad ved hendes Side, og som spøjte og hyppede og fløjtede og nynnede og var i saa godt Lune, som han mindst ejede et Fjrstendømme.

Hun trykkede hans Haand.

Men da han saa hendes blege Kind og trætte Øjne, slog han sine Arme om hende midt paa Landevejen og sagde: „Marie, min egen Pige! Du skal blive rask og stærk og sund og rød og fed, — det skal Du!“

Lægen var betænkelig. Han tilraadede fuldstændig Hvile og Ro, Mælk, Rjød, Æg, Franskbrød . . .

Hun smilede tungt; hun vidste, det var umuligt at staffe alle disse rare Ting. Han blev alvorlig, thi det var hans Beslutning, at Forfristen skulde følges, hvad han saa skulde døje.

De talte ikke meget paa Hjemvejen.

Mange Planer og Tanker fo're gennem hans Hjerne. Han forstod, at hun var overanstrengt og manglede Næring. Og han saa med et, hvorledes hun, saa svag, som hun var, havde maaket med overanstrengende Syning og

Badst for fræmmede. Og hun havde gaaet saa stille. Stakkels kjære Marie!

Han maatte gjøre noget extra; men hvorledes vidste han ikke. Han havde tjent saa meget, som han kunde; det kunde ikke blive til mere, syntes han, paa den Maade da. Han vidste min Sandten ikke . . . Na! St! St! St! . . . Hys! . . . Men der var jo ogsaa en anden Maade. Mon han aldrig skulde saa det i Gang med at aale Frø og dyrke Havefager . . . Egnen egnede sig fortrinlig til det. Han kunde selv kulegrave o. s. v., men hvad skulde de saa leve af imens? Det var der, det holdt. — Han havde troet, han skulde komme saa meget forud, at . . . naturligvis, der gik jo en Del Tid og Bænge til Møberne, til Bladene og Bøgerne, der kunde spares, det kunde der strængt taget, men . . . I et Nu saa han en Fremtid uden Væksning, uden Tanker, uden Liv og uden Lys og gyste, en Fremtid, som hundrede andres, men ikke, som han havde tænkt sig den, Trællen for Brød, Brød, Brød . . .

Han syntes, som et mørkt Vætte steg op i Bejret om hans Fødder og højere til hans Mund, som vilde det kvæle ham, saa han aldrig skulde sige et levende Ord mere.

Da blev han forknøt.

Fattigdom! . . . Fattigdom! det var Mørket. — Og han skulde slide sig halvt ihjel og lære sine Børn det samme Slid og Slæb; mens deres Moder døde af Sult, og han endte paa Fattiggaarden. Det var

var et herligt Liv, det . . . „Naa, Din Krifte . . . æh!“ . . . Svup!

Marie hostede.

„Gjør det ondt, min Pige?“ spurgte han med en inderlig Stemmeflang, som gjorde hende glad.

Hun smilede lykkelig til ham og sagde, at det gjorde slet ikke ondt.

At hun skulde savne! Nej, før skulde han stjæle, røve, snyde . . . Naa, saa galt var det vel ikke. Men var det ikke lumpent, at han skulde mangle de Stillinger til at sætte sin Plan i Værk med. Han stod paa Vippebrædtet, bare et lille Skub, saa var han paa den lyffelige Side; men ellers fik han blive paa denne her.

Han fik saamænd aldrig Pænge. Laane? — Hja! — Hvem vilde laane ham? — Nej. Og slaa ind paa nogen Slags Handel? Handel uden Pænge, det blev nok en herlig Forretning.

„Jens! Jens! det er forkert Vej! Hvor i al Verden . . . Hvad tænker Du paa?“

„Na! jeg tænkte bare paa . . . hvorledes jeg skulde blive Rejser af Rina eller saa en lignende Bestilling blot en Dags Tid eller to, saa kunde jeg . . . saa vilde jeg . . .“

„Hvor Du kan sludre! Hvad vilde Du saa?“

„Saa vilde . . . jeg købe en Ro . . .“

„Ha! Ha! Ha! Se nu, Du passer Vejen, at vi kan komme hjem; lille Maren længe vist efter mig.“

Saa rullede de videre.

En Ro! tænkte han. Ja, det var ikke saa ilde. Man kan jo ikke en Gang saa Mælk uden at tigge; Grisene skal jo have den.

„Halløj! Jens Brun! Kan Du ikke bie og snakke med kjendt Folt?“ raabte en Vandringsmand.

„Goddag, Mand Brand! — Du her?“

„Ja, ser Du, fort at fortælle: Jeg var jo ved Døren, men Du var ikke hjemme, hvad jeg jo ikke behøver at sige Dig. — Har Du været langt henne i Dag? . . . Naa ikke . . . Har Du været i Brostrup maaste? . . . Ja, jeg kunde vel tænke det. — Saa har Du væretovre at se til Per Lassen? Sikken Ralling bitte Børn! Og Brugsforening i den ene Ende! . . . Har Du travlt, siger Du! Ja, ja Farlille, der skal Tid til alt. Men hvem er det, der kommer kjørende? Det er minsel Ole Kræmer! Saa kan jeg saa Ager. Ser Du, han er her lige paa Stedet, for han kjører jo som Lyn og Torden. Hvor blev 'et nu a'? . . . Holdt, holdt her er det. Værsgod! Det er et Brev fra Skolemesteren i Hvam. Farvel! Farvel!“

Han læste Brevet; det handlede om Ordningen af et større politisk Møde der paa Egnen.

Solen gik ned i Banterne mod Vest. Taastrup By og Fjorden laa for dem i Aften solens Skær. Deres eget lille Hus kunde de skimte bag Træerne. Hesten prustede. En Dreng koblede under højrøstet Gnetale en Række Røer til højre for Vejen. Til venstre stode to Par gumlende Faar og gloede paa dem, medens deres smaa Lam hoppede glade om. — Taastrup laa trygt mellem Lune

Banker midt i Kløver og Korn, trygt som en af dens Gaardmænd midt i sin Velstand.

I den tidlige Morgenstund, da Duggens Perler hang i Græsset, og Dagen ikke ret var vaagnet, kom der ud næsten af hver Gaard i Byen en Langvogn med Mænd og Kvinder, der skulde i Tørvekjæret. Ogene slæbte dovne af Sted med deres fede Sider, nogle af de agende gæbede, en enkelt tog sig en Straa.

Før alle andre var dog Jens Brun af Sted med sin Madkasse og sine Arbejdsredskaber paa Rasken. Han havde godt Affordarbejde i Tørvetiden, men det var strængt. Et slidstomt Liv i Sved fra Morgen til Aften var det, og kun lidt Hvile undte han sig i Middagsstunden. Imens andre laa i Vognens Skygge med en Trøje over Ansigtet og døsede, og Hestene kastede uroligt med Hovederne eller hang med Ørene og viftede sig med Halerne, imens skar hans flinke Spade som en Smørstikke i den fede, fugtige Tørvejord — den ene Snees Tørv efter den anden.

Han tog gjerne tidlig hjem for at kulegrave lidt i Loftet. Han var øm over sine Redskaber og holdt af dem som en Kriger af sine Vaaben. Naar han om Aftenen hvæksede dem paa Stenen, drejede Marie for ham, mens Børnene laa og trillede i Græsset.

Han havde kjøbt et Par Hæster om Frøavl, som han læste i ved Stinnet af en Stenolielampe, naar han var fjed af at kulegrave.

Paa Grund af den ringe Søvn sved Øjenrandene,

Musflerne ømmede sig under det evindelige Slid, og han blev mere og mere mager. Han sagde spøgende til sin Kone, der klagede derover, at naar han tørrede ind, saa blev han bare saa meget lettere og nemmere at tumle.

Han følte sig ikke oplagt til at arbejde i Stytteforeningen om Søndagen, saaledes som han plejede. Ingen havde heller talt om at fortsætte, Træhesten stod og raadnede i Peder Madsens Bognport, og Øvelsesgeværerne rustede i Forstuer og fugtige Karlekamre.

Derimod brugte han Søndagen til Søvn.

Marie vaagede omhyggeligt over, at intet forstyrrede hans Hvile. Og saa sad hun og hørte Skaderne paa hans Arbejdsdragt, mens Hylben sendte sin sødlige Duft ind ad det aabne Vindue, og Stærfamilien, der boede i Kassen udenfor, sang for hende.

Han laa paa Sengen med Svedperler over Næserhøg og Pande. Hun syntes, han var bleven saa skarp i Ansigtet paa det sidste . . . Han kunde heller umuligt udholde at arbejde saa overstregt, for saa maatte Værket gaa i Stykker — for tidligt. Og der vilde gaa mere i Stykker, hvis dette skulde blive ved. Hun kjendte hans Higen og forstod den, og skulde han trykkes til Jorden under Brødkampen, saa han ikke kunde saa røre de Binger, han havde, da vilde han blive et ulykkeligt Menneſte . . . Han vilde komme til at gaa omkring med et Hul, et tomt Rum inden i sig, som han idelig og idelig vilde stirre paa, stirre og stirre. Og hun, der saa gjerne vilde fulgt ham gjennem det Liv, de havde drømt om, hun vilde blive dømt til at se ham i Trældom, bag Gitter, han ikke

kunde bryde . . . ham, hun elskede. — Hun fik Taarer i Øjnene. Hun sølte, de vare fattige. — Og hun bad saa mindelig om, at Gud dog vilde række dem en hjælpende Haand.

Det var saa tungt, at han altid var borte paa Arbejde. De levede jo næsten ikke sammen. Kunde han bare saa den Plan med Lodden i Værk. Hun skulde nok hjælpe ham, Børnene ogsaa, naar de voksede til. Maaske kunde Børnene blive fri for at komme ud at tjene. Han vilde hjælpe hende at opdrage dem, det var han saa udmærket til. Men det var stadig disse Penge. — Og til Efteraaret skulde der udbetales 100 Kr. paa Huset; hun forstod ikke, hvor de skulde komme fra.

Gode Penge havde han jo tjent i Sommer, men — de skulde jo leve. Og de levede bedre, end de plejede, for han næsten tvang hende til at spise god Mad — saa Fisk, saa Kjød, som han bragte med hjem. Og hun havde ogsaa haft det bedre i den sidste Tid; han vilde jo, hun skulde blive sund og stærk. Han var saa god, saa god. Na, dersom Kammerherren eller Kongen, hun havde nær sagt, dersom Vorherre vidste, hvor god og klog han var, saa vilde de hjælpe, det vilde de.

Hun gik hen og tørrede Sveden af hans Pande og vilde gjerne give ham et Kys, men var rød for at forstyrre; dog før hun vidste det, havde hun givet ham et alligevel. Han aabnede sine Øjne til et Smil, og saa fik han et til.

Idet han rask kastede Benene over Sængekanten, gav
 I Skyggen.

det et lille Knæk i Ryggen; det smærtede, saa han blev bleg, men det gik dog snart over, og de nåde deres Søndagskaffe ude under den gamle Hylb.

En Søndag ikke længe efter flagede Jens Brun.

Op over det mørke Tag og det lyse Løv viftede Dannebrog paa en hvidmalet Granstang. Det var den første Flagstang i Taastrup; snart kom der flere, og ved alle festlige Lejligheder var Byen smykket med Dannebrogslag.

Han flagede; thi i Dag var der atter kommet et nyt Liv til Huse. Moderen laa mat hen med et lykkeligt Smil, og han stod i Døren og nikkede fornøjet til alle Menneſter, der kom forbi, og spøgte med sine tre Smaaſyre, der krablede om i Græsset udenfor.

I Søren Pedersens Dagligstue sad tre Gaardmænd og talte om Jens Brun.

Den ene stoppede sin Pibe, den anden var lige bleven færdig med sin. Over den modsatte Vordende var brebt et mørkebrunt Voksbug, paa hvilken en Flok Fluer gjorde sig til Gode med en Levning fra Middagsmaaltidet. Det var middagsstille, og det gamle Uhr med Tinskrive, prydet med en snirklet Indskrift; „Just Heede, Buust 1777“, mumlede søvnigt sit ensformige Til—Taf!

„Nej, dette her — bak! bak!“ — sagde Søren Pedersen, — „dette her med Frøavl — of, det er saamænd det rene Humbug!“

Hans: „Ja, det er ogsaa min Mening . . . At han skulde kunne leve af den bitte Plet, det er min Sæl en urimelig Ting! End vi andre?“

„Kristen: „En skulde nok tykkes det, men naar en hører hans Grunder, og hvordan han lægger det ud — —“

Søren Pedersen: „Du kjender da Jens Brun, Ja'r-lille, og ved, at han er ikke nem at begaa sig med paa de Maader; han læser jo baade om det ene og det andet og er jo svær til at klare for sig.“

Kristen: „Jeg synes nu ligegodt, det er en Mand, vi burde støtte en Smule; han er Kjøb at have imellem os ved mange Lejligheder, og stræbsom er han pinnede ogsaa.“

Hans: „Ret nok med det, Kristen; men er han ikke ogsaa noget af en Spekulanter?“

„Jeg synes for Resten“ — brød Søren Pedersen ind, — „at da han nu har snakket til os om Laanet, at—æ—vi saa kunde være enige om at svare, at dette Planteri vil vi ikke vide noget af, men Bænge til en Ro det kan han saa, hvad Dag han vil. Han kan jo arbejde dem af, ligesom vi har Brug for ham til. Græsning og Foder bliver der vel Raad til, og saa kan han saa Korn og lægge Kartofler i Tøsten.“

Hans: „Det bliver vel det sløveste.“

Kristen: „Skulde der mange Bænge til det andet? for ellers . . .“

Søren Pedersen: „Nøj Spirantvæsen! — lige saa sikkert som tolv og tolv er fire. Saa vi en Kop Kaffe, Mor?“ henvendte han sig til Konen, der kom gennem Stuen.

Kristen: „Jeg synes ellers ikke, han plejer at løbe galt i By.“

Søren Pedersen: „Galt i By? Men Du ved da, Kristen, at det gaar gjerne saadan med de Folk, der læse og studere saa meget, at de kan Fanneme ikke klare sig med os andre i det praktiske — bat! bat! bat! — Hva! Se nu til Justitsraaden! Vi behøve ikke at gaa længer . . . Men han er saamænd baade dygtig og klog, Jens Brun, det er ikke for det.“

Hans: „Ret nok, og dygtig selvklod.“

Kristen: „Der er alligevel mange Ting, der har faaet en anden Bending, siden han kom til Byen.“

Hans: „Ja, de rende og skabe dem med deres Flag og Bøsser og synge og sjove“.

Kristen: „Det er nu min Mening, at der er mere i det, han kommer fræm med end mange tro og forstaa. Spørg de unge! Fanneme, om ikke min Søn skal faa Lov til at komme paa Højskolen.“

Hans: „Jeg tror, Folk blive taavle nu om Stunder. Koste alle de Pænge, naar vi har Præst og Degn at betale til alligevel.“

Kristen: „Jeg vil kun sige Dig en Ting . . .“

Søren Pedersen: „Nu skal I drikke Kaffen, mens den er varm; I andre holde nok Varmen, he! he! he! — Bat! bat! — Hva! — Værsgod! tag Fjøde og Sukker!“

Og saa gif Snakten videre.

En Aften kom Jens Brun trækkende med en Ko, han havde kjøbt. Planen var altsaa gaaet i Spaanerne, men der var da bleven en Ko ud af den. Og det var

for den Sags Skyld rart nok at have god Mælk i Huset. Hvor det vilde blive en Fornøjelse for Marie at gaa og passe den! Og dens gode Mælk skulde styrke hende endnu mere, saa hun kunde faa sin tidligere Kraft tilbage.

„Hva, lille Bøfsko!“ og han klappede den. „Kan Du give god Mælk til dem derhjemme?“

Den tiltalte, der var ude over de første Ungdoms-aar, bar paa tynde Ben en knoklet Krop i et groft, graa-broget Stind.

„Det var ligegodt rart nok at have saadan en Bø, som var ens egen.“ Og saa klappede han den igjen. „Skal nok saa det godt, Bø.“

Marie stod i Døren med en lille paa Armen og smilede, da hun saa sin Mand komme trækkende med deres egen Ko. Han kunde heller ikke lade være at smile, da han saa hende.

Den ældste Dreng sparkede af Sted hen imod Faderen, et Par mindre Børn vraltede utaalmobige bag efter Broderen, der ikke havde Tid til at bie paa dem. Den ældste kom op at ride paa Roen, de to mindre sit Blads paa Faderens Arme, og saaledes holdt de deres Indtog.

Marie klæde Roen under Sagen, saa paa Overet og var glad ved at saa sin egen Ko at mælke.

„Nu skal vi være rigtig glade for Bøfskoen, Jens! Jeg skal have den malket med det samme, og saa kan den græsse paa Diget.“

Hørnene gik rundt om Roen, sagde „Du, du!“ og rørte varsomt ved den og vare henrykte.

Saaledes blev Roen optaget i Husmandsfamilien.

Efteraarsterminens truende Skyer formørkede Jens Bruns Sind.

Marie havde sagt ham, at Kjøbmanden havde ytret sig om, at Regningen blev for stor. Hun havde sagt ham det paa den lempeligste Maade, da hun vidste, det vilde volde ham Bryderi, men det skulde siges. Hun havde tiet med, hvor ofte hun havde trympet sig under Kjøbmandens tvære Maade at expedere hende paa, saa hun ikke vidste, om hun kunde saa Barerne eller ikke. Hver Gang hun gik derhen, var det med Uengstelse. Hun stod og krøb sammen ved Disken for ikke at tage Pladsen op for Gaardmandskonerne, der havde Raad til at prutte, kritisere og spørge. Og saa var hun endda glad, naar han ikke vilde se altfor surt eller fuldstændig nægte hende Kredit. Naar hun hørte Dørkloffen ringe bag sig, saa var det da ovre for den Gang.

Det havde hun som sagt tiet med.

Det var Søndag. Jens Brun gik urolig frem og tilbage i Stuen. Han havde sin Hue paa, for ligesom han var inde, saa var han ude, og Huen fik det ene Skub efter det andet, saa frem, saa tilbage. Han kunde ikke hitte ud af det; der var ingen Vej at se. Han havde

not henved et Hundrede Kr. nu, men hvad . . . 100 Kr. skulde udbetales paa Huset, Rjødmanden skulde have Pænge, og Koen . . . De plejede da ogsaa at faa lidt i Saltfarret; og hundrede Kroner til det hele!

Han havde arbejdet lidt mere i Sommer, end han egentlig kunde bje; men hvad havde det hjulpet? Det groede til om ham paa alle Kanter, det var, som han stod paa en Grund, der var gjennembævet med tykke, seje Rødder og fyldt med Kampesten, saa ingen Spade kunde gaa igjennem — saadan var det — ikke det skarpeste Særn kunde gaa igjennem. Og saa kunde man staa der og ake og bakke med det til — ja, hvad vilde det gøre til? Pokker og Fanden skulde have med det at gjøre! Man kunde lige saa godt lade Spaden staa — lade den staa ganske stille og ruste og saa lade det hele rejse ad . . . „Gaa væk, Dreng!“

Den lille sad og legede paa Dørtrinet, hvor Jens vilde over, han rejste sig hurtig og stirrede forbavset paa Faderen.

De skræmte Barnebørn gjorde Indtryk paa ham.

Spille Dreng! han blev virkelig ræd for mig. Hm! Hvorledes mon han skal faa det i Fremtiden . . . og de andre og Marie!

Jeg er den, som skal forsørge og skaffe til Huse. Hvor var det ikke herligt at kunne komme hjem og forsyne dem alle sammen, saa aldrig en Tanke om Savn eller Nød skulde vaagne hos dem.

Han satte sig under Hylben og grublede; men

Tankerne kunde bare løbe rundt som en Cirkushest uden at komme nogen Vej.

Ville Kristen kom hen til hans Knæ og vilde op, men han skubbede ham væk, han vilde være ene. Lidt efter kom Drengen igjen og stod og pillede ved Faderens Arm. Ligesom han vilde have jaget ham bort igjen, kom han til at se i hans gode Barneøjne. „Kom da!“ sagde han.

Engen af dem sagde noget i en Tid. Vinden rustede i Løvet, mørke Skyer dreve rast mod Øst, og ude paa Fjorden duvede en frydssende Sagt.

Saa fik Drengen Lov at se paa Uuret og lægge det til Dret, og saa skulde Faderen ogsaa lytte, for det var saa morsomt med dette „Dit dit dit dit!“

„Hør!“ udbroød Drengen paa en Gang.

„Hvad er der?“

„Fuglen der oppe paa Grenen! Fut, der fløj den!“

De kom i lang Snak, Drengen blev ellevild af Glæde og tumlede med Faderen. Da Marie noget efter kom ud, laa de begge paa Jorden, og Faderen var helt rød af Anstrængelse og Fornøjelse.

„Det er den tosfede Knægt“, sagde Jens ligesom undskyldende sig. Marie smilede. Saa fulgtes de alle tre ad hen at flytte Bøsseskoen.

Tunge Skyer ilede hen over Himlen, røggraa og sorte mellem hinanden vælte de sig fræm som før Regn.

Mænd i Efteraarssklæder samlede ved Skolen til

Sogneraadssvalg. Uagtet det var over den fastsatte Tid og koldt, nærmede man sig dog med en Sindighed, som der var udlobet Guldmedalje til den, der kom sidst.

Formanden udtalte, at det jo var de mindst bestatte, der skulde vælge denne Gang — om der var nogen der havde et Forslag at gjøre. Et lille Ophold. Da var der endelig en, der foreslog Jens Brun. Ja ham havde en anden da ogsaa tænkt paa — og en tredje og en fjerde. Det lod til, at der var snakket om den Ting før.

En Mand rejste sig henne i Hjørnet. Han mente, at det næppe var rigtigt at vælge en Smaamand, der ikke godt kunde afse nogen Tid fra sit daglige Arbejde; det var for stor en Byrde at lægge paa saadan en Mand. Det var bare det, han vilde gjøre opmærksom paa.

Ja — tog hans Sidemand fat — han vilde endog henstille, om det overhovedet var rigtigt at vælge Folk, der sad i smaa Omstændigheder og havde de værste Udsigter. Her kunde være noget at overveje ved dette. Naar ja, det var bare det, han vilde sige.

Der blev ganske stille.

Mange stottede hen til Jens Brun. Men han, der ellers ved enhver Lejlighed havde et Ord til Rede, sad tavst med Albuerne paa Knæerne og lod Blikket hvile paa Gulvet; han var lumrende rød. Det var, som han blev afflædt midt mellem disse mange Mænd, som om han havde Stivkrampe eller var hypnotiseret, mens de blottede ham Stykke for Stykke, uden at han kunde røre et eneste

Dem, men dog med den klareste, mest skærende Bevidsthed om sin Stilling — saadan følte han det.

Forhandlingen gik videre, men der var saa, der stemte paa ham. Da han mente sig ubemærket, listede han sig ud af Døren.

Hvad var der sket? Han var bleven sat uden for det pæne Selskab, fordi — han var fattig. Ikke skulde han have Ret lige med andre. Nu sad de derinde og forhandlede om Sognets Sager, han var udelukket, . . . udelukket — — han kunde gjøre, hvad han vilde, gaa, hvorhen han vilde, ingen brød sig om det; han kunde for den Sags Skyld gjerne lade sig glide ned i Mergelgraven, om han havde Lyft, man vilde maaske knap fiske ham op.

Det var blevet Aften og tykt Mørke, Blæsten susede gjennem de gamle Træer, og Ruskregnen drev som tæt Støv ned over hans Ansigt. Han mærkede det ikke, han gik frem og tilbage og rundt uden at vide hvorhen, frem og tilbage og rundt. Han saa ind over sin Fremtid. Han syntes, han skimtede Fattiggaaarden. Det klogeste, han kunde gjøre, var som saa mange andre at glemme sin Trang til at være med i Laget, drukne den i den Sløvhed, som umenneskeligt Slid og Slæb, Tilfidesættelse og Fattigdom fræmkalder. I dette Mørke kunde han bare lempelig lade sig glide ned. At det var som et Selvmord! pyt! — det var dog det klogeste. Slet ikke Selvmord, tværtimod; det var en Magt udefra, der vilde gjøre det af med ham. Han følte sig saa kneblet og bastes af den raa Kraft, som han ikke kunde staa sig

imod, men det streg inden i ham mod den Bولد; og saa var det dog, som om ogsaa dette Skrig blev kvælt af en overlegen Magt, der grinede under sin Bøddelgjærning. Men han vilde ikke kvæles, han vilde den onde . . . ja Gud eller den onde eller, hvem der var stærkest, dersom en af dem kunde hjælpe ham, saa tilhørte han ham, han maatte saa hans Sjæl, bare han kunde tage den forbandede Haand væk, der greb saa forfærdelig om hans Strube; for han vilde løs.

Han var naaet hjem til sit Hus. Der laa hun inde, den elskeligste af alle Kvinder og den bedste. Dersom hun vidste, at hendes Mand var stemplet med et Mærke, der satte ham uden for de agtede Mænds Kredse, hvad vilde hun saa sige? Og Børnene! Som han stred længere ned ad Skraaplanet, voksede de til, og de vilde snart komme til at forstaa Stillingen; det vilde blive dem en Skygge i Hælene.

Hvad havde han dog gjort! — Hvorfor skulde han lide dette! Men han vilde ikke lade sig knække!

Han knyttede Hænderne, rystede dem i Luften. Vare han kunde komme til at gjøre noget ondt, slaa noget i Stykker, sparke en Hund. Han syntes, han kunde saa Luft, naar han maatte pine, trodske, hade . . .

Han stod længe uden for Huset og dødsede. Han søgte til sidst en Trang til at lægge sig og lade sig fryse langsomt ihjel.

Endelig drev han ind. Det var sent, Marie var gaaet i Sæng. Han tændte Lyg. Her saa ikke meget ordentligt ud: paa den ene Ende af Bordet stod en Sy-

maskine, og en Del Sytøj laa derved; hun havde lige sluppet det, som det stod, og var gaaet i Sæng. Saa snart hun vaagne om Morgenen, skulde hun jo til det igjen. Gammelt, slidt Tøj af Børnenes og hendes laa paa Stole og Bænke.

„Hvordan er det dog, Du ser ud, Jens?“

„Hvordan jeg ser ud?“

„Ja, Du er jo saa hvid som . . . hvad er der dog hændet?“

„Å, det er ikke noget!“ sagde han og smilede uhyggeligt.

Hun sad op i Sængen med den magre Haand om Sængebaandet og klemte, saa Knøerne hvidnede.

Sveden perlede paa hans blege Pande, og hans skarpe, gustne Ansigt saa i Halvmørket ud som et Digs. Det var stræffeligt for hende at se; han stirrede saa vildt, saa ondt, syntes hun.

Saa kom det da fræm. Hvert Ord, han sagde om den Krænkelse, han havde lidt, skar som en Kniv i hendes Hjærte — som en ubarmhærtig Haand kunde føre Kniven Snit for Snit.

Da slynge hun sine magre Arme om hans Hals, hun kastede sig ind til ham og udbrød: „Seg holder saa forfærdelig af Dig, Jens!“

Dg saa tog han til at hulke som et Barn.

Saa græd de ud ved hinandens Bryst, de to fattige Mennesker, som dog vare saa unge.

Dg Blæsten tubede, og Regnen piffede paa Ruderne, men de ænsede det ikke, for Stormen, Nøden, Fattig-

dommen, hele Verden sank ned i Forglemmelse, og de vare ganske ene tilbage, de to alene.

„Marie!“ sagde han den næste Dag, „vi er altsaa gaaet paa Grund. Vi kan lige saa godt sige det, som det er. Jeg er en sølle Arbejdsmand, der har tabt Modet, og Du kan lave Dig en Pose . . .“

„Men Gens da!“

„Ja, ja! Vi kan akkurat lige saa godt tage den med No, for lige vidt komme vi. Hvorfor skulle vi egentlig tage os det mere surt end nødvendigt. Sagnet skal jo føde os, naar det kniber, og hvorfor kan vi saa ikke lige saa vel lade det knibe først som sidst. Hvad siger Du? Er det ikke min Mening? Hja . . . jeg ved ikke, hvad jeg mener eller ikke mener.“

Saa gik han ud i Byen, kom hjem og gik atter ud. Han udrettede ingen Verdens Ting de første tre, fire Dage. Hvor han kunde komme til, drillede han Gaardmændene af Hjærtens Øst, især en Aften, da der var Møde om Lavene for det nyopførte Andelsmejeri. Der var almindelig Stemning for, at Parthaverne skulde have Stemmeret efter det Antal Køer, de ejede. „Ja, det er ret, eftersom man har Guds til. Derfor skal Kammerherren ogsaa have lige saa megen Stemmeret som hele Taastrup Sogn tilsammen, det er rigtig, for saadanne Bønder med en halv Snes Køer, hvad Forstand har de paa Landsstyrelsen, eller hvad Interesse har de deraf? — ikke mere end en Arbejdsmand paa et Andelsmejeri! Hja!“

En Dag kom han rast ind, gik hen til Marie, tog hende om Livet og kyskede hende. „Du skal ikke være forknytt, min Ven. Jeg har gaaet og set paa Dig i disse Dage, og ondt har det gjort mig; men jeg var jo selv saa underlig og tvivlsraadig i Sindet. Men tror Du, jeg vil have Dig til at hænge med Fjerene? Det kan ikke hjælpe paa denne her Maade. Vi maa se at klare Uerterne paa en anden Vis. Tror Du ikke nok, vi kan komme i Gang igjen? Umuligt var det maaste ikke, at vi endnu kunde naa — ja, jeg ved næsten ikke hvad.“

Marie saa glad op og smilede med sine forgrædte Øjne, for hun mærkede, at hendes Mand var ved at rejse sig igjen.

„Jeg sagde forleden Dag, at vi var løbne paa Grund, og det er vi ogsaa; men jeg tror, vi kan saa Vand under Baaden igjen, hvis Du vil være med?“

„Om jeg vil!“

„Ja, ja, min Pige! Nu er det bedst at tænke over det, for jeg mener nu ikke, det kan lade sig gjøre her i Landet.“

„Aa, — til Amerika?“

„Ja, det var det, jeg mente.“

Der lagde sig en Skygge over hendes Ansigt.

Han vedblev: „Jeg sælger hele Stadsen til Kjøbmanden, saa kan vi betale vor Gjæld, jeg kan saa Villet, der kan endda blive saa meget tilovers, tror jeg, at Du og Børnene kan leve et halvt Aars Tid.“

„Det vil blive forfærdeligt, Jens, at leve alene her. Skal det være, lad os saa hellere følges ad alle sammen.“

„Jeg tror ikke, det er klogt.“

„Skal vi virkelig rejse saa langt bort til fræmmed Land, fræmmede Mennesker og fræmmed Maal. Jeg gruer for det, Jens!“

„Og jeg gruer for at lade være. Tænk paa Kristen og Povl og Marie og Jens — hvad for Folk kan de ikke blive til i Amerika?“

„Jeg synes, det er saa tungt.“

„Ja, min Pige. Men jeg mener nu, at det er den eneste Maade at komme flot paa. Men nu kan Du tænke over det, og saa kan vi siden tales ved, for vi vil handle i Enighed.“

„Ja,“ sagde hun og lagde sig til hans Bryst. „Der, hvor Du er, der vil jeg være, og vi vil altid følges ad.“

Det var hen i Marts, og Jens Brun skulde rejse. Marie og Børnene fulgte ham paa Vej. Søren Pedersen hjørte. Da de kom op paa de vestlige Højder, bad Jens om at holde et Øjeblik.

Saa kastede han et Blik tilbage over sin Fødeby, sin Barndomssegn og sit lille Hus bag Træerne. Han bøjede sig hen imod Marie og sit Dine fulde af Taarer.

De stod paa Dampskibsbroen og saa Skibet komme.

Marie havde tidligere syntes, der var noget fint ved et Dampskib; men i Dag forekom det hende som et grimt, sort Uhyre, der kom hvæsende hen imod hende.

Børnene gjorde store Øjne, da Skibet kom, og Forældrene betsklede endnu nogle Ord, men det var ikke mange, for hver Gang, de begyndte, kom Graaden dem i Halsen; der var ogsaa saa mange fræmmede Menneſter til Stede.

Søren Pedersen kom hen til ham og stod og gumlede paa noget, han ſkulde have ſagt, og der kom da ogsaa det ud, at Jens ſkulde ikke være bekymret for Kone og Børn, for de vare flere Mænd, der havde talt ſammen om, at de ſkulde ikke ſavne noget, ſaa længe de vare i Taastrup. „For vi syntes dog, Jens, at vi have haft ſaa mange ſjønne Timer ſammen . . . ja, det har vi ſanneme, det er da viſt. Og vi kunde gjerne have beholdt Dig hos os . . . jeg ſiger, det kunde vi ſanneme! Naa, Farvel, Jens Brun og Tat! Og lykkelig Rejſe! Det kunde jo hændes, Du kunde komme til at bo i Taastrup endnu en Gang, hva'! — baſ! baſ!“

Søren Pedersen ryste ærlig hans Haand til Afſked.

Dampskibet gled fra Broen under Maſtinens enſformige Klapren og Hjulenets Blaſten. Det blev mindre og mindre; men længe kunde det dog ſes. Længe, længe stod Marie der endnu og ſtirrede ud efter den lille, sorte Brit — — —

Brookville, den 5. April.

Min kjære Hustru!

Tak for Dit sidste Brev, hvoraf jeg ser, at I have det godt, og at Folk ere saa venlige imod Dig.

Dine kjære Breve ere mig til stor Glæde i dette fræmmede Land; og naar Ensomheden, Længselen trykker mig, tager jeg dem fræm og læser dem igjennem mange Gange. Thi om end min Længsel derved øges, saa er det dog paa samme Tid, som Du kom mig nærmere, min egen Pige, som noget af Dit Væsen bares over til mig, som Hjemmets kjære Klokketoner kaldte paa mig i ethvert lille Ord, og dem har jeg Lært at skjønne dobbelt paa i mit ensomme Liv, ensomt midt imellem Menneftenes Mylder og Maskinernes evindelige Klapren.

Jeg lærer nu paa Kraft at skrive Engelsk; thi det er Meningen, at jeg skal ind paa Kontoret til Efteraaret. Saa faar jeg en større Løn og mere Fritid, og saa skal det blive dejligt at komme hjem til Dig efter endt Kontortid og sidde hos Dig og læse højt for Dig. Vi kan tale sammen eller gaa en Tur eller pusle i Haven. Jeg har nemlig foruden Huset kjøbt et lille Stykke Havejord, yndigt liggende i Kanten af en Skov.

For Resten faar jeg ogsaa en god Løn nu, stor nok til, at vi kan leve rigeligt og endda saa Raad til noget extra. Jeg sender Dig hermed 200 Kr., om Du skulde have lyst til at kjøbe et eller andet til Rejsen. Billetten

I Skyggen.

27

haaber jeg, Du allerede har modtaget. Og saa venter jeg at se Dig og vore elskede smaa i Juli Maaned. Kristen gror vel godt, og de trives vel alle?

Saa kommer den Stund, jeg 'har længtes saa inderlig efter, da jeg skal gjense dem, der staa mig nærmest her i Verden. Det har været saa strængt for mig i dette Aars Tid at være borte fra Eder. Jeg har ligget i min Sæng og ikke kunnet sove i mange, mange Nætter og har været syg af Længsel efter Eder. Gud søre Eder raske og sunde over til mig!

I min Forladthed har jeg for Alvor lært at søge til min Barndoms Gud. Thi naar jeg vaandede mig under Adskillelsens Smærte og kastede mig uroligt paa Bejdet, og naar jeg tænkte paa Eder, saa vidste jeg ingen anden Vej, jeg kjendte dog kun én almægtig Haand, hvori jeg trygt kunde lægge alle mine Sorger. Jeg fandt de gamle Stier og er saa lykkelig derover. Marie! vi vil bedre end hidtil hjælpes ad, naar vi paa ny fæste os, at vi kan faa Guds Belsignelse over vort Hjem.

Jeg synes, min egen Pige, at det er, som vi bleve gifte paa ny, og jeg længes endnu mere efter den Stund, jeg skal føre Dig herind, end efter vor Bryllupsdag.

Det er i mange Maader herligt, frit og stort at bo herovre, og dog — det kommer jeg vist aldrig over — vort lille Hus i Taastrup ved Limfjorden er den skønneste Plet paa Jorden. Naa, det kommer maaste ogsaa af, at Du bor der og er borte fra mig.

Hvordan staar de Træer, jeg plantede, Aret før jeg rejste? Den gamle Hyld er vel lige hyggelig? Jeg kan

saa tydelig se Dig sidde derunder med Dit Bindebælt, mens Børnene trille om i Græsset.

Lad mig nu høre, om der ellers er sket noget derhjemme. Er Søren Pedersens Hans kommen paa Høststolen, eller hvad er det blevet til? Kan Peter og Anton samle de unge? Og Skytteforeningen?

Min kjære Kone! Det er en splittende Følelse at skulle tilhøre to Folk. Det vil blive tungt, ja umuligt at oversæbe den Kjærlighed, der knytter os til vort Fædeland. Men med Guds Hjælp vil vi herovre saa det materielle Grundlag for vor Lykke, som vi hist maatte savne; saa naar vi maa beholde Helsen, kan den Drøm, der glippede for os hjemme, endnu blive Virkelighed. Og vore Børn kan vi saa kraftig opføde og godt oplyste.

Aa, jeg længes, længes efter Eder alle, efter Bennerne, efter mit Folk, efter mit kjære Danmark. Herovre lærer man at elske sit Fædreland. Vil Gud, skal den Dag komme, da vi atter kan fæste Vo i Danmark og ofre det hele vor Kraft.

Kys saa vore Børn fra deres Fader, der i fræmmed Land længes efter sine raske Sønner, men mest dog efter Dig, min elskede lille Marie.

Din hengivne Mand

Jens Brun.

I Fristelse.

Det er i Hovedstaden.

Vi se en snæver, ikke overmaade ren Gade med høje, mørke Murflader paa hver Side.

Der kommer en tyk Herre i høj Hat og Handsker hen ad Fortovet. Det elegante Tøj ser ud, som det lige var kommet fra Etablisementet, saa frist i Luv og Folder. Med et Par brune, kloge, kolde Øjne ser han lige fræm, snarest en Smule i Bejret. Hans Holdning og Udtryk lader ane, at de Hindringer, der møde ham, pleje at vige. Hans Underansigt er stærkt udviklet, og over den blege, fede Kind er der et blaaagtigt Skær, hvor Røgekniven ofte har gaaet.

Fra en Ølstues aabne Dør drive syrlige Dunster ud og blande sig med Lugt af Klippfist et andet Steds fra Bage over for Ølstuen hænger en forgyldt Kringle tæt ved en Port.

Her standser Herren, ser sig lidt om, stifter Paraplyen under Armen og forsvinder gennem Portaabningen. — —

I Bagbygningens Stueetage bor en Enke med tre Børn. Hendes Mand havde beklædt en Bestillingsmands Post, og de havde haft deres rigelige Udkomme den halve Snes lykkelige Aar, deres Egteskab havde vareet.

Narene vare sundne umærkeligt — uden en eneste indgribende Tildragelse. Fæbnt og stilfærdigt vare Dagene henrundne som Bækfens smaa Bølger, der blidelig glide mellem fredelige Bredder i dybsende Tonefald — uden dyberegaaende Røre. De havde regelmæssig læst deres illustrerede Søndagsblad og gaaet deres Tur i Ørstedsparken med de søde, velklædte Unger, der turede glade omkring, op og ned ad Gangene, der sno sig mellem skjønne Bækster og Statuer. — De passede deres Dont hver for sig, og for Resten gif Tiden med at omsætte den lille Løn i Fornødenheder og smaa Nydelser, og intet andet kom ud af den.

De havde ment, at deres Lykke var grundfæstet.

Saa var Sygdommen kommen snigende, og hun havde set Døden overgaae sin Mand's Livskraft. Og saa en Dag sad hun ene med sine smaa og syntes, at Livet var saa øde.

Ganske vist, det havde været over Evne at staae til Huse det, som var nødvendigt i det sidste Sygdoms-
aar; og al den Urykke og Pirrelighed, som Sygdommen førte med sig, havde voldt hende umaadelig Møje. Dog var det nu rart for hende at minde, at hendes Mand til det sidste havde faaet det, han trængte til. Men skulde han have levet fræmdeles, maatte hun have gaaet ind i Nøden med ham. Hun havde gruet for Armødens nøgne Fladmark uden Ly eller Læ for Savnets sviende Kulde; — saa var han lige død.

Og dog tyktes det hende, som om alle Værdier vare lagte i Muld med ham.

Hun mindedes den sidste Dag, han levede. Hans Dine fulgte hende overalt, og hans Haand søgte stadig hendes. Det var, som hans Sjæl paa det sidste ret forstod, hvor dybt han var paa hendes Vilde. Kjærligheden brændte i Djets Lys, bævede i Nervernes Bygning og meddelte sig i varme Haandtryk. Det var, som denne Kjærlighed først nu var vaagnet til sin fulde Bevidsthed.

Hun lod alt fljtte sig selv og satte sig hos ham, mens underlige Ting bares hende for.

Der var ingen af dem, der havde sagt synderligt, men dog var det, som deres Hjerter mødtes paa en ny og sælsom Vis, som der blev lukket op for lønlige, indre Rum med uanede Rigdomme. Og saadan havde de siddet i den stille Stue ved Sottesængen og fundet hinanden som ingen Sinde før.

Men det, som kunde blevet en ny Begyndelse til et rigere Samliv, det blev en Afslutning, et Farvel. Hun sad ved hans Vig og stirrede med stift Blik ud for sig.

Længe sad hun saaledes, og da hun rejste sig af sin Dvale, var det, som hendes Sjæl havde fulgt hans paa Vej, paa den underlige Dødens Vej — —

Hun vaagnede op til det virkelige Livs Arav, til tre faderløse Børn og et Hjem, der gavede af Tomhed. Og Børnene skulde have Mad og Klæder hver Dag, som kom, og der var 365 Dage i et Aar, og Livet kunde blive mange Aar.

Det var jo næsten umuligt at holde sig oven Bænde. Hun strikkede Stjorter og Trøjer til en Forretning, saa hun næppe kunde finde ud og ind i Maskerne, saa alle Farver blev graa for hende, hun vaagede og græd, saa hun næsten ikke kunde se ud af sine trætte Øjne. hvad blev det saa til; endnu var der kun gaaet et Par Uar, og blive saadan ved, det kunde det ikke, syntes hun.

Vejen til Baanelontoret var tung, men blev hende vel kjendt. Hvert Stykke, som blev borte, og som hun ikke ævnede at indløse, var som et Minde fra Lykens Dage, hun maatte begrabe. Og hun jordede paa den Maade det ene Minde efter det andet og blev fattigere for hvert.

Men der var dog ét, der ragede fræm paa en egen Maade. Sin mærkelige Stund, da hun skjønnede Fylden af Kjærlighedens Lykke, som Døden tog med det samme. Den Dag mindedes hun fræm for alle andre Dage, fordi det var den rigeste, hun havde levet, kjønt den gjorde hende saa fattig, saa fattig. Sin Stund blev en Indvielse til Kamp for hans og hendes Børn, og Mindet om den kunde saa Livsvarmen til at strømme til hendes Hjærte, naar hun var ved at forkomme.

— — En Sæng, et lille Bord, Malingen var fluret af, saa Stole og en Føldebænk udgjorde Bohavet i hendes fattige Stue. Over Sængen hang et Fotografi af hele Familien fra den Tid, Mønden levede. Hun kunde nøjes med et Bærelse, men der hørte nu med til Veligheden en forreste Stue. Her stod et simpelt Fyrretræs

Bord, og en strøbelig Sofa lænede sin gamle Ryg mod Bæggen. Paa en Kommode, der en Gang havde været malet, havde en mørkerød Glasvase med visstent Græs fundet Plads. De fælmede Tapeter posede ud, for her var saa fugtigt.

Hun sad i Sovestuen og lod de trætte Fingre slæbe sig gennem Maskearbejdet, hvormed de to ældste hjalp til. De saa saa magre ud med det matte Blot i de blege Ansigter. En Gang imellem lod Moderen Hænderne hvile et Øjeblik, lænede sig tilbage, sænkede Øjenlaagene og sukede. Ellers var der saa stille, saa uhyggeligt stille. —

Det ringede.

Da Moderen sukkede op, stod der en tyk Herre i høj Hat og Handsker, med et Par kløgtige, brune Øjne og et glatraget, stærkt udvokset Underansigt.

Han spurgte, om hun ikke havde et Bærelse? — Nej, det havde hun ikke. — Om Stedet her ikke skulde sælges? — Ja, det vidste hun ikke, men Ejeren boede paa 2den Sal. — Tak! — Hun hørte hans knirkende Trin op ad Trappen.

Naar hun fik tænkt sig om, havde hun jo nok i et Bærelse, saa han kunde jo for Resten godt saa det yderste. Men det var sandt! der var kun Udgang der igennem. — Hvad mon det egentlig var for en Herre, og Gud ved, hvad han vilde bruge saadan et Bærelse til

Det ringede igjen.

„Ja, undskyld!“ — sagde han og pustede — „Nej, Stedet skulde ikke sælges. — De skulde ikke kunne tage

et ungt Menneſte i Koſt og Logi? Jeg holder ham i Latinſkole her tæt ved?"

"Bærsgod, kom indenfor!"

"Tak! — Ja, det gjælder ikke ſaa nøje med Prisen!" — ſagde han, idet han ſatte ſig i Sofaen, der ryſtede ved det.

Hun vilde gjerne gaa ind paa det, da hun derved mente at øjne en Udvej af den daglige Kummer; og hun vilde værne ſom en Moder om det unge Menneſte. Men der var ingen Raad til at ordne det, for der var kun denne ene Udgang. — Dette ſagde hun.

"Aah — hvad!"

"Nej, det kan ikke lade ſig gjøre!" ſagde hun ſaa beſtemt.

"Jeg ſkal ſige Dem noget" — tog han igjen fat. — "Jeg vil ogſaa helſt leje det til mig ſelv. Det er mig nemlig ſaa udmærket beliggende. Og jeg vil ſige Dem, at det er aldeles ligegyldigt, hvad det koſter."

Det løb rundt for hende. Det hele forekom hende ſaa hemmelighedsfuldt og noget æventyrligt. At her var Pænge at ſaa, det var tydeligt. Men hvem var han? En Forbryder? En Falſkner? En Jack the ripper?

"Ja, men" . . . begyndte hun.

Han tog ſtrafs Ordet: "De kan afbenytte Bærelſet det meſte af Tiden. Jeg kommer her kun en Times Tid om Ugen eller ſaadan noget."

Med ét mente hun at forſtaa Stillingen, men vilde
3 Styggen.

dog vide rigtig Røde og sagde derfor: „Saa kommer De ikke alene?“

„Nej!“

„Hvem kommer med Dem?“

Han lagde sine fede Hænder paa Laarene, saa Maben foldede sig ud over dem, saa paa hende med et stikkende Blik og sagde: „De er jo ikke noget Barn. — Det er naturligvis en Dame!“

Saa sagde hun, idet hun højede Hovedet lidt tilbage: „De maa undskyld, min Herre! De kan ikke leje Bærelset!“

„Ja, nu kan De jo tænke over det. Det er som sagt lige meget, hvad det koster,“ sagde han og rejste sig. „Jeg maa nok høre til Dem igjen en Gang?“

„Taf, det er aldeles overflødigt. Jeg indlader mig ikke derpaa.“ — —

Hun blev staaende lidt i Gangen. — Men var det nu ikke forfærdelig dumt at skyde denne Hjælp fra sig! — Det var aldeles ligegyldigt, hvad det kostede! . . . Han var vist ikke ude af Porten endnu . . . Hun rev Døren op, men der var ingen at se.

„Han kommer vel nok igjen!“ tænkte hun. — —

„Hvad vilde den fræmmede Herre?“ spurgte Børnene, da hun igjen kom ind.

„Han vilde leje det yderste Bærelse.“

„Skulde han bo der?“

„Han skulde ikke bo der, men kun være der en Times Tid om Ugen.“

„Hvad vilde han bruge det til?“

„Saadanne rige Folk har jo saa mange Idéer.“

„Var han rig?“

„Det var han vist.“

„Sagde han da ikke, hvad han vilde bruge det til?“

„Nej,“ svarede hun og rødmiede. —

Hvor det var godt, tænkte hun, at han var bleven afvist Og dog! Hun trængte saa haardt til denne Fortjeneste Men paa denne Maade?! . . . Ja, kommer han ikke ind her, saa kommer han ind et andet Sted Naa, han hører jo nok hertil igjen

Det svirrede for hendes Hjerne, hvad hun skulde, og hvad hun ikke skulde. — Hvis jeg nu tæller til halvtreds, uden at nogen taler, saa skal jeg ikke. En, to, tre, fire aah, jeg er jo tøffet!

Hvis hun nu kunde saa — ja, hun kunde maasse saa halvtredsfindstyve Kroner om Maanedens, ligesæm nok til at leve af alene. Det var uforsvarligt ikke at tage derimod, saadan som de havde det.

Men naar hun saa kom til at tænke nærmere paa den Times Tid om Ugen, han kom, gyste det i hende.

„Mor!“ sagde den lille Pige og kom hen til hende, „jeg er saa sulten!“

Hun kastede Arbejdet fra sig, greb med Hefstighed den lille og trykkede ham til sig:

„Du skal saa god Mad, Karl, Mad i Overflødighed. Vi skal alle saa god Mad og nok af den. Og Du skal saa en Vinterpels, Karl, og lange Støvler og en ny, varm Sæng! Aah! hvor vi skal saa det godt Og

der skal komme en Herre og en Dame og strø Skillinger og Rager ud i Stuen. Og Du skal gaa i den lærde Skole og blive til en Klog og fin Herre. Og naar Du saa bliver stor saa kan Du forhaane mig og sparke til mig, og Dine Søstre kan spytte paa mig, og jeg kan flække som et jaget Dyr. — Men Du og Dine Søstre har faaet Mad! — Du er kommen fræm! — Og jeg — aah, jeg er saa ulykkelig!" Hun brast i voldsom Graad og kastede sig hulkende over Sengen.

Børnene, der havde stirret forbavsede ved Moderens sære Tale og Adfærd, kom hen til hende og kaldte hende med kjære Navne. De laa hende om Halsen. Hun var deres søde, rare Mor, og hun maatte ikke græde, hun maatte ikke være ulykkelig

Denne Strøm af gode Ord og Kjærtegn sænkede Mildhed i Moderens forpinte Sind. Hun forstod, at der var Værdier, som hun for ingen Pris vilde miste, der var Forhold, hvori man ikke maatte give sig over, hvis man ikke skulde tabe Fodfæstet. De dagligdags Besværligheder svandt for hendes Øjne, og der var noget andet, der højnede sig for Synet. Hun mærkede noget røre sig i hendes Bryst som Bølgeslaget fra en Verden, hun til Hverdags kun anede i det fjærne. Det strammede saa frist i Viljen; hendes Beslutning var tagen. Som rejst af en ny Kraft stod hun rank op, tog Fotografiet ned og kyssede sin Mands Billede.

Da var det, som hun mærkede Vingesus af en god Aand gennem Stuen.

Og som Dagen stumrede og, Storstadens Bygter og Blus tændtes, tog hun den mindste paa Stjødet og fortalte for Børnene. Hun vidste næsten ikke, hvad det var, men hun følte saadan Trang til at fortælle dem. Og hun undrede sig over, hvor hun kunde holde saadan en Tale paa fri Haand om det, der var rent og skjønt og stærkt i Livet

Og Natten strakte sine sorte Vinger ud over den store By; men Enken og hendes Børn gik glødere til Sængs den Aften, end de havde gjort i lang Tid.

Kamp.

I.

Det var over tyve Aar siden i en Limfjordskjøbstad. En fattig Kone i en fattig Stue. Hun stod med en sort, ulden Kjole, holdt den op i den højre Haand og lod den falde frit ned, pakkede den sammen, grundede, rullede den op igjen, saa paa den og lagde den atter, — det havde hun gjort flere Gange, — i Draglistestuffen, der stod aaben.

Saa robede hun tankeløs om i Skuffen og fandt en Pakke Breve. De vare fra den Tid, hun og hendes Mand endnu vare Kjærestefolk; Papiret var salmet i fugtige Pigekamre.

Hun kiggede deri

Hendes Mand var ude at gaa. Brysthygen sugede Blodet fra hans Kinder, Marven af Knoklerne og Humøret af Sindet, og saa listede han sig fræm ad Bejen som en dødmærket Mand, der føler, at han er færdig.

Hvem skulde have sagt det, da han arbejdede som Mestersvend paa Skaftpladsen, og Maren tjente hos Etatsraadinden i Slotsgaden. Ah, lille Søndage!

Det var ogsaa fælt med den Syge! Ellers kunde han, kunde han — ja, han kunde i alt Fald have Brødet

til Børnene og flot Tøj paa Kroppen, som han altid havde haft. Nu maatte han glide som en Skygge ud af den ene Smaaghyde og ind i den anden for at kunne gjøre for en Stilling Gavn. Hver Dag trak han i sin bedste Pynt, som den var, for at ingen skulde ane Elendigheden derhjemme.

Det havde ikke været Meningen, dette her — nej, nej da! Bare nogle Aar længere fræm, saa skulde den gamle Rønne, han havde kjøbt, saa Lov til at takke af, og et nyt Sted med to, tre Lejligheder have rejst sig rank op med Ryggen mod Hospitalshaven. Hele Planen var færdig — Planer, af ja!

Nu var det hele pure, pære Juks — til Rendestenen, til Fattighuset!

Han gik nedenunder Konsuls Rampsøl Bakke, for der fra kunde han se Arbejdet paa Havnebryggen. I kvikke Slag hoppede Hammeren paa Sømhovederne, Savene rev og raspede sig i lange Tag gennem Tømmeret, hen ad Plankerne hvæsende Høvlene, Hejsebærket gav sig under Gnibningen, der peb en Vlot: alle disse Arbejds murrende Lyde, inddelte af Rambuflens tunge Dump.

Og saa ærgrede han sig over, at han ikke kunde tage fat med. De skulde bare have set ham tumle med Bærtstøjet, ham, Theodor Jensen, om han havde været rast! Der var en Gang, det Ravn havde klinget ganske godt!

Han stagede sig fræm gennem Bløret paa „Brødrene Johnsens“ Tømmerplads til Rødhavn, hvor Agent Sabros ny Skonnert stod paa Beddingen med de nøgne

Stævne og Spanter stillende op i Luften, og hvor smaa Dimfjordsjagter løsfede Kridtbleger; udenfor laa Muddermaskinen og hev den ene Spand op efter den anden, mens en norsk Slup med Trælast krydsede forbi

Han satte sig paa en Kasse og saa paa Skibstømrerne, Løsningen, Muddermaskinen og Sluppen, til han flet ikke saa det mindste Imens bladede hans Kone derhjemme i de falmende Breve. Hun læste ikke videre, men hun mindedes hine glade Dage, da Theodor Jensen, hendes Theodor, om Søndag Eftermiddag hentede hende, og hun gik ved den strunke, stolte Bens Side: smilende, lykkelig, misundt.

Og Billetterne, der kom, naar han var bortrejst paa Arbejde, og han tjente Penge som Græs, den flotte Theodor Jensen, — de kom regelmæssigt hver Lørdag Formiddag med det røde Postbud, regelmæssigt som alt, hvad Theodor Jensen havde med at gjøre. — De Breve, hun da havde aabnet med bankende Hjerte, vare disse

Hvor alting dog hastig kunde falme, Klæder, Breve, Mennesker, naar Forholdene vare dertil. — Men som nu Statsraadinden? Hun var lige saa fin og lige saa smuk som altid. Men saadanne Mennesker bleve jo ogsaa passede saa nøje med alt, hvad der kunde holde Legemet friskt og ungt. Der kom ingen Modgangs-Ulvejr over saadan et Menneskes Sind og derfor ingen Bølger og ingen Rynker i Panden.

Hun var nu ligegodt rar, var Statsraadinden, om

hun ogsaa var fortjælet; havde hun ikke haft hende i Baghaanden, hvordan det mon saa var gaaet?

Jensen var bleven saa drippen, han kunde ikke lide, at hun vaskede Trapper og paatog sig saadant simpelt Arbejde. Han syntes jo ikke om det, for Stoltgheden stak lige stiv i ham, trods den luvslidte Frakke . . . Men han var jo saa lygkelig, at, ja!

Føden! — Ja, hvor skulde hun tage kraftig fat, naar hun blev rast igjen! — Men Børnene? De kunde da ikke overlades til sig selv altid. Her var et Ansvar. Man maatte nok vær's'god at svare for, hvad man gjorde eller undlod at gjøre over for dem. Her var maaſte det vigtigste Punkt af det hele. — Hun søgte, at i dette aandelige Forhold til Børnene kunde ens hele Personlighed nok tiltrænges, og saa gik man og stillingede sin Omsorg ud til Føde, Klæder og alt, som jo dog egentlig var underordnet. — Og alligevel var man dog som pisset til at sætte næsten al Magten ind paa dette underordnede.

Hun søgte med sig selv, at det umuligt kunde være Guds Mening med Livet, at det skulde være en Trædemølle; hun var bestemt til at leve hvert Øjeblik af sit Liv længere og længere ind i Lyk, i Kjærlighed, i Sandhed, ind i den finere, ædlere Verden, hvor Menneſtelivets Blomst groede; — derind maatte hun for at tage Børnenes Liv med i Bæksten Og det var dette her, som var Hovedsagen, som var det egentlige

Liv. Og saa gif man der og gjorde Opstyr og Larm for det, som bare var det uvæsentlige.

Men det var nu ikke let at rede ud; hun kunde ikke. Derimod var det nemt at forstaa, at Hændernes Arbejde gav Udbytte straks. Desværre var Udbytten kun ringe nok, hvormeget hun sled; hun maatte bruge Kræfterne over Vorne og stundom tage noget af Ratten med og endda kun for en ringe Løn.

Naar hun saa endda kunde være i Virksomhed hele Tiden; men nu havde hun ikke kunnet tjene en Stilling i to, tre Maaneder, saa syg hun havde været, før og efter, hun havde faaet en lille. Nu var hun vel omtrent rask, men Kunderne! — de kunde jo ikke vente, og der var saa mange, som bød sig til.

Det ene Stykke var gaaet paa Laanekontoret efter det andet. Mange gode Ting, som hun maaske aldrig mere saa igjen. Nu var der denne gode Kjole — — men hun kunde næsten ikke nænne det — det var hendes Brudekjole. Naturligvis, der var jo ikke noget i det, den var jo ikke bedre end nogen anden, og naar de trængte til Brød, ligesåfråm ikke vidste, hvor de skulde saa det fra til Aften — —

Hun gjemte den i Skuffen endnu en Gang.

Saa fik hun Arbejde igjen. Og alt det, et Par rappe Kvindenæver kunde strabe sammen i atten flidsomme Timer i Døgnet, skaffede hun til Veje; der skulde meget til en syg Mand og fem smaa Børn.

En Dag kom Manden hjem og sagde, at han havde solgt Huset.

Folgt Huset! — Hun syntes, det var stræffeligt. Nu gif hun der og ælte og æse som en Teglværkshest, og saa skulde hun ikke raadspørge, naar hendes Hus blev solgt. „Har Du solgt Huset?”

Sa, det hørte hun jo, — om Madamen ellers ikke havde noget imod det; det kunde jo aldeles ikke betale sig at koste paa den gamle Kasse, saa blev Gjælden blot saa tung, at den tilsidst masede hele Stadsen; og nu kunde der maaske dog blive et Halvhundrede Daler tilovers.

Hun blev ganske bleg; hun kunde ikke saa i sit Hoved, at det var efter kongelig dansk Lov og Ret, at Manden en skjønne Dag kunde komme og fortælle, at nu havde han fundet for godt at sælge det hele, uden at hun, som havde Tummelen og Maset at bjærge til Huse, skulde have saa meget som et Rettens Ord med i Saget. Harm blev hun. For hun holdt saa meget af dette Hus. Hun var fra Landet og havde som Arb i Blodet en gammel Kjærlighed til eget Hus og Hjem. Hun syntes, det havde givet hende en vis Tryghed at gaa ind under eget Tag, om det ogsaa var simpelt. Hun havde dog følt sig paa hjemlig Grund og i sin Kamp ligesom hentet Styrke af den.

Men hvad var der at gjøre ved den Ting?

I den travle Novembertid pakkede hun sine Smaating sammen, og trangt var det at blive færdig; hendes Taarer faldt paa hvert lille Stykke.

Paa Rijkmand Hingelbjergs Trækvogn flyttede de saa deres Gjendele til en lille Vejligheid i Stormghden.

Hun tyktes, hun flyttede fra sit sidste faste Holdepunkt og gled ud paa rum, stor rum Sø, hvor der hverken var Bund eller Grændser.

Og saa kom Vinteren. — — —

II.

Det blev strænge Aar, der kom, Aar med Strid og Stræb.

Hun havde givet sig i Lag med en Handel. Naale, Knapper, Bændler, Vaskesæbe og lignende Smaatterier bar hun i en Kurv ud paa Landet og solgte, turede somme Tider flere Mil om og tilbage igjen samme Aften; for hun havde jo en syg Mand og Børnene. — Drøjt var det at trave af Sted den lange Dag fra Hus til Hus, og naar hun vendte hjem, ofte ikke før langt ud paa Natten, var hun saa udæst, at Benene rystede under hende.

Naar hun kom ind til de vildfræmmede Mennesker, og de stlede til hende, følte hun det, som om hun var i Forhør under alle disse Dine, der saa paa hende, som de vilde læse sig til, hvad det var for en Tingest, man havde for sig. Dette var det tungeste for hende, og saa ønskede hun sig langt, langt borte og kunde næsten ingen Ting sige. Folk troede da netop, at der var Ulve i Mosen og gjorde hende yderligere konfus ved alle de Prydspørgsmaal, hun maatte svare paa.

Tusinde Taarer fældede hun uden for Huse og Gaarde, hvor hun havde været inde. Og saa skulde hun ind i et nyt Hjem; — Hvordan skulde hun dog saa begynde der?

Ind og ud, ud og ind Dagen igjennem paa samme Maade, det var tunge Tider.

Der var en Trappe paa Gammeltorv, saadan en dejlig bred Trappe. Der har hun siddet mangfoldige Gange, naar hun vendte tilbage fra sine Ture og ikke syntes, hun kunde naa længere, siddet og hvilet sig i Nat- tens Stunder, mens hele Byen sov undtagen Vægterne, der trassede hen ad de stille Gader i deres lange Rapper og snøblede deres Udraab med søvnig Røst.

Den er der endnu, denne Trappe. Og hver Gang hun kommer den forbi, mindes hun hine Tider, da hun sad her med forrigfuldt Sind og næsten var for træt til at tænke, — mindes, hvorledes Hvilen kom som en Vel- lyst, der fik hende til at smile. Blodet, som under den anstrængte Gang havde suset og rullet, stilnede af; hele den forpinte Higen og Togen efter at komme fræm stil- nede. Og saa lod hun Hvilens Sødme sive gjennem sig. — Der havde været noget dejligt ved disse Hviletimer. Mens Mølmet laa over By og Fjord og dækkede alle Kanter, saa tyktes det hende, at der i hendes Sind sænk- ede sig noget af den Hvile og Fred, som Dagens Stræb ej undte hende. Det var som de urolige og bekymrede Tanker, der ellers tumlede sig hos hende, traadte tilbage i Sindets natbløde Grund.

Hver Aften, naar hendes Handel var endt, kom hun hjem til sin fattige Stue, hvor Armoden grinede hende i Møde gennem Sængelædernes Pjalter og Børnernes hullede Klæder, der laa i Bunke paa Bænk og Bord; men hun saa det ikke, hun kastede sig paa sit haarde Leje og sov straks.

Om fire Timer skulde hun paa Vej igjen eller maaske stille til Bænk hos Etatsraadinden. — —

III.

Manden var død. —

Endnu mere hjælpeløs, mere ene, mere fattig følte hun sig.

Han havde jo ikke tjent noget, tærede endog paa deres sparsomme Indkomster; alligevel, der var et Hjærte, som slog for hende, et varmt Bryst at kaste sig til. Nu slog Hjærtet ikke mere, hendes Theodor laa i sin sorte Kiste med tre Alen Jord over sig.

Gjæld havde hun gjort for Kisten og Jordsættelsen, smaat havde hun det i Forvejen, og dagligt Brød skulde der jo til. — Etatsraadinden var ogsaa død.

Saa gik hun ene med sin Sorg og sit Savn; ingen delte med hende, saa lagde Mærke til hende. Dreng,

der kom med Trælbogne, fløjtede muntert ned ad Gaden, Folk fo'r forbi, hver til sit, Bødsfolkene stod og drev i Dørene og snakkede lystigt med forbigaaende Kjendinger — ingen ænsede hende.

Klang af Butiksklokker, Hamren af Slag paa Værkstederne, Spektakel fra Havnen, Larm af Bogne, som kjørte frem og tilbage — hun følte sig saa ene i alt dette, dobbelt ene midt i Træblsheden, saa forpint og saa fattig.

Da var hun ved at opgive Tværet; og en Dag tog hun sin pæne Kjole paa og vilde hen at bede om Fattighjælp. Men som hun saa ned ad sig, randt det hende i Tanker, at naar man havde saa pæn en Kjole, var man dog vist for god endnu; og hvad skulde hun ogsaa sige, og hvordan skulde hun saa begynde?

Saa trak hun Kjolen af, hun vilde vente endnu en Dags Tid.

Hun sad om Eftermiddagen og bødede Bulker og Strømper; ingenting havde hun at spise til Aften, hun maatte vel endnu kunne borge saa meget Brød, som Børnene og hun selv kunde mætte sig ved. Nu vilde hun da i hvert Fald vente med at søge Fattigvæsenet til i Morgen.

Hun vidste saamænd ikke, hvad der var at vente efter, mente vel ogsaa kun, at hun vilde slaa sig lidt til Ro og lade være med at tralle rundt i bare forpustet Vrigthed; — lige meget hjalp det vel ogsaa.

Naa, man vidste for Næsten ikke heller, hvad der kunde ske. Ganske vist havde hun ingen paarørende, det

hun vidste, ingen Onkel, der kunde være død i Amerika som Millionær eller saadan noget. Hun spillede heller ikke i Lotteriet; men alligevel — man vidste ikke, hvad der kunde ske.

Alf de Tanter, hun saadan fik, kom hun til at smile. Og dette forekom hende saa underligt; hun vidste saamænd ikke den Tid, hun havde været saa vel til Mode, naar hun ikke ejede en Vid at sætte Tænderne i. Hvad mon det skulde betyde? Noget havde det nok paa sig; for der skete saa vist ikke noget, uden at der var en Mening deri.

Den ene Historie efter den anden randt hende i Hu, Historier, som hun havde hørt hjemme paa Landet som Barn og senere, om Barakler, Anelser, Drømme

Imidlertid arbejdede hendes Hænder flittigt, og hun liggende ud i Gaarden efter de mindste Børn. De to ældste Drengene var ude, den ene var paa Tobaksfabrikken, den anden gik Grinder hos Konsulen. — Hvad mon der vilde blive af dem, navnlig ham, Peter? For et opfindsomt Hoved var han.

Med ét lo hun, for hun kom i Tanter om, hvorledes han ved et Foraarsmarked havde sørt en Snor gennem Dret paa Pottemandens Værkar, der stod paa Torvet, hvorefter han havde fastgjort Snoren til en Hestehale og faaet nogle andre Drengene til at bringe Hesten i Løb. Huha, fikken Halløj ned ad Gaden.

Saa tænkte hun paa den Tid, hun selv gik i Skole hos den gamle Degn med Messingbrillerne, tænkte paa de Lussinger, han uddelte, men ogsaa paa de mange

kjønne Fortællinger, han altid havde til Rede, naar han i Religionstimerne vandrede op og ned ad Gulvet.

Der var ikke andet Bøhave i Stuen end et umalet Bord, to Stole, en Slaghænk, en stor, bred Sæng med slidte flunkne Klæder, samt et Uhr, der for Øjeblikket gik til fem.

Det bankede paa Døren, og en Mand traadte ind.

Tarveligt, net klædt var han, havde et gulblegt Ansigt med et Par himmelblaa Øjne, en skarp Røst, stærk Dialekt og en søgt, sørgmodig Tale.

Han spurgte, hvorledes hun havde det med Se—sus.

Det var en ombvandrende Sægprædikan.

De kom i Samtale, og da her var ligesom noget af Præsten, og hun var vant til at forudsætte en vis faderlig Venlighed hos en saadan Mand, saa fortalte hun om sin sørgelige Stilling og blev længe ved med alt det, som laa indeklemmt hos hende.

Han holdt saa en lang Prædiken om Ver—dens vil—de Vej—e, om Satans Snarer m. m.

Hun forstod det slet ikke. I Førstningen blev hun angst, for den skarpe Stemme lød saa stærkt, og de vare ene; men da der var gaaet nogle Sekunder, sad hun bare og saa paa hans Mund, hørte, hvor underligt han sagde Ordene, tænkte, hvad han egentlig var for en.

Senere, da han blev roligere, sagde han:

„Har De ogsaa, min kjære Kone, fortalt Vorherre, hvorledes De har det?“

Det lød saa ærligt og deltagende. Saa svarede hun, i Skyggen.

at det vidste hun snart ikke; det var vel heller ikke nødvendigt, for han vidste jo lige saa god Betsked derom, som hun selv.

„De maa alligevel gjøre det, gjøre det tidlig og fildig, fortælle alt, alt hvad der ligger Dem paa Hjærte. De maa tale med ham, finde hans Dre hver evige Dag for Deres Belymringer og blive ved, til De stjoenner Forbindelsen. Og De skal mærke Svar paa Svar, Velsignelse, Fryd og Styrke over Deres Liv. Gaa til ham, som Barnet til sin Fader.“

Han talte længe og varmt.

„Min kjære Kone, her har De en Lokrone. Det er fra ham! Det er fra ham! Det er fra ham!“ — tordnede han ind i hendes Dre, saa hun blev helt forstrækket. „Fra Enters Forsørger og faderløses Fader! Deres og Deres Børns Frelser!“

Han var borte. Hun sad med Lokronen i Haanden og var helt underlig stemt. Det kunde ikke rigtig klare sig for hende, hvad der egentlig var hændet, men noget usædvanligt var kommen inden for hendes stille Livs Omraade. Hun blev siddende ganske stille en Tid og byttede Skillingen fra den ene Haand til den anden.

Saa rejste hun sig rast, tog et Sjal over sig og hentedede Brød og Smør. Og da dette var besørget, havde hun endda Penge igjen.

Det var da underligt, syntes hun, at ligesom hun stod og hverken vidste Raad eller Udvej, saa kom disse to Kroner fra — som fra Himlen. Ja, Vorherre havde ppe i sin Himmel set hendes Nød, og saa havde han

hjulpet hende, da han ikke syntes, hun kunde det mindste mere selv. Og Manden, der bragte Pængene, havde vel Ret, han var et Sendebud. Men en sær en var han alligevel, en underlig Fyr.

Med saadanne Tanker gik den Dag og de følgende. —

Prædikanten kom igjen til hende, og de talte længere sammen end sidst. Hun kom til Møder, hvor der blev talt og sunget, hun kom til at kende en hel ny Række Menneſter, der vare ſaa venlige mod hende, kom til at arbejde for dem, og mange Smaating kjøbte de af hende.

Under diſſe ny Forhold var det, ſom hun efterhaanden blev ombannet, ſom der løsnede ſig noget inden i hende af det, der før havde været faſt, hun mærkede Stemninger og Sindstilſtande, hun ikke før havde kendt.

Saa var det en Nat, hun laa paa ſit Beje og kunde ikke ſove. Hun tyktes, hun var ved et Vendepunkt. Det var ſom hun ſtansedes i Farten, den Fart, under hvilken hun ikke ænſede andet end hvad der kunde give en ſtilling til Jøden, i hvilken hun havde ſat alle Kræfter ind, og ſom havde taget hende i ſin Malmſtrøm, ſaa alt løb rundt for hende.

Det var, ſom hun først nu ret betænkte ſig paa Maalet og Meningen med det hele.

Og ſaa højede hun ſit Hoved for at modtage Beſignelſen og Indvielſen til det ny, ſom ſkulde komme.

Og hun ſandt den Sti, ſom næſten var tilgroet, og Hjærtets Tanker gik Bønnens Beje og kom endelig frem, hvor de ſkulde.

Ikke ſom før, da hun bad ſit Faderbør for en Sit-

terheds Skyld; nej, hun mærkede Himlen aaben og Forbindelsen tydelig, mærkede det som et Lyn, der tændtes paa Himlen fra den ene Ende til den anden.

Da blev hun saa usigelig glad og græd af Lykke. Hun kunde slet ikke sove af bare Glæde.

Som en Strøm af Guld strømmede Rigdom ned over hende, Rigdom og Styrke, syntes hun . . . Alle bekymrede Tanker vejredes bort, saa der ikke blev Spor tilbage. Hun og hendes Børn laa saa sikre i deres fattige Sænge, sikre i den usynliges Haand. Her gif vi Mennesker og havde saa travlt, saa vi næsten var ved at forgaa, i Stedet for at lægge alt paa den Kraft, der dog alligevel bar det hele.

Lysbaagen laa hun i den mørke Nat og frydede sig. — Nu var hun slet ikke ræd for at være ude paa rum, stor rum Sø, hvor der hverken var Rum eller Grændser, thi hun havde fundet det, der kunde bære evindeligt.

Det var en underlig Nat. — — —

IV.

Hun var som forandret.

Uden at blinke gav hun sig i Sag med de voveligste Ting.

Med dristig Haand greb hun til og etablerede en Forretning med ordentlig Butik.

Og det gif.

Men beklemt var hun dog, da hun første Gang kom til Kjøbenhavn med de saa Pænge, gode Venner havde laant hende, for at gjøre Indkjøb til sin Marstrandiserbod.

Drofterne, Omnibusserne, Menneftenes Masse og hele det brimlende og myldrende Hovedstadsliv var ved at tage Vejret fra hende.

Da det saa var overftaaet, og Damperen stod ud af Sundet, drog hun et befriende Sul og syntes, det var, som hun uftadt traf Hovedet ud af en læmpemæssig Viskube. — Hun sad paa en Lovrulle, mens Binden pøb i Vanterne, og Maskinen klappede, og saa tattede hun Gud for, at han havde ført hende. Det var hendes faste Tro, at det var Vorherre selv, der ftyrede hvert af hendes Fjed til de rette Steder. Ligeftæm og bogftabelig ledede alt, alt uden Undtagelse. — Og det var denne Tro, der bar hende ind i det ny frimobige Liv.

Forretningen øgedes. Fattigfolk fik Stotøj og Klæder, som de aldrig betalte, ikke kunde betale, og som de heller ikke bleve krævede for. Pænge laante hun dem ogsaa, selv om hun ftulde bruge dem samme eller næste Dag. Om hun fik dem igjen, var hun ikke altid fikker paa, men et var uroftkelig vift: hun fik det, hun havde nødig. — Og det var ikke hendes Pænge. Hun ftulde blot bruge dem, som Vorherre selv vilde brugt dem; og hun troede ikke, han vilde fige Nej, hvor der var saa haard Trang til Stede.

Sultne Kolportører og Lægprædikanter have møttet sig ved hendes Bord. De gik frit ud og ind. Her var et Slags Brændpunkt for broget religiøst Liv. — Gudelige Samtaler løb ofte i hendes Hus, men Banden og raa Tale taalte hun ikke. Naar nogen bandte over Barernes Pris eller andet, tav hun eller hængte Varen bort og gik til den næste Kunde.

Som Børnene voksede til, kostede de mange Penge at holde i Skole. Da Peter var konfirmeret, kom han i Læremester hos en spøgfuld og snu Mester. De arbejdede en Gang hos en Kjøbmand, hvor der paa Voftet henlaa store Kornbønger. Mesteren havde Duer, saa han gad nok have noget af al den Rigdom. I den Hensigt fik han Peter til at tage et Par langflastede Støvler paa, og saa skulde han vade langs ad Bøngerne. Naar der saa ikke kunde være mere i Slasterne, maatte han hjem og løse Udbyttet. Det var en Svir for ham. — Men da han tidt kom hjem til sin Moder og med oprigtig Glæde fortalte slige Oplevelser, og da hun desuden kom under Vejr med, at han lærte bedre at lyve end at tømre, saa endte det Affnit af hans Liv med et Kursus paa en Højskole.

Det kostede altsammen, men det var, som hun kunde saa Raad til alt. Hendes Selvtillid voksede, og ikke saa sjælden tænkte hun: Det er dog i Grunden storartet, hvad jeg har kunnet gjøre!

Men saa kom der et Aar med ringe Omsætning. Der var længe imellem, at Dørkloffen ringede, og naar

det stete, drejede Handelen sig i Almindelighed om noget ubetydeligt.

Da blev hun betænkelig. Thi hun havde netop øget sit Lager og havt særlig store Udgifter det foregaaende Aar. At det ogsaa skulde træffe saa uheldigt, men hvem kunde tænke det. Hendes Kreditorer bleve urolige, da Tidsskrummene mellem Afdragene bleve længere end sædvanlig og vedbleve at vokse. Saa bleve de paatrængende allesammen. Børnene gjorde Krav, og hun havde ogsaa paataget sig andre Forpligtelser, der maatte opfylde. Det trak sammen om hende fra alle Kanter, og hun kunde umulig tilfredsstille alle Fordringer. Hvorledes skulde dette dog klare sig, tænkte hun.

Hun opgjorde Forretningen, det bedste hun kunde, for at se, hvorledes hun egentlig var stillet; det havde hun ikke tænkt paa. Fra Morgen tidlig til Aften silbig talte hun de mange Gjenstande, vurderede, overvejede, noterede op; hun gennemrodede hele Varelageret i kort Tid — under Vengstelse og Belymring.

Mon hun ikke kunde betale hver sit? . . . Skulde hun virkelig komme til at gaa fallit? . . . Den Tanke pinte hende uafsladelig, og knap kunde hun sove om Natten. Hvor var Vorherre henne? Hvis hun skulde miste alt, vilde hun aldrig blive til Menneſte mere. Som en læntret Skude vilde hun synke og aldrig komme op mere. Men det maatte ikke ske! Og af hele sin stærke Sjæl bad hun til Gud om Redning.

Hendes Opgjørelse viste et lille Overskud, naar Varerne kunde sælges til gangbar Pris. — Hun streb

Breve, laante Pænge og udfolbede hele sin Virksomheds-
æbne. Men alligevel kom der en Dag et Brev fra hendes
største Kreditor, at hvis Gjælden ikke var betalt inden
fjortendage, vilde han stride ind.

Hun saa ingen Udvej, og saa satte hun sig med
Brevet i Haanden ned mellem Bunkerne og græd. Hun
syntes, det hele var forbi. Alle Vaand flappedes, og
hun græd, til hun alskurat var lige glad, hvorledes det
gik. Hun bar et Brev paa Posthuset og expederede en
Kunde med en Sindsro, der forbauskede hende selv. Men
saa vaagnede hendes Uro igjen, smærteligere end før.

Var der ingen Gud til? For var han til, var her
da noget at hjælpe paa. Kunde han virkelig forsvare at
lade hende blive en Tiggerste paa hendes gamle Dage,
hun, som hele sit Liv havde stræbt at holde sig oppe?
Skulde hun gaa i Graven med Skammen over sig? Og
Børnene!

Men det var ikke det værste. Der var noget andet,
noget, der havde været hende helligst af alt, der vilde
krænkes, noget, som hun havde stolet saa ubetinget paa,
der vilde rokke. Det var, som hun atter stod ved et
Vendepunkt. — Det kæmpede i hendes Bryst. Var
der et fast Punkt i Tilværelsen? Eller var der ikke?
— Hun mente at have fundet det, og nu! — Om det nu
ramlede for hende? Om hun nu skulde slynges ud fra
dette faste Punkt? Ud over en Afgrund i Mørke og
Rædsel. Jo, for hvis det nu glippede for hende, saa
vidste hun ikke, hvad hun skulde holde sig til i hele Verden,

og naar der ikke var en Magt, der kunde bære hende, saa thktes hun, at hun blev saa ulykkelig, saa ulykkelig.

Lidt efter lidt blev hun dog atter stille i Sindet, saa mild og saa stille, at hun ønskede intet hellere, hvordan det saa gik, end at hun maatte bevare sin indre Stet og blive baaren ud over alle Vansteligheder. Og denne Følelse, denne bløde Trang til at blive baaren, overstyggede alle andre Tanker og dæmpede hendes Uro.

Men derfor blev hun ikke mindre virksom. Hun fik de tilstrækkelige Penge skrabet sammen i rette Tid. Handelen blev lidt livligere. Bygen drev over, og det blev atter lysere for hende.

Men Angsten for dette Uvejr har holdt sig som en mørk Sky over hendes Liv.

V.

Der løber en Åa gennem Rjøbstaden. Paa den anden Side af Byen er den en klar Bæk, men den optager saa megen Spild og Affald, at den bliver ganske mudret og styg der, hvor den løber forbi Markstandiser Maren Jensen's Sted.

Paa den modsatte Side staar en høj Fabrikshygning med den kolde Murflade lige ned i Vandet.

3 Skyggen.

Paa hver Side af hendes Dør er der i sort Felt malet med store, gule Bogstaver: „Maren Jensen, Marstandiser“. De to store Butiksvinduer prange med den mest brogede Marstandiserubstilling, man kan tænke sig. Kommer man ind i Bodén, møder Øjet en ikke mindre forvirret Samling af forunderlige Ting fra gamle Støvler til Sølgasler. I næsten overvældende Mængde er det til Stede i den lange Bod. I Baggrunden er der et grønt Forhæng, og naar hun — med en vis Stoltthed — trækker det til Side, ser man en Mængde fuldstændige Dragter, grove og fine, fra 18—20 Kroner; det er den fine Del af Forretningen. Her er Tøj for en hel Kapital.

Og midt i alt det er Marstandiser Maren Jensen Midtpunktet. Forretningen er lidt efter lidt svulmet op omkring hende, uagtet hun er mere varsom, end hun før har været. Og rundt imellem Bunkerne gaar hun med sit sikre Øje og sin rappe, ordnende Haand. Hun er paa Færde den udslagne Dag, og naar Dagen er forbi, sætter hun sig til sine Regnskaber, der rigtignok kun er for indviiede, thi hun har opfundet en hel ny Tegnskrift af Kryds og Streger og underlige Tegn, som kun hun kan tyde.

Er hun saa endelig langt ud paa Aftenen bleven færdig med det, der er at gjøre, siger hun til Pigen: „Kæl mig Avisen!“

Hun følger nemlig Dagens brændende Spørgsmaal med levende Interesse. Man ser hende tidt ved store politiske Møder i Anlægget og ved Missionsmøder i Randers eller paa Efteraarsmøder paa Borup Højskole.

Om Natten kan hun tidt ikke sove for Bærk i de gamle Lemmer, og saa tænker hun paa, hvor inderlig god Gud dog har været mod hende, og hvor underlig han styrer alt for den, der tror. Hun tænker paa gamle Dage, Nødens og Fattigdommens Dage, paa saa mangt og meget.

Det er lidt træls at saa begyndt om Morgenens. Men det gaar med hende som med de gamle Postheste: Naar hun faar begyndt og først bliver varm i Leddene, saa stryger det af i en jævn paalidelig Fart.

Hun stiller altid i Tide bag Disten. Der er hendes Post, og denne svigter hun ikke.

Naturligvis falder hun en Dag paa Valpladsen, men sejrsløs falder hun ikke.

Knuds Saga.

I.

Der var en Dreng, der hed Knud. Han var stor af Vækst og stærkere end de fleste af sin Alder. Haaret var lyst og meget fagert.

Hans Fader boede i Ryde, assides paa en Skraaning, der vendte ud mod Limfjorden. Nedenfor laa tætbyggede Byer, i Nærheden Hytter spredte rundt paa sandet Højmark.

Vige ved hans Faders Hus var der en Gravhøj med velbevaret Stensætning. Den Høj kaldte Knud sin. Naar han stod deroppe, kunde han se vidt om Land, mange Mile til alle Sider, og det holdt Knud af. Over mange andre Gravhøje skimtede han Havet i Nord, hvor det gik sammen med blaa Skyer. Og ikke langt mod Syd flyngede det blide Fjordvand sig med Grene og Vige ind mellem bakket Land.

Paa denne Høj laa Knud ofte med Hænderne under de runde Kinder og lod drømmende Blikket tumle sig frit i dette Landskab, enten det smilede aabent til ham, naar Solen skinne, eller trak et Taageslør for. —

Hans Fa'rfa'r var død, men Knud havde dog hørt ham fortælle om Kampen paa Rheden og mangt et senere

Baabenliste med Engelfmanden. I Knuds Forestilling laa Kampgny, Slagbulder og Baabengjald om den gamles Minde. Fa'rmoderen boede i sin Aftægtsstue og var kjendt for sine Ebnethr, Sagn og Sange. Hun sad paa en Halmstol ved Siden af Ovnen og gumlede paa en Brødbilling, mens hun flittig lod Rotten snurre. Det tørre, gulbrune Ansigt var gjennemkrydset af Rynker og omsluttet af et fastbundet Pandeklæde.

I Mørkningstimerne var Knud næsten altid hos Fa'rmoderen, der da maatte synge og fortælle for ham. Mørket listede sig fræm af Krogene, og paa dets bløde Grund opførte Riddere og Ellesolk, Kongesønner og Prinsesser, Helte og Sprøvere en broget, ustyrlig Leg. Fa'rmoderens Stemme manede fræm og manede ned de fære, sælsomme Skikkelser.

Ofte laa han hos hende om Ratten i det lukkede Coverum.

II.

Knud indrettede en Bolig i Højens Stensætning. For Indgangen satte han et Bræt med Tværstang. Derinde havde han sit Rustkammer. Et stort Laag var blevet til hans Skjold. Et Træsværd havde han skaaret sig, en Flitsbue manglede ikke, og til en Stenølse, der

I Skyggen.

var funden i Højen,* havde han bundet et Skæft. Paa Kammerets Vægge hang hans Vaaben og Væрге, og selv sad han paa en Sten derinde. — Ofte isørte han sig sin Rustning, og saa kaldte han sig Gram Stærke.

Folk syntes underligt om ham, men Børnene deromkring fra Husene kom gjerne hen for at se og høre paa ham. Saa lænede han sig til sit store Sværd og fortalte Farmoderens Historier, eller han sagde:

„Jeg er Gram Stærke. Jeg har fældet tolv Kæmper, tretten Bjørne og et Bildsvin. Jeg har friet Prinsessen fra den grumme Trolde i Flammebjærget. Jeg drager snart ud igjen for at kæmpe mod vilde Dyr, onde Menneſter og arge Trolde. Og saa møder jeg dem i Skoven, og saa hugger jeg til dem med min Økse, og saa ville de rive mig ihjæl, men saa griber jeg mit lange Sværd og hugger Hovedet af dem“

Og Børnene stode med undrende Øjne og fulgte Beretningen om Gram Stærkes Bedrifter.

Naar han var færdig, vendte han sig rast og hug Lemmen i efter sig. Børnene saa til hverandre; der var ingen, der turde forstyrre ham. De gik stille et Stykke bort og gave sig til at lege.

En Dag var Ellen Østergaard kommen derop. Hun var en fin lille Pige, Barn af rige Folk. Hun havde saadanne store, sjældent dybe Øjne. Da Knud havde været noget inde i Højen, bankede hendes spinkle Haand paa Lemmen.

— Hvem er det, der banker paa min Dør? spurgte han med grov Røst.

Med ængstelig, spæd Stemme sagde hun: „Gram Stærke! maa jeg komme ind til Dig?“

Lemmen aabnedes og lukkedes efter Ellen Østergaard.

Hun lagde sin tynde Haand ind i hans tykke Næve og sagde: „Maa jeg bo hos Dig, Gram?“

Han svarede: „Du er en Prinsesse, og jeg er en Kongesøn. Sæt Dig hos mig, saa skal jeg mælde Dig om mine Bedrifter.“

Den mørke Hule blev til et Slot med gyldne Sale, der straaledes i Guld og Sølv. Og Gram sad paa en Trone med sin Prinsesse

III.

Om Sommeren tjente Knud nede i Østergaard. Han passede Høvederne paa Strandengen, der gik lige ud til Fjorden. Naar han med opsmøgne Vufser pjaskede i Vandet, lagde han ofte Mærke til, hvor forskellige i Form og Farve de Tufinder af smaa, runde Stene, der laa ved Stranden, dog kunde være, de vaade Stene, som Bølgestoulpen stadig holdt fugtige. Han skrev Bogstaver og Figurer i det graa, halvtørre Sand med sin Hyrdestav. Eller han laa i en optrukken Baad, som Tørren stille i Fugerne, og stirrede paa de mange Sejlere, fulgte dem med Øjnene, timevis, i alle deres Vendinger og Bevægelser.

Nod Vest gif der et Næs ud i Fjorden. Hvis han nu var en Viking, tænkte han, havde været en Viking, saa kunde hans Snekke være kommen der om Næsset med udbuget Bredsejl og Fraad om Boven, og han kunde have staaet i Forstavnen, højt oppe, overveje, om han skulde gaa i Land, eller han skulde lade det være, mens den fuldmandede Skude bruste af Sted, og de stjægede Bildmænd agtede paa deres Høvdings mindste Vink

— — En Sommeraften kom han neden om Haven. Ud over Diget hang Blomster og Buske. De syrlige Dufte drev ud fra det fugtige Løv. Der trillede et stort Vble ned for hans Fødder paa Grønningen. Han tog det op og saa ind gennem det grønne Net et blegt Pigeansigt med et Par store, sjældent dybe Øjne og et fint Hoved, der nikkede. Han drejede Vblet i sine buttede Hænder og saa, hvor hvidt og gult og rødt det var.

Da han lagde sig til Hvile om Aftenen i Karlekammerets Sængetæpper, der vare klamme af Snavs og Sved, saa havde han Vblet hos sig. Han laa og kjælede for det, satte Tænderne til, men kunde dog ikke nænne at bide. Og saa tænkte han paa et blegt Pigeansigt, der nikkede bag grønne Blade, og paa et Par store, dybe Øjne, der smilede.

Det var ikke sjældent, at der trillede et Vble ud paa Grønningen, naar han gif forbi Haven.

IV.

Rnud groede stærkt. Han mærkede, hvor hans Lemmer bleve voksne, hvorledes hans Kraft tiltog. Det var, som han skjønnede Styrkens Safter stige i sig, den tyfste Virksomhed i et ungt Legeme, der gror.

Om Sommeren var han til daglig ikke anden Dragt end et Par Bukser, en Værrebluse og en lys Hue, der klædte ham rast. Hans nøgne Hud var brunet som en billed Mand. Hans Læber vare røde og kjødsfulde. De blaa Øjne glinsede fra Overfladen, men i Grunden var Blikket uden Ild, eller den lurede maaſte under det matte, ubestemte Udtryk.

Rnud påskede knap sit Dagvært ſaa tro, som han plejede. Man kunde træffe ham døsende med et Græsſtraa i Munden i Stedet for at drive Ploven, og hvilende Armene paa ſit Redſtab kunde han falde i Tanter, indtil nogen rev ham ud af den Tilſtand. Saa ſo'r han op, ſlog og ſled i Arbejdet ſom en gal Mand med ſtore Kræfter.

Der var ingen Hiſtorier mere at ſaa ud af ham, og ſaa vare de Ord, han mælte.

„Vare han ikke bliver heſt ſær!“ — ſagde nogle. „Han ſkulde ikke have gravet ſaa meget i Rolhøjen!“ Og ſaa ryſtede de paa Hovederne.

En Søndag ſkrev Rnud nogle Verſlinier op paa et tomt Karduspapir; han havde læſt dem i et Blad og ſyntes ſaa godt om dem. Han ſad i Karlekammeret, og Blyanten ruſtede ſig tungt fræm over det ujævne Underlag.

Jeg længe, længe og lider,
 lider med Got i Sind,
 mens Dagen sagtelig strider
 som Vigfærd ad Laagen ind.

Det brænder, brænder herinde
 i tusinde Funter's Baal.

Gaar det mod Lyset Tinde
 — eller ad Mørkets Maal?

Bryttet spændes af Glæde,
 der sprænger den simple Mur;
 saa er det Sorgens Sæde,
 Længselens Fangebur.

Mig selv jeg ikke kender.
 Hvad er det, som forestaar?
 I Jubel og Vhfe det ender,
 eller ogsaa til Bunds det gaar.

Ellen Østergaard voksede sig rant og liljestjøn.
 Matblaa Aarer grenede sig tæt under den flære Hud.
 Naar det traf sig, at Knud saa ind i hendes store, mørke
 Øjne, var det, som hans Væsen sugedes ned i et Dyb;
 og han blev svimmel.

Men sjælden mødtes de. Deres Beje laa jo paa
 forskellige Kanter. Ofte kom der Gæster til de rige
 Østergaards Folk, ofte var hun ude, og naar hun var
 hjemme, var hendes Plads inde i de store stadselige
 Stuer eller i Haven; — og han skulde jo tjene sit Brød
 ved alflens grov Gjærning i hendes Faders Gaard.

V.

Ellen Østergaard var den blegeste Brud, nogen havde set.

Rød og rund havde hun aldrig været, men hun var mere bleg end før, mere mager med Stygger under Øjnene.

Bryllupet kom, før nogen vidste af. Brudgommen, Jens Bisgaard fra Nabokken, og Forældrene paa begge Sider havde ønsket en snar Afgjørelse; der var ikke noget at vente efter.

Han var eneste Arving til frugtbare Marker, fede Bæster, mælkerrigt Kvæg og meget gammelt Sølvtøj. Og saa desuden var han en kjon Karl, retfindig, fornustig, ude over de første Ungdomsaar.

Folkene paa Østergaard og Bisgaard vare gamle Omgangsvenner; de tilhørte Slægter, der i flere Led havde siddet inde med Egnens bedste Gaarde; Slægtssammenholdet var stærkt. Der var ikke Mage til godt Gifte norden for Limfjorden. Der var jo ikke nogen fornustig Grund at sætte imod.

Saaledes kom Giftermaalet, og hun lod det gaa over sit Hoved som en tung, men uafvendelig Skjæbne. —

Det var kun en Gang imellem, at der stod saa stort et Bryllup der paa Egnen. Mange velhavende Gaardsfolk fra flere Byer vare indbudne. Her var samlet alt det velnærede af Folk og Fæderomkring. Kostbare Klædninger og smukt Seletøj, dog holdt indenfor den lidet brammende Bondestil. Storte Bondestikkelser, hvis Ryg ikke var krummet under overanstrengt Slid. Bovne

Kvinder med friske Ansigter, fri for de Rynker, som Belymringen skriver paa den fattige Kvinde, og fri for dennes ængstelige, sky-bestedne Blik. Det var Folk, som vare paapassende i deres Bedrift, grundmurede i deres Oekonomi, selvsikre i deres Dom. De forstode, at de repræsenterede noget særligt; forstod det særligt, naar de kom sammen i saadant Gildeslag.

Overflødigheden strømmede i Godtøl, Punsch og Kaffe, byggede sig op i Sul og Rager og duftede fra alle Slags Stege. Og medens Mændene ærtede hinanden paa en lun Maade med Smaadrillerier og vrøblede ved Punschen, og Konerne fladrede om Bøvetøj og Ræstens Fejl, saa dansede de unge i Storstuen til Violin og Klarinetter, en Dans, der fræmfor alt var kraftig.

Og saa stod der Gilde i tre Dage og tre Nætter i Rad, som kun Bondemaver, Bondenerver og Bondehumør kunde holde ud.

Men Bruden var den blegeste Brud, nogen havde set.

VI.

Knud havde travlt i Bryllupsdagene. Der var hundrede Smaating, som nødbvendig skulde ordnes. Han udførte alt uden egentlig at vide det.

Men det kom til at staa tydeligt for ham, at den Kreds af Mennesker, her var samlet i Bryllupsgaarden, stod han udenfor. Hans Rolle var kun at tjene den og

være med at danne Underlaget for dens Magt og Velvære. Det var den, der havde luffet sig om det, han elskede, derind var hun forsvunden.

Der sprang mange onde, vilde Tanter ud i hans Sjæl i disse Bryllupsdage.

En mærkelig Ting var hændet.

Idet han gik over Stuegangen, kom Bruden fra en Sidedør, og de saa hinanden. Da var det, som der so'r Gnister fra hans og hendes Blik, varme Straaler, der mødtes i en Flamme; som deres Sjæle slyngede sig i inderlig Omsavnelse og kjælede for hinanden med sømme Tilstaelser, bævede i Kjærlighedsfryd og Smærte: alt det, der kan ligge i et Blik, i hvilket Sjælene brænde hinanden i Møde.

Det var dette mærkelige, som var hændet.

Var der ikke kommet nogen og havde fræmt dem, saa havde han maaske taget hende i sine Arme, uagtet hun var fæstet til en anden, og han var ikke sikker paa, hvad han videre kunde have gjort.

Men det hele varede kun saa længe som Gøgens Rul. Føllesærbdsel fræm og tilbage.

Hvor det var strækkeligt med alt det af døde Ting der stabledes op mellem Menneſker, som hørte sammen, og luffede Solen ude fra Livet. Men han maatte gjøre noget, han maatte bryde paa. Han mærkede en vældig Trang til at øve en Daad, en Bedrift, som kunde knuse, knuse . . . og som kunde bære ham selv op gjennem den bragende Lyd af det, hans Kraft lagde øde.

Paa Østergaard kunde han ikke længere leve.

3 Styggen.

VII.

Rnud havde mange Tjenester i kort Tid; han kunde ikke slaa sig til Ro. Mest opholdt han sig paa Herregaardene, for Livet faldt ham for stilsfærdigt i Bondens Gaard.

Det varede ikke længe, før Rnub blev kjendt fra Markeder, Vegestuer og Danskeboder.

Det var en Dag paa Lendum Marked. Folk samlede sig til en Rhyge Menneſter, der stod i Rreds og saa paa noget. Rnub sloges med mange. Han stod i Skjorteærmer, svingede sine Næver hurtig i Luften og slog som med Rølleſlag sine Modſtandere i Grus, deriblandt nogle af de meſt anſete Gaardmandsſønner der fra Egnen. Det varede imidlertid ikke længe, inden han var ene i Rredsen, thi ligesom hver fik ſit Mærke af hans tunge Lab, liſtede de ſig bort i Folkeſtimmelen.

Rnuds Tøj var oprevet, og Hatten ſad helt i Ralken. Han var rød og ſvedig af Punsſch og Slagsmaal, og Øjnene gniſtrede uhyggeligt, idet han ſpejdede efter Fjenden.

Han vuggede ſin ſvære Rrop i Hofterne og ſpyttede af Straatobak. Saa løſtede han ſit unge Hoved, puſtede gjennem de ſpilende Næſebor og ſaa ud over Mængden med et Blik, der ſagde, at der var intet i Verden, ſom han ikke turde drifte ſig til.

Da mødte ham et Par mørke, dybe Øjne i et blegt Anſigt; de ſaa ſaa mildt og ſørgmodigt paa ham.

Væk! brølede han og borede ſom en gal Tyr ſit Hoved ind mellem den tætte Maſſe, ſom ſtod deromkring,

snoede sig hen mellem Folt og Fæ og Boder og alt det Markedstros, som var der, — og han blev borte.

Men ude i Heden, som omgav Markedspladsen, i en Ravning, saa han og hulkede. — — —

Ellen Østergaard døde af Tæring et Par Aar efter Bryllupet.

Rnud havde ikke mere fast Tjeneste, men flyttede fra Sted til Sted, arbejdede ved Bejene, ved Teglværker og Udtørningsforetagender, hvor han kunde flytte, naar han syntes. Helst vilde han være, hvor der var flest Folt og mindst Larm. Han var den fræmmeste af alle, tjente de fleste Bænge, drak de fleste Glas og slog de største Slag. Der gik stort Ry om hans Bedrifter. Men aldrig havde han et Elfskovæventyr.

I ensomme Stunder, naar han saa et Par dybe, sørgmodige Dine hvile mildt paa sig, græd han ofte.

VIII.

Der var Krig mellem tyske og danske.

Rnud havde straks mældt sig som frivillig.

Han var en ildfuld Soldat. I en varm Træfning havde han, da Fanebæreren faldt, grebet Flaget, og siden bar han det med Stoltthed.

Det var den lykkeligste Tid, han længe havde levet. Glansen fra Fædrenes Bedrifter, der havde lyshnet for ham i Færmøderens Aftægtsstue, stød sine Straaler gjennem Tiderne og lagde sit Guld over Kampen, og der var en rusende Spænding for ham ved at befinde sig paa den yderste Rand af Grænsen mellem Liv og Død.

Hornet lyder: avancer! Danske komme i Stormskridt op over en Skraaning ind mod et Hegn, der dækker Fjenden. Kanoner tordne. Granater springe. Til højre brænder et Hus, til venstre slaar Luen ud af en Gaard,

og paa en Vasse et Stykke borte svinger en Mølle sine Vinger rundt i Flammer. Et dansk Batteri kører frem og protzer af. En herreløs Hest løber forbi. Rundt omkring Myr og Mudder af Jolt og Heste og Tros. Adjudanter fare som Pile hen over Marken. Den frogne Jord er opblødt af Aprilsvæde; store Snellatter har Solen ladet ligge i Styggen.

Danske komme i Stormskridt ind mod Hegnet. Knud bærer Fanen højt. En Granat springer i Nærheden; Jord og Stumper af Arme og Ben og Hjørner springe omkring; Stykker af blodigt Mennekeskjød og Tøffstumper falde tæt ved ham. — Avancer! — Knuds Hjerte banker i hølgende Livsfølelse. Han planter kraftig sine Støbler i Bløret, der overstærker den blaa Mundering. — Avancer! — Der ligger et Lag af Støv og Snabs over hans Ansigt; Soldaterhuen er skudt i Rasken, saa den store Stygge staar næsten lige i Vejret; Sveden siler ned over hans sorte Rinder og efterlader lysere Spor. Hans Dine skræle. Dannebrog vifter over hans Hoved, mens han hælder sig fremover under den ilsomme Gang. I et Øjeblik ser han et Par mørke, dybe Dine brænde sig i Møde.

Fra Hegnet kommer en Salve. Et Haglvejr af Geværkugler. De sløjte, svirre om Hovedet og sukke hen i Duften, de fure den bløde Mark og slynge den vaade Jord ind i Ansigtet paa Knud og hans Fæller.

En Kugle træffer ham i venstre Side. I det Sekund, han synker, synes han, at en tynd Haand lægger sig i hans og en barnlig Stemme siger: „Maa jeg bo hos Dig, Gram?“ „Du er en Prinsesse!“ — begynder han at tænke, men saa er han død.

Flagets Dug folder sig over ham.

